

Liperi

Tilinpäätös 2020

Kunnanhallitus 29.3.2021
Valtuusto

SISÄLLYS

1. Toimintakertomus	3
1.1 Olennaiset tapahtumat Liperin kunnan taloudessa ja toiminnassa	3
Kunnanjohtajan katsaus	3
Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	8
Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys.....	11
Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa.....	13
Kunnan henkilöstö	17
Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä toiminnan kehittymiseen vaikuttavista sekoista	20
Ympäristötekijät.....	21
Korruptio, ihmisoikeudet ja sosiaalinen eriarvoisuus.....	23
Väestön hyvinvointi ja terveys.....	23
1.2 Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä	25
1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	30
Tilikauden tuloksen muodostuminen	30
Toiminnan rahoitus.....	31
Rahoitusasema ja sen muutokset.....	32
Kokonaistulot ja –menot	36
1.4 Kuntakonsernin toiminta ja talous	37
Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä.....	37
Muutokset konsernissa.....	37
Konsernin toiminnan ohjaus.....	37
Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat.....	38
Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä	43
Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	43
Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	44
1.5 Tilikauden tuloksen käsittely	48
2. Talousarvion toteutuminen	49
2.1 Valtuustokauden kuntastrategian taloustavoitteet	49
2.2 Valtuustoon nähden sitovien tavoitteiden toteutuminen	49
2.3 Toimialojen tavoitteiden, määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen	53
Keskushallintopalvelut.....	53
Hyvinvointipalvelut.....	60
Elinympäristöpalvelut	69
2.4 Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta	80
2.5 Tuloslaskelmaosan toteutuminen	81
2.6 Investointien toteutuminen.....	84
2.7 Rahoitusosan toteutuminen	86
3. Tilinpäätöslaskelmat	88
4. Tilinpäätöksen liitetiedot	96
5. Eriytetyt tilinpäätökset	111
6. Allekirjoitukset ja merkkinnät	117
7. Tilinpäätöstä varmentavat asiakirjat	118

1. TOIMINTAKERTOMUS

1.1 Olennaiset tapahtumat Liperin kunnan taloudessa ja toiminnassa

Kunnanjohtajan katsaus

Valtuustokauden viimeinen kokonainen vuosi

Valtuustokausi 2017–2021 oli ensimmäinen kokonainen ilman omaa sotea. Alkuvaiheessa soteasioita olikin aika paljon ja etenkin yhdyspinnalla haettiin uusia toimintamuotoja. Liperissä esimerkiksi paikallisena neuvottelukuntana toimivan hyvinvointityöryhmän työskentely oli monialaista ja tavoitteellista. Siun soten maksuosuosasioita selviteltiin useampana vuonna. Myös sote- ja maakuntauudistusta ehdittiin valtuustokauden aikana valmistella. Peruskunnan puolella uuteen valtuustokauteen lähdettiin uusin ajatuksin elinvoima-, hyvinvointi- ja osallisuusnäkökulmia painottaen. Kuntastrategia laadittiin valtuustokauden alussa ja päivitettiin syksyllä 2020.

Valtuustokauden merkittävimmät päätökset tehtiin joulukuussa 2017 valtuuston päättäessä uuden koulun rakentumisesta Ylämyllylle ja kirkonkylän koulun peruskorjaus- ja uudishankkeesta alakouluksi. Kouluhankkeet ovat vaatineet merkittävän henkilö- ja talousresurssin, mutta ne ovat edenneet varsin nopeassa aikataulussa. Poikkeuksellisten suurien investointihankkeiden myötä talous ja sen ennakointi on ollut olennaisessa roolissa.

Elinkeinopuolella oman elinkeinoyhtiö Lipertekin roolia vahvistettiin ja yritysneuvontaa tuotiin aiempaa vahvemmin paikallistasolle saavuttaen hyviä tuloksia. Elinkeinopuolella valtuustokaudelle mahtui ilahduttavan paljon positiivisia kehityskulkuja niin kuntakonsernissa kuin etenkin alueen yrityksissä. Kunta teki aktiivista maanhankintaa tulevien vuosien uusia asuin- ja yritysalueita varten. Työllisyyspalvelut kokivat todellisen muodonmuutoksen muun muassa Duunitalo Linkin ja YTYÄ! -hankkeen myötä. Toimintakenttä laajentui entisestään kuntakokeilun alkaessa 1.3.2021. Myös maaseutupalveluissa valmistauduttiin toimimaan koko maakunnan isäntäkuntana.

Liprakan avaaminen lienee valtuustokaudella eniten positiivista kuntalaispalautetta saanut asia. Myös muihin liikunta- ja virkistysalueisiin panostettiin etenkin valtuustokauden loppupuolella. Osallisuutta kehitettiin muun muassa osallistuvan budjetoinnin ja kehittämishankkeen avulla.

Valtuutetut vastasivat alkuvuodesta 2021 valtuustokauden itsearviointikyselyyn. Yhteenveto vastauksista tulee kevään aikana valtuuston käsiteltäväksi ja samassa yhteydessä tehdään laajempi kooste valtuustokauden moninaisista tapahtumista.

Poikkeuksellinen vuosi

Vuotta 2020 väritti globaali koronapandemia, joka näkyi monessa asiassa myös paikallisesti. Liperin kunnan osalta poikkeusvuoteen sattuivat myös kunnan historian suurimman investointikohteen rakennustöiden aloittaminen sekä useita henkilöstömuutoksia.

Varautuminen on yksi kuntien perustehtävistä. Liperissä sillä on pitkät perinteet. Varautumista tehdään systemaattisesti ja harjoitellaan säännöllisesti. Tämän työn tulokset näkyivät koronapandemian vyöryessä

päälle niin maaliskuussa 2020 kuin syksyllä 2020. Kokonaistilanne säilyi rauhallisena ja toimenpiteissä pyrittiin johdonmukaisuuteen ja ennakoitavuuteen. Etenkin syksyllä käytettävissä oli moneen tilanteeseen sopivat valmiit suunnitelmat ja toimintamallit. Koronatapauksia Liperiin kirjautui vuoden 2020 aikana yhteensä kymmenen, eikä paikallisiin laajoihin karanteeneihin onneksi jouduttu esimerkiksi varhaiskasvatuksessa tai perusopetuksessa.

Suuria hankkeita

Ylämyllylle tulevan uuden koulun lisäksi valmisteilla oli muun muassa kirkonkylän koulun peruskorjaus- ja uudishanke sekä valtatie 9 eritasoliittymän rakentamishanke Ylämyllyn kohdalla. Uuden koulun rakentaminen on sujunut aikataulussa ja sen liikuntasaliin saatu 750 000 euron valtionavustus oli yksi vuoden 2020 ilouutisista. Uuden koulun ympäristöön on tulossa merkittävä liikuntapaikkojen keskittymä, johon maanoston myötä suunniteltiin myös uusi jalkapallokenttä.

Liperin Yrityskiinteistöt Oy teki toisen yritystalon rakentamispäätöksen. Uuteen yritystaloon tulevat tilat ProAgria Itä-Suomelle, lomituspalveluille sekä pienyrittäjille. Tulevaisuustyötä kuntakonsernissa on tehty myös Luovin, Myllyn alueen ja Pärnävaaran alueisiin liittyen. Näissä elinkeinoyhtiö Lipertekin rooli on ollut merkittävä.

Liperin hallinnoima neljän kunnan YTYÄ! -YhteisTYÖLLÄ tuloksiin -hanke alkoi ja viime vuoteen sisältyi myös 1.3.2021 alkaneeseen työllisyyden kuntakokeiluun valmistautumista. YTYÄ! -hankkeen kokonaisbudjetti on 1,8 M€ ja hanke sai lisäksi jatkoajan kevääksi 2023. Valmistelussa oli myös Kirkkolahden kehittämisen- ja investointihankkeet, jotka saivat myönteisen rahoituspäätöksen alkuvuodesta 2021.

Veto- ja pitovoimaa

Pärnävaaran ympäristöön rakentui tammikuussa 2021 valmistunut talvipolku, eli Heinälampi Winter Trail ja keväällä 2021 alueelle valmistuu myös alamäkipyöräilyyn tarkoitettu Pärnä Bike Park. Samalla entiset Kintupolut kokivat muodonmuutoksen ja avautuvat entistä laajempina alkukesästä 2021. Polkua pyörille ja Pyörillä poluille -hankkeita on kunnan lisäksi ollut rahoittamassa Joensuun seudun Leader. Uskallan ennustaa, että näistä kuullaan myös vuoden 2021 aikana lisää, vaikka palstatilaa on mukavasti tullut jo rakennusvaiheessa.

Kirkonkylän yhdistykset tekivät kunnalle ehdotuksen, josta ei voinut kieltäytyä. Pienten koulu avasi ovensa ja monipuolinen ja mielenkiintoinen aktiviteettien valikoima odottaa koronatilanteen helpottumista. Mukana olevia yhdistyksiä on jo toistakymmentä. Edellisvuonna toteutetun Viinijärven kylätalo Vinkkarin lisäksi pienten koulun uusi toiminta on mainio esimerkki siitä, ettei kunnalta odoteta valmista, vaan tehdään yhteisiä tiloja pitkälti paikallisilla voimin.

Elinympäristöpuolen organisaatiota ja resurssia muokattiin vuoden 2020 aikana ja uudistusprosessi jatkuu. Parhaimmillaan panostusten tuloksista nautitaan tulevina vuosina viihtyisämpiä asuinalueiden, kasvavan asukasluvun, laajenevan liikunta-, virkistys- ja ulkoilualueiden muodossa. Menneillään olevia kaavoitus- hankkeita on poikkeuksellisen paljon ja toteutuessaan ne tuovat merkittävää elinvoimaa kunnan alueelle.

Ennakoivaa talouden tasapainottamista

Vuoden 2020 alkuperäinen talousarvio oli lähes 1,8 miljoonaa euroa alijäämäinen. Kunnanhallitus päättikin jo lokakuussa 2019 tietyistä määräaikaista hallintosäännön valtuuksien rajoituksista talouden tasapainottamiseksi ja nimesi pidemmän aikavälin systemaattista työtä varten joulukuussa 2019 talouden tasapainottamistyöryhmän.

Talouden tasapainottamistyöryhmän alkuvuonna 2020 kokoamat tasapainottamistoimenpiteet käsiteltiin helmi-maaliskuun aikana valtuustossa ja kunnanhallituksessa ja annettiin toimeenpantavaksi hallintosäännön mukaisin valtuuksin. Vuodelle 2020 tavoiteltiin miljoonan euron parannusta alkuperäiseen talousarvioon nähden ja tämä tavoite saavutettiin.

Valtion koronatuot pelastivat osaltaan taloudellisen tuloksen

Tilikauden tulosta paransivat muun muassa talouden tasapainottamisohjelman mukaisesti toteutetut noin miljoonan euron toimenpiteet, Siun soten v. 2020 maksuosuudessa olleiden teknisten virheiden korjaus, verotulomenetyksiä paikkaamaan saadut valtion koronatuot ja osittain koronastakin johtuneet määrärahojen alitukset.

Verotuloissa ei päästy syksyllä 2019 arvioidulle tasolle, mutta verokertymä oli huomattavasti parempi kuin kevään 2020 kauhuskenaario. Kuntien koronatukipaketit perustuivat osittain kevään 2020 verotulojen kauhuskenaarioon. Myös Liperin kunnan verorahoitus (verot + valtionosuudet) kasvoi selvästi. Valtionosuuksissa koronatuokea oli kaikkiaan 2,9 M€. Lisäksi verojen maksun lykkäyskompensaatiota saatiin 0,2 M€. Tämä erä peritään kunnilta korkojen kanssa takaisin vuosien 2021 ja 2022 valtionosuuksissa.

Peruskunnan toiminnot järjestettiin vuonna 2020 pienemmillä nettokustannuksilla kuin vuonna 2019. Toimintakatteen kasvu selittyi kokonaan Siun sotelle kohdentuvilla erillä.

Pakollisia varauksia ja alaskirjauksia

Tilikauden tulosta heikentävät pakolliset varaukset ja alaskirjaukset. Osa kuntien saamista koronatuista kohdistui koronan aiheuttamiin testaus- ja hoitokustannuksiin. Siun soten omistajakunnat linjasivat, että vuoden 2021 aikana valtuustojen päätettäväksi tuodaan perussopimuksen muutos, joka mahdollistaa ylimääräisen maksuosuuden maksamisen Siun sotelle vuoden 2021 aikana. Tällä tavoin kuntien vuonna 2020 saama koronan kustannuksiin kohdistuva tuki saadaan ohjattua Siun sotelle.

Tätä varten myös Liperin kunnan tilinpäätökseen on tehty lähes 900 000 euron suuruinen pakollinen varaus, joka on arvio Liperin kunnan osuudeksi Siun soten vuosien 2018–2020 kattamattomista alijäämistä. Rakennuksista tyhjenevät vuoden 2021 aikana osittain tai kokonaan Kirkkotie 5 Viinijärveltä, vanha virastotalo ja kirkonkylän koulukeskus (purettava osuus). Rakennusten jäljellä oleva noin miljoonan euron tasearvo alaskirjataan vuoden 2020 tilinpäätöksessä.

Talous haastaa edelleen

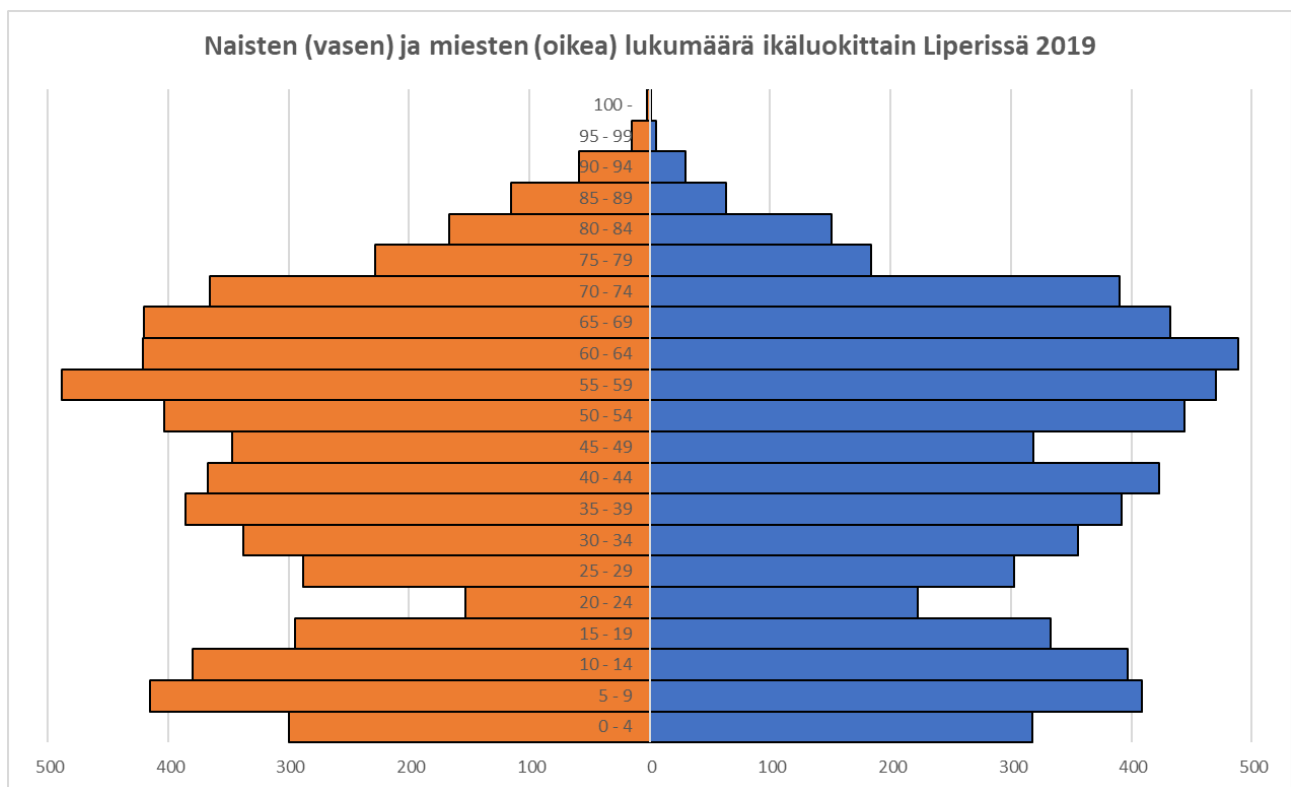
Vaikka yhden alijäämäisen vuoden jälkeen palattiin ylijäämäiseen tulokseen, talouden haasteiden ennakoidaan jatkuvan. Vuotta 2020 kannatta ajatella kuntatalouden kannalta poikkeusvuonna ja asennoitua siihen siten, että vuoden 2020 aikana saaduilla koronatuilla pitää pystyä hoitamaan myös tulevien vuosien ko-

ronakustannuksia. Määräaikaisten tukien loppuessa kokonaan vuonna 2022 kuntataloutteen on tulossa tiukoja aikoja. Samanaikaisesti sote-uudistus luo epävarmuutta verorahoituksen muutoksiin ja voi johtaa yksittäisten kuntien kannalta kestävämpään taloudelliseen tilanteeseen. Talouden tasapainottamisohjelma tehtiin kerralla viideksi vuodeksi ja sitä päivitetään vähintään talousarviovalmistelun yhteydessä.

Strategian päivitystä

Tarkastuslautakunta kiinnitti vuoden 2019 arviointikertomuksessaan huomiota kuntastrategian tavoitteiden toteutumattomuuteen. Esimerkiksi aiemman kuntastrategian tarkasti määritelty 30 asukkaan vuosikasvu osoittautui ongelmalliseksi. Tämä oli yksi syy kuntastrategian päivitykselle jo syksyllä 2020. Uuden valtuustokauden aloituksen siirtyessä syksyyn jo hyväksytty kuntastrategia helpottaa valtuustokauden alkua.

Keinoja väestön kasvuun mietittiin strategian päivityksen yhteydessä ja asia on ollut esillä useista näkökulmista myös valtakunnallisesti. Seuraavat kuvat hahmottavat Liperin tilannetta.

Lähde: Tilastokeskus (väestö sukupuolittain ja ikäluokittain), koonnut P. Hämäläinen

Liperistä puuttuvat etenkin 20–24-vuotiaat. Viisivuotisikäluokka on jopa puolet pienempi kuin tätä nuorempat tai vanhemmat. Jatkokoulutusmahdollisuudet ovat keskuskaupungeissa, joten on ihan luonnollista, että juuri tämä ikäluokka on pienin. Kehyskunnan elinvoiman kannalta olennaisempaa on kuitenkin se, jääkö tämä tiputus pysyväksi, osittain pysyväksi vai pystytäänkö se kuromaan kiinni myöhemmissä ikäluokissa.

Yksi esille noussut näkökulma oli naisten karkaaminen etelään ja ylipäänsä kaupunkeihin. Tilastoja tarkemmin tutkiessa nuoria naisiakaan ei Liperissä ole poikkeavan vähän miehiin verrattuna. 20–29-vuotiaita liperiläisnaisia on 13 % vähemmän kuin miehiä. Kuitenkin 30–39 ja 40–49-vuotiaissa ero on enää 2-3 %.

	Naisten osuus väestöstä (%)	
	20-29-vuotiaat	30-39-vuotiaat
Outokumpu	41,6	49,9
Kontiolahti	46,5	49,4
Liperi	45,6	49,2
Savonlinna	45,6	47,8
Heinävesi	38,8	47,2
Joensuu	50,1	46,9
Polvijärvi	47,0	43,4
Rääkkylä	42,6	41,2

Liperin alkuperäisessä kuntastrategiassa 2017–2021 yksi tavoite oli nuorien paluumuuttajaperheiden houkutteleminen. Tilastojen valossa tässä on onnistuttu varsin hyvin ja tiputus 20–29-vuotiaissa on kurottu kiinni seuraavissa ikäluokissa. Samoin naisten osuus on noussut 30–39-vuotiaissa yli valtakunnallisen keskiarvon (48,4 %).

Henkilöstöhän sen tekee

Liperin kuntakonsernin henkilöstö on venynyt koronavuonna niin toiminnallisesti kuin taloudellisesti erinomaiseen suoritukseen. Yhtenä osoituksena tästä on juuri ennen koronapandemian alkamista päätettyjen talouden tasapainottoimenpiteiden onnistunut läpivienti lähes koko vuoden kestäneestä normaali- ja poikkeusolojen häiriötilanteesta huolimatta. Samoin henkilöstö on onnistunut palvelujen jatkuvuuden turvaamisessa toimintaympäristön ja ohjeistusten toistuvien muutosten viidakossa. Korona on vaikuttanut työyksiköihin hyvin eri tavoin, ja vuosi on monin paikoin ollut erityisen raskas. Toivottavasti vuosi 2021 tarjoaisi hieman paremmin ennakoitavia aikoja ja niiden myötä myös hengähdystaukoja.

Yksi vuoden 2020 ilahduttavista asioista oli syyskuussa 2020 toteutetun työhyvinvointikyselyn positiiviset tulokset. Useissa kohdin oli nähtävissä merkittävää parannusta vuoden 2018 kyselyn tuloksiin.

Luottavaisin mielin kohti tulevia vuosia ja uutta valtuustokautta

Pellervo Hämäläinen

Vs. kunnanjohtaja

Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Organisaation perustehtävä:

Kunnan luottamushenkilö- ja henkilöstöorganisaation perustehtävänä on toteuttaa valtuuston hyväksymiä toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita. Toiminnan päämääränä on tuloksellisuus, joka käsittää sekä hyvän palvelutason että tehokkuuden.

Liperin kunnan organisaatio

Liperin kunnan organisaatioon ei ole tullut merkittäviä muutoksia vuoden 2017 jälkeen.

Viranhaltijoista suoraan kunnanhallituksen alainen on kunnanjohtaja. Kunnanjohtajan sijaisena toimi talousjohtaja. Henkilöstöorganisaatio jakautuu kolmeen palvelualueeseen, joita johtaa palvelualuejohtaja. Keskushallintopalveluita johtaa kunnanjohtaja, hyvinvointipalveluita hyvinvointijohtaja ja elinympäristöpalveluita tekninen johtaja. Hyvinvointipalveluissa oli useamman vuoden jaettu johtajuus, mikä päättyi vuoden 2019 loppuun.

Talousarviossa 2020 tilivelvollisiksi on määritelty:

- Kunnanhallituksen jäsenet, kunnanjohtaja, talousjohtaja
- Maaseutulautakunnan jäsenet, maaseutujohtaja
- Hyvinvointilautakunnan jäsenet, hyvinvointijohtaja, koulujen rehtorit, varhaiskasvatuksen johtaja
- Elinympäristövaltuusto jäsenet, tekninen johtaja, maankäyttöpäällikkö, yhdyskuntainsinööri

LUOTTAMUSHENKILÖORGANISAATIO

Valtuusto

Valtuuston kokoonpano toimikaudelle 1.6.2017 - 2021

Valtuuston puheenjohtaja	Eero Reijonen	KESK
Valtuuston I varapuheenjohtaja	Pekka Huikuri	SDP
Valtuuston II varapuheenjohtaja	Pertti Nylund	Sit. Tt (PS 1.6 – 31.10.2017)

Valtuutetut

Eronen Eveliina, VIHR	Koppinen Kirsi, KESK	Pesonen Raimo, KOK
Hakulinen Pauli, KESK	Kosonen Juha, KOK	Pietarinen Päivi, Sit. Tt (PS 1.6 – 31.10.2017)
Hiltunen Esa, KESK	Kotkajuuri Kauko, SDP	Piiroinen Heikki, KESK
Huohvanainen Kauko, Liperin puolesta sit.	Kuittinen Tero, SDP	Pitkänen Jorma, KESK
Ikonen Jaakko, Sit. Tt (PS 1.6 – 31.10.2017)	Kummunmäki Juhani, Sit. Tt (PS 1.6 – 31.10.2017)	Rissanen Sanna SDP
Jaakkola Atso, KESK	Kärki Piritta, Sit. Tt (PS 1.6 – 31.10.2017)	Silvennoinen Maija, KD
Jetsonen Anne, SDP	Laasonen Juha, Sit. Tt (PS 1.6 – 31.10.2017)	Tuhkanen Pekka, KOK
Jormanainen Martti, KOK	Lavikainen Heli, SDP	
Karjalainen Mira, KESK	Lihavainen Mikko, KESK	
Kaskiniemi Mikko, KESK sit,	Martikainen Jouni, KESK	
Kivivuori Marja-Leena, SDP	Melkko Satu, KD	
Koistinen Päivi, SDP	Pakarinen Tuula, SDP	
Kontkanen Heikki, KESK		

Valtuusto kokoontui 7 kertaa ja käsitteli 51 §.

Tarkastuslautakunta 1.6.2017 - 2021

Puheenjohtaja	Martti Jormanainen (16.12.2019 alkaen)
Varapuheenjohtaja	Melkko Satu
Jäsenet	Rummukainen Keijo Parviainen Kosti Tikka Tiina Wiren Vappu
Tilintarkastaja	KPMG Julkishallinnon palvelut Oy.

Tarkastuslautakunta kokoontui 11 kertaa ja käsitteli 80 §.

Kunnanhallitus 17.6.2019 - 2021

Puheenjohtaja	Karjalainen Mira	KESK
Varapuheenjohtaja	Kuittinen Tero	SDP
Jäsenet	Kaskiniemi Mikko	KESK
	Koistinen Päivi	SDP
	Kontkanen Heikki	KESK
	Kosonen Juha	KOK
	Kummunmäki Juhani	Sit. Tulevaisuuden tekijät
	Kärki Piritta	Sit. Tulevaisuuden tekijät
	Pakarinen Tuula	SDP

Kunnanhallitus kokoontui 19 kertaa ja käsitteli 234 §.

Lautakunnat ja puheenjohtajat 1.6.2017 - 2021

Keskusvaalilautakunta (5 jäsentä)	Puheenjohtaja Varapuheenjohtaja	Kotkajuuri Kauko Mutanen Pirkko
Maaseutulautakunta (7 jäsentä) Yhteislautakunta	Puheenjohtaja Varapuheenjohtaja	Hiltunen Esa (Liperi) Kärkkäinen Viljo
Hyvinvointilautakunta (9 jäsentä)	Puheenjohtaja Varapuheenjohtaja	Hakulinen Pauli Pietarinen Päivi
Elinympäristölautakunta (9 jäsentä)	Puheenjohtaja Varapuheenjohtaja	Kivivuori Marja-Leena Koppinen Kirsi
Elinympäristölautakunnan lupajaos (3 jäsentä)	Puheenjohtaja Varapuheenjohtaja	Koppinen Kirsi Kivivuori Marja-Leena

Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Kuntaliiton tiedote 10.2.2021

”Koronatuet toivat kuntatalouteen hetkellisen helpotuksen ja puskurin tulevaan

Vuoden 2020 tilinpäätösarvioiden valossa kuntatalous vahvistui ennätysheikolta tasolta poikkeuksellisen hyvin lukemiin. Kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu tulos oli 1,7 miljardia euroa ylijäämäinen. Vuosikatteet vahvistuivat kaikissa kuntakoryhmissä, eikä syömävelkaa jouduttu ottamaan juuri lainkaan.

Kuntatalouden vahvistumista selittävät valtion myöntämät kertaluontoiset koronatuet ja kunnallisverojen odotettua parempi kehitys. Vahvan tulokehityksen ohella menot kasvoivat maltillisesti, sillä koronatilanteen vuoksi useat kuntien toiminnot olivat suljettuina kevään ja syksyn aikana. Kunnissa nähtiin myös ennätysellinen määrä lomautuksia.

- Se, mitä nyt näemme tilinpäätösarvioissa, on kuitenkin vain hengähdystauon tarjoava jäävuoren huippu. Kuntakentällä tiedostetaan hyvin, että koronaan liittyvät menopaineet ovat suuret, eikä lähivuosien tulokehitys tuo enää vastaavaa kasvua, sanoo toimitusjohtaja Minna Karhunen.

Kunnat ja kuntayhtymät saivat koronan aiheuttamiin talousvaikeuksiin valtiolta tukea noin kolme miljardia euroa.

- Ilman valtion koronatuksia kuntien syöksykierre olisi jatkunut. Koronatuet näyttävät tilinpäätösarvioiden perusteella kohdistuvan myös odotettua paremmin, sillä isoimpia tuloksia tehneiden kuntien joukossa oli monia Suomen suurimpia kaupunkeja, Karhunen jatkaa.

Suuret kaupungit, suuret tulokset

Vuonna 2020 Manner-Suomen kunnista negatiivisen tuloksen teki vain 27 kuntaa, kun edellisellä vuonna tulos oli alijäämäinen 223 kunnassa. Kaikkien vuonna 2020 negatiivisen tuloksen tehneiden kuntien tappiot jäivät muutamiin miljooniin.

Suurimmat kaupungit tekivät euromääräisesti suurimmat tilikauden tulokset. Kärkipäässä ovat Helsinki (+497 milj. e.), Espoo (+140 milj. e.), Outokumpu (+81 milj. e.), Tampere (+69 milj. e) ja Lahti (+ 43 milj. e.).

Kuntien ja kuntayhtymien toimintakulut kasvoivat viime vuonna 2,0 prosenttia, verotulot 4,0 prosenttia ja valtionosuudet 27,2 prosenttia. Kuntien poikkeuksellisen vahvaa kunnallisveroa selittää muun muassa verokorttiuudistus, joka lykkäsi noin 350 miljoonaa euroa kunnallisveroa vuodelta 2019 vuoden 2020 puolelle. Yhteisöverotulojen romahdusta paikkaa yhteisöveron jako-osuuden korotus 10 prosenttiyksiköllä.

Kuntayhtymien tilanne oli kokonaisuutena heikko. Joissakin sairaanhoitopiireissä koronan talousvaikutukset näkyivät selvästi, mikä kiertynee jo piakkoin kunnille yhdeksi uudeksi koronaan liittyväksi menopaineeksi.

- Tunnuslukujen taustalla vaikuttaa myös joukko muita tekijöitä, kuten lakisääteiset muutokset, Sanna Marinin hallituksen liikkeelle laittamat kuntien tehtävien laajennukset sekä väestön ikärakenteen muutokset, sanoo pääekonomisti Minna Punakallio.

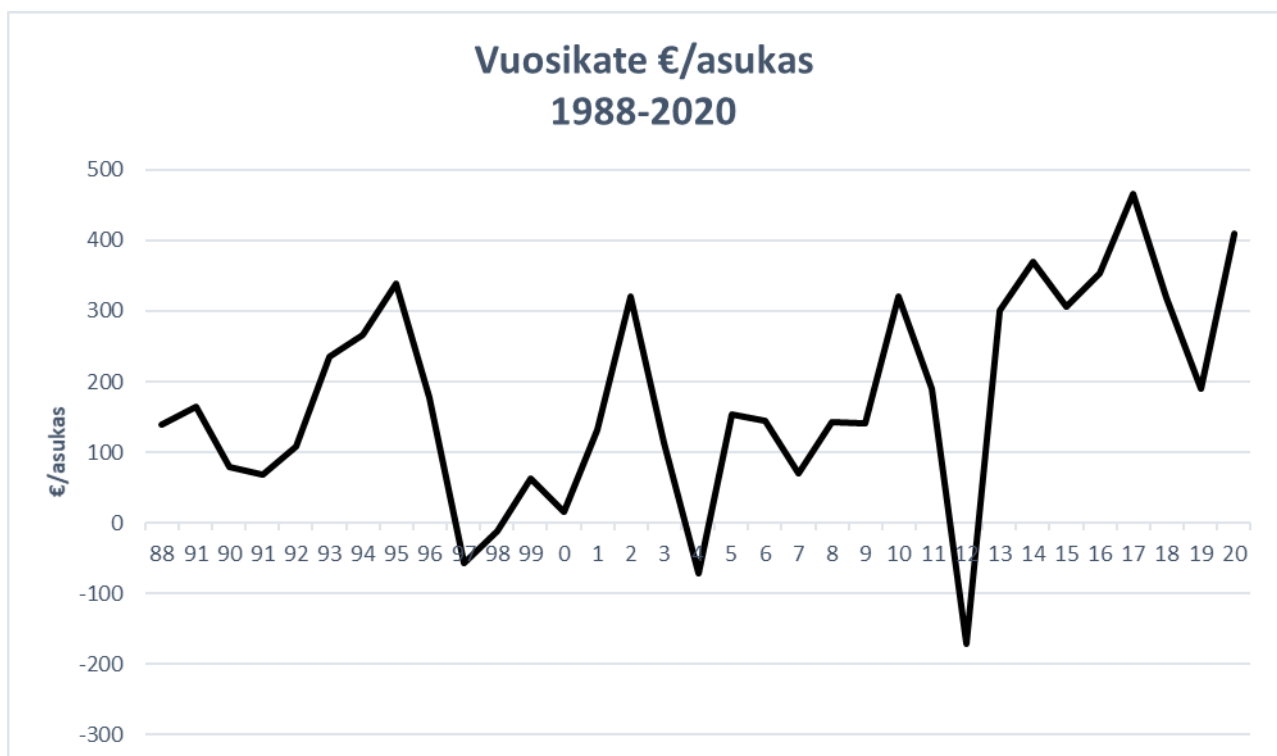
Koronatuet puskurina tulevaan

Vaikka kuntien tulot kasvoivat menoja vauhdikkaammin, investointien ja taloustilanteen epävarmuuden vuoksi kunnat ja kuntayhtymät joutuivat turvautumaan myös lisävelanottoon. Erilaisiin investointeihin, esimerkiksi koulujen ja sairaaloiden rakentamiseen, otettiin lainaa yhteensä 1,5 miljardia euroa.

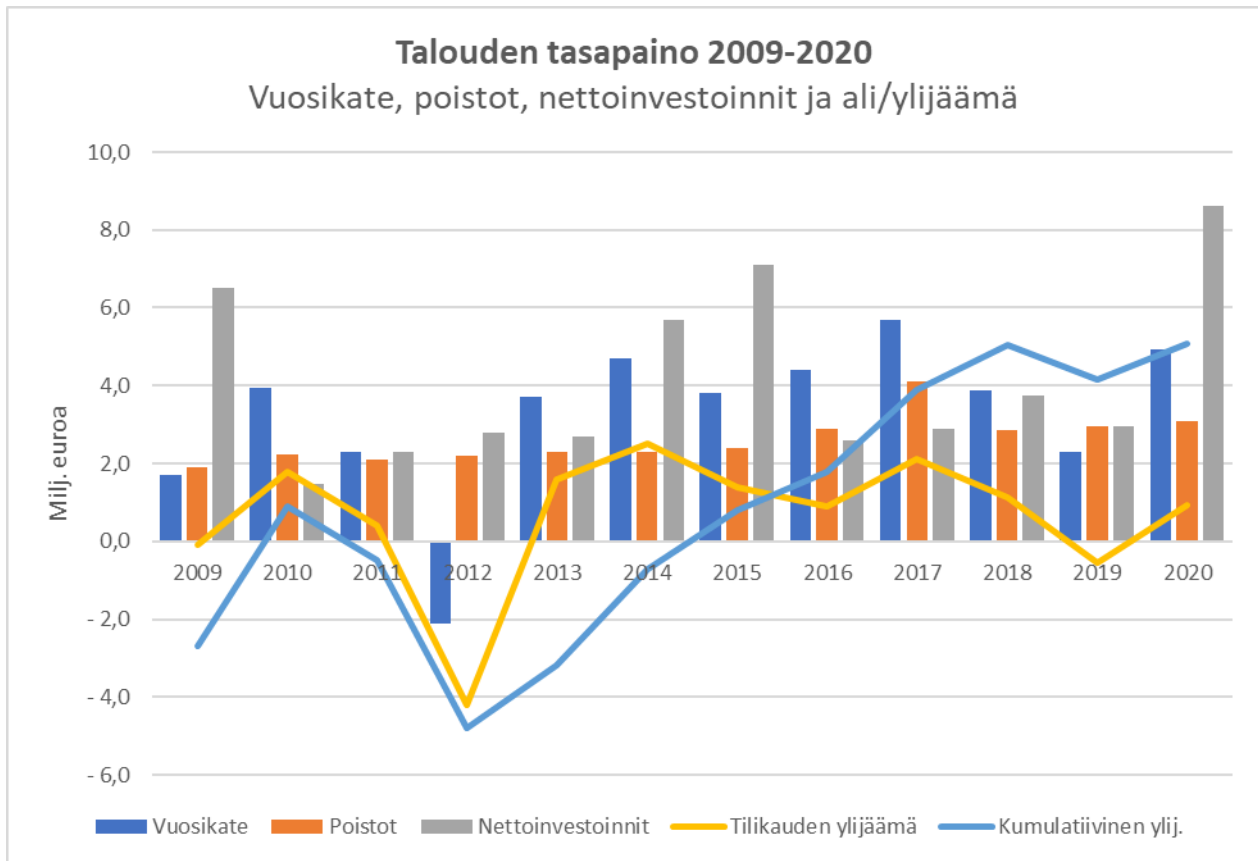
- Pitkällä aikavälillä koronan aiheuttamat kuntien lisäkustannukset ja tulojen menetykset saattavat hyvinkin ylittää valtion myöntämän tuen. Nyt syntynyt ylijäämä puskuroi näitä vaikutuksia. Koronakriisi on päällä eikä sen loppulaskua ole näkyvissä, sanoo varatoimitusjohtaja Timo Reina.

- Hyvästä talousvuodesta huolimatta ikääntyvä väestö ja muuttoliike edellyttävät kunnilta tulevaisuudessa mittavia sopeutustoimia. Väestörakenteen muutokset näkyvät vuosi vuodelta enemmän kuntien talousluvuissa, toteaa kuntatalouden kehityspäällikkö Mikko Mehtonen.”

Liperin kunnan taloudellinen kehitys

Vuosikate osoittaa sen tulo-rahoituksen, joka juoksevien menojen maksamisen jälkeen jää jäljelle käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainojen lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulo-rahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että tulo-rahoitus on riittävä, jos vuosikate on vähintään käyttöomaisuuden poistojen suuruinen. Vuonna 2020 suunnitelman mukaiset poistot olivat 256/asukas. Vuosikate oli 410 €/asukas ja kattoi suunnitelman mukaiset poistot.

Nettoinvestoinnit = Investointimenosta vähennetään rahoitusosuudet ja pysyvien vastaavien luovutustulot. Kun nettoinvestoinnit ylittävät vuosikatteen, investoinnit rahoitetaan lainalla.

Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Olennaiset muutokset Liperin kunnan toiminnassa ja toimintaympäristössä on kuvattu kunnanjohtajan katsauksessa. Kunnan organisaatio ei muuttunut vuoden 2020 aikana.

Valtuuston joulukuussa 2017 tekemä kouluratkaisu vaikuttaa olennaisesti sekä kunnan toimintaan että talouteen. Taloudellisia vaikutuksia ennakoitiin ottamalla kuntastrategiaan 2018–21 vuosikatetavoite, joka saavutettiin 2018 ja 2020. Vuosi 2019 osoitti, että vuosittainen vuosikatetavoite on hankala, koska verorahoituksen vuosivaihtelut ovat viime vuosina olleet merkittäviä ja verorahoitukseen on liittynyt poikkeuksellisen paljon valtakunnallisia jaksotusongelmia eri tilikausien välille. Vuonna 2019 valtuusto päätti pitää kunnallisveroprosentin ennallaan (21,50 %) ja poiketa kuntastrategian mukaisesta vuosikatetavoitteesta. Kuntastrategian päivityksen yhteydessä tiukasta vuosikatetavoitteesta luovuttiin, mutta tavoitteena säilyi tasaisen ylijäämäisyys valtuustokaudella ja veroprosenttien tarkastelu talousarviovalmistelun yhteydessä.

Alkuperäinen vuoden 2020 talousarvio hyväksyttiin 1,2 M€ vuosikatteella ja 1,8 M€ tilikauden alijäämällä. Talouden tasapainottaminen aloitettiin määräaikaisilla hallintosäännön toimivaltuuksien rajoituksilla 1.11.2019 alkaen vuoden 2020 loppuun. Talouden tasapainottamistyöryhmä nimettiin joulukuussa 2019 ja alkuvuonna valmisteltu talouden tasapainottamisohjelma käsiteltiin jo helmi-maaliskuussa valtuustossa ja kunnanhallituksessa. Tasapainottamisohjelmalla tavoiteltiin noin miljoonan euron vuosittaista 2020–24 säästöä verrattuna vuoden 2020 alkuperäiseen talousarvioon. Vuoden 2020 osalta sovitut toimenpiteet vietiin koronapandemiasta huolimatta onnistuneesti läpi ja miljoonan euron säästö tavoite saavutettiin.

Talouden tasapainottamistoimenpiteiden lisäksi talousarviomuutostarpeita aiheuttivat myös koronapandemian vaikutukset niin käyttötalouteen, verotuloihin kuin valtionosuuksiinkin. Viimeiset talousarviomuutokset käsiteltiin joulukuun valtuustossa ja muutetun talousarvion mukainen vuosikate oli 2,9 M€ ja tilikauden alijäämä 0,1 M€. Vuosikatteen muodostui lopulta 4,9 M€ ja tilikauden ylijäämäksi 0,92 M€. Tulos oli muutettua talousarviota parempi ja vuosikate ylitti kuntastrategiassa asetetun 4 M€ tavoitetason.

Talouden osalta toimintakatteen kasvuksi muodostui 4,3 % vuoteen 2019 verrattuna. Toimintatuotot kasvoivat 1,7 % (317 000 €).

Toimintakuluissa merkittävin kasvu oli palvelujen ostoissa, jotka kasvoivat 4,6 % (2,4 M€). Siun soten maksuosuuden kasvu oli 2,1 M€ ja lisäksi vuosien 2018–2020 Siun soten kertyneiden alijäämien kattamiseksi vuoden 2020 tilinpäätökseen on tehty 0,89 M€ pakollinen varaus. Tämä huomioiden sotekustannusten kasvu vuoteen 2019 nähden on kolme miljoonaa euroa. Joulukuussa 2020 Siun sote hyvitti vuoden 2020 maksuosuuksissa olleet tekniset virheet, jotka liittyivät maksuosuuslaskennassa käytetyn vuoden 2019 tilinpäätösennusteen sisältämiin virheisiin. Liperin kunnan vuoden 2020 Siun soten maksuosuus pienentyi teknisten virheiden korjausten myötä noin 387 000 euroa. Hyvitys on huomioitu yllä kuvatuissa luvuissa.

Peruskunnan henkilöstömenot laskivat 1,0 % (215 000 €). Henkilöstökulujen laskua selittävät muun muassa tilapäisen henkilöstön palkkakustannusten ja erilliskorvausten pienentyminen. Lomapalkkavelka kasvoi noin 110 000 eurolla.

Työtuomioistuimessa pitkään vireillä olleista pelastushenkilökunnan suorittamaa varallaoloa ja varallaolosta maksettavia korvauksia koskevista kanteista tehdään pakollinen varaus vuoden 2020 tilinpäätökseen. Asian käsittely on viivästynyt useaan kertaan ja jotkin maakunnan kunnista tekivät vireillä olevasta asiasta pakollisen varauksen jo vuoden 2019 tilinpäätökseen. Kanteet koskevat aikaa, jolloin Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksen toiminta oli Joensuun kaupungin alaista toimintaa. Pakollinen varaus on tehty aiempien tilikausien yli/alijäämäärtä korjaamalla ja varauksen suuruus on 350 000 euroa.

Muiden toimintakulujen kasvua selittävät kirkonkylän koulun väistötilojen 200 000 euroa aiempaa suurempi vuokratkustannus sekä Liprakan uimahallin ensimmäisen kokonaisen toimintavuoden vuokratkustannus, joka oli 100 000 euroa suurempi kuin vertailuvuoden 2019 syksyn vuokratkustannus.

Huomionarvoista on se, että peruskunnan toiminnot järjestettiin pienemmällä nettokustannuksilla kuin vuonna 2019. Toimintakatteen 2,8 miljoonan euron kasvu selittyy siis kokonaan Siun soten maksuosuuden kasvulla ja alijäämien kattamiseksi tehdyillä pakollisilla varauksilla (nämä yhteensä 3 M€).

Verotulot kasvoivat 0,63 M€ (1,5 %) vuodesta 2019, mutta toteutuivat kuitenkin koronapandemia takia huomattavasti pienempänä kuin syksyllä 2019 talousarviovaiheessa ennakoitiin. Toisaalta kevään 2020 sykkimät arviot eivät toteutuneet ja verotuloja kertyi lopulta 880 000 euroa muutettua talousarviota enemmän. Etenkin yhteisöverot asukasta kohden ovat Liperissä edelleen maakunnan alhaisimpien joukossa, eikä yhteisöveron jako-osuuteen tehty määräaikainen korotus yhtenä osana kuntien koronatukipakettia ollut Liperin osalta taloudellisesti merkittävä. Yhteisöverojen kasvu jäi jako-osuuden merkittävästä korotuksesta huolimatta vain 85 000 euroon. Kiinteistöveron tuotto aleni 125 000 euroa, mikä johtui osittain valtakunnallisista kiinteistöveron jaksotusongelmista.

Valtionosuudet kasvoivat peräti 16,3 % (4,3 M€). Valtionosuuksien kasvu selittyy pääosin kuntien saamalla koronatuella valtion lisätalousarvioiden sisältämien valtionosuuskorotusten muodossa.

Alhaisena jatkuneen korkotason ansiosta korkokulut säilyivät vuoden 2019 tasolla. Keväällä 2020 nostettiin 15 miljoonaa euroa pitkäaikaista lainaa. Lyhytaikaisten kuntatodistusten korot olivat koko vuoden ajan negatiiviset, mutta niitä ei alkuvuotta lukuun ottamatta käytetty.

Rahoitustuotot olivat talouden tasapainottamisohjelmaan sisältyneiden Liperin Aluelämpö Oy:n 0,3 M€ ja Liperin Yrityskiinteistöt Oy:n 0,2 M€ osinkojen myötä normaalitasoa korkeammat. Korkotuotot pienentyivät 40 000 euroa, kun vuokratotaloyhtiölle myönnettyjen kolmoissijaislainojen korot alennettiin valtuuston päätöksellä nolnaan prosenttiin.

Vuosikate parani vuoteen 2019 verrattuna 214 % ollen 4,915 M€ (410 €/asukas).

Vuonna 2020 suunnitelman mukaiset poistot olivat 3,07 M€. Liperin kunnan lainakanta oli vuoden lopussa 42,3 miljoonaa euroa, eli 3 526 euroa/asukas. Lainakannassa on merkittävää kasvua vuoden 2019 vastaavien lukujen ollessa 35,1 miljoonaa euroa ja 2 904 euroa/asukas. Lainakannan kasvua tarkasteltaessa tulee kuitenkin huomioida, että kassavarat olivat vuoden 2020 lopussa 4,1 M€ suuremmat kuin vuotta aiemmin. Kassavarojen muutos huomioiden aitoa kasvua lainakannassa oli noin kolme miljoonaa euroa (250 €/asukas). Kassavarat olivat vuoden 2020 lopussa noin 7,8 M€.

Tämä osoittaa, ettei maksuvalmiuden suunnittelussa onnistuttu ja keväällä 2020 nostettu talousarviolaina osoittautui koko vuoden tarvetta suuremmaksi. Koronapandemia aiheutti keväällä 2020 rahoitusmarkkinoille merkittävää epävarmuutta ja hetken aikaa esimerkiksi kuntatodistusmarkkina oli lähes pysähdyksissä. Liperin kunnalla oli vuoden 2020 talousarvion rahoituslaskelmassa poikkeuksellisen suuri 19 miljoonan euron pitkäaikaisen lainan tarve. Normaalin eräännyvän lainakannan uusimisen lisäksi kouluhankkeen aloitus kasvatti investointimäärärahojen tarvetta ja lisäksi alkuperäinen talousarvio oli lähes kaksi miljoonaa euroa alijäämäinen. Riittävän rahoituksen turvaaminen oli kevään 2020 tilanteessa tarkoituksenmukaista ja rahoitus saatiin lopulta samalla kustannustasolla parin aiemman vuoden lainojen kanssa. Koko vuoden arvioitua pienempää rahoitustarvetta selittävät muun muassa uuden koulun kokonaiskustannuksen jääminen budjetoitua pienemmäksi ja lisäksi maksuerätaulukoiden tarkennuttua kustannusten siirtyminen vuodelta 2020 vuodelle 2021 ja valtionosuuksina saadut koronatuot.

Vuodelle 2020 kirjataan suunnitelman mukaisten poistojen lisäksi 1,05 M€ alaskirjaukset tyhjenevistä rakennuksista. Liperin koulu on toiminut osittain väistötiloissa syksystä 2017 alkaen. Uuden yläkoulun valmistuessa suurin osa oppilaista siirtyy uuteen kouluun. Kesällä 2021 alkaa Liperin koulun peruskorjaus- ja uudisrakentaminen. Osa vanhasta koulusta puretaan kokonaan pois ja jäljelle jäävät tilatkin remontoidaan pääosin. Nykyisen koulurakennuksen neliöistä puretaan 60 % ja peruskorjataan 40 %. Liperin koulun jäännösarvosta alaskirjataan purettavia neliöitä vastaava osuus, eli 60 %. Virastotalon arkistojen siirrosta on kunnanhallituksen hyväksymä suunnitelma ja siirron jälkeen virastotalo jää kokonaan tyhjilleen. Jäännösarvo kirjataan kokonaan alas. Viinijärvellä Kirkkotie 5 sijaitsevat nuorisotilat sekä lomitukset siirtyvät vuoden 2021 aikana muihin tiloihin ja rakennus jää tyhjilleen. Molempien siirtymisestä on tehty päätös. Jäännösarvo kirjataan kokonaan alas.

Vuoden 2020 tilikauden tulokseksi muodostuu noin 0,8 M€, mikä on lähes 1,5 M€ euroa enemmän kuin vertailuvuonna 2019.

Poistoeron tulouttamisen jälkeen tilikauden ylijäämäksi muodostui noin 0,92 M€, mikä nostaa taseeseen kertyneen ylijäämän noin 5,1 M€. Vertailtaessa kertynyttä ylijäämää vuoteen 2019 tulee huomioida pakollisena varauksena tehty 350 000 euron korjaus aiempien vuosien yli/alijäämäerän kautta. Muihin alueen kuntiin verrattuna asukasta kohden ylijäämän muodossa oleva pelivara on edelleen maakunnan pienempiä lainakannan ollessa yksi suurimmista.

Työttömyysaste oli edelleen Liperissä maakunnan alhaisimpia. Vuoden 2020 lopussa työttömyysaste oli kuitenkin edellisvuotta korkeampia päätyen 14,8 % (2019: 11,6 %). Työttömyysasteen kasvua selittää koronapandemia.

Asukasmäärä oli ennakkotiedon mukaan vuoden lopussa 11 997, eli se laski vuoden aikana 87 hengellä. Lopulliset asukaslukutiedot valmistuvat kesään mennessä. Tilinpäätöksen vertailutiedoissa 2019 käytetään vuoden 2019 ennakkollista väestötietoa 12 080, joka tarkentui vasta lopullisissa asukaslukutiedoissa 12 084 asukkaaseen.

Kunnan henkilöstö

Henkilöstöstrategiset painopistealueet:

Henkilöstöstrategiset painopistealueet suunnittelukaudelle 2020–2022 ovat:

- Meillä on selkeät tehtävänkuvat ja johtaminen on laadukasta
- Työmme on merkityksellistä
- Me kehitymme ja kehitämme ja olemme toiminnassamme osallisia
- Teemme yhdessä parempaa työhyvinvointia
- Tuemme kestävää elämäntapaa ja kehitystä
- Teemme toimintaamme näkyväksi
- Työyhteisöissämme kannustetaan sinnikkyyteen

Koko kunnan henkilöstöä koskevat tavoitteet ovat

Tavoite	Tavoitearvo	Toimenpide	Seuranta
Hyvinvointi			
Työturvallisuusprosessien sujuvuus ja ajantasaisuus	Työsuojeluohjeistukset ja prosessit ovat ajantasaiset ja aktiivisessa käytössä.	Työsuojelun toimintamallin uudelleenjärjestelyt (rakennetaan uusi arviointimalli)	Osa prosesseista päivitetty, ohjelmistotarve havaittu
Elinvoima			
Meillä on osaavat työntekijät	Henkilöstön osaamisesta huolehditaan kouluttamalla. Esimiesten osaamista ja taitoja vahvistetaan.	Pääpaino sisäisessä koulutuksessa Esimieskoulutus jatkuu huhtikuun 2020 loppuun. Velvoite osallistua työnantajan järjestämiin esimieskoulutuksiin.	Sisäiset koulutukset toteutuivat suunnitellusti ennen pandemiaa. Esimieskoulutukset on suoritettu loppuun 2020.
Osallisuus			
Työhyvinvointikysely	Työhyvinvoinnin kehitys mennyt parempaan viimeisen vuoden aikana, mennyt parempaan suuntaan vastaukset > 20 % (v. 2017) Suosittelisitko nykyistä työpaikkaa tuttavillesi, kyllä vastaukset > 61 % (v. 2017)	Kyselyn toteutus vuonna 2020	Työhyvinvoinnin kehityskysymystä ei kysytty 2020. Vuoden 2020 kyselyssä työpaikkaa suosittelee 72,3 % Työhyvinvointikyselyn tulokset olivat huomattavasti edellistä kertaa positiivisemmat

Varhaisen tuen malli	Varhaisen tuen malli aktiivisen käyttöön	Varhaisen tuen mallin läpikäynti työyksiköissä	Varhaisen tuen malli on käyty läpi työyksiköissä, työhyvinvointikyselyn mittareiden mukaan malli on hyvin henkilöstön tiedossa.
----------------------	--	--	---

Liperin kunnan henkilöstömäärä oli 31.12.2020 yhteensä 527. Henkilöstömäärä on laskenut edellisestä vuodesta kuudentoista henkilön verran. Määräaikaisten ja vakituisten suhteet sekä sukupuolijakaumat ovat säilyneet lähes edellisten vuosien tasolla. Eläkeratkaisuja vuoden 2020 aikana oli yhteensä 21 henkilön osalta. Vuoden 2020 aikana rekrytointeja tehtiin hieman edellistä vuotta vähemmän.

Vuoden 2020 aikana toteutettiin työhyvinvointikysely, jonka vastausprosentti oli 69,4 %, joten tuloksia voidaan pitää merkitsevinä. Koko kunnan tulokset olivat kehittyneet positiiviseen suuntaan kaikilla kyselyn osa-alueilla. Vuoden 2020 alussa aloitettiin myös päivitetyn varhaisen tuen mallin jalkauttaminen yksiköihin ja uusi toimintatapa tunnistettiin kyselyn aikana jo hyvin henkilöstön keskuudessa. Sairauspoissaoloissa laskua tapahtui myös edelliseen vuoteen verrattuna huomattavasti.

Seuraavassa taulukossa on kuvattu henkilötövuosien kehittymistä kustannuspaikoittain. Tunnuslukuna on käytetty HTV2, jonka laskukaava on $HTV2 = \text{palkallisten palveluksessa olopäivien lukumäärä kalenteripäivinä} / 365 * (\text{osa-aikaprosentti} / 100)$, josta on vähennetty palkattomat poissaolot.

Hallintopalvelut	2020	2019	Hyvinvointipalvelut	2020	2019	Elinvoimapalvelut	2020	2019
Kunnanhallitus	1,1	1,4	Hyvinvoinnin hallinto	4,0	4,3	Elinympäristön hallinto	2,0	2,0
Hallintopalvelut	4,9	5,0	Hyvinvoinnin hankkeet	6,9	3,1	Kunnossapitopalvelut	6,6	6,5
Vaalit	0,0	0,2	Mattisenlahden koulu	4,8	5,1	Siivouspalvelut	19,4	20,2
Palvelupiste	2,4	1,4	Salokylän koulu	5,7	6,1	Laitoshuoltopalvelut	12,3	13,5
Kuntakuva	0,0	0,0	Liperin koulu	58,5	58,1	Jätehuolto	0,1	0,2
Elinkeinopalvelut	0,0	1,5	Ylämyllyn koulu	50,0	50,6	Liikenneväylät	0,7	0,7
Hankkeet	0,0	0,1	Viinijärven koulu	15,9	17,1	Puistot ja yleiset alueet	1,7	0,3
Talous- ja palkkahallinto	6,2	6,0	Muu perusopetus	3,1	3,8	Liikuntapaikat	3,4	3,5
Kuntouttava työtoiminta	0,0	0,0	Perhepäivähoito	19,0	19,2	Maankäyttö ja kaavoitus	3,0	3,3
Työllisyyspalvelut	8,8	7,5	Liperin päiväkoti	8,4	7,1	Ympäristöpalvelut	0,7	0,5
Henkilöstöpalvelut	2,0	2,9	Metsälän päiväkoti	0,0	8,5	Rakennusvalvonta	2,6	2,5
Tukityöllistetyt	16,3	21,1	Paloaukean päiväkoti	14,0	14,2	Puhdasvesilaitos	3,2	2,7
Maatalouslomitus/hallinto	2,3	3	Puolivälin päiväkoti	17,7	17,5	Viemärlaitos	2,8	2,7
Maatalouslomitus	50,8	57,6	Viinijärven päiväkoti	9,3	10,8	Hulevedet	0,0	0,1
Maaseutuelinkeinot/hallinto	1,8	1,7	Lautasuon päiväkoti	12,5	12,4	Ylämyllyn koulun keittiö	11,9	12,1
Maaseutuelinkeinot, Polvijärvi	1,2	1,5	Avoin/taikametsän päiväkoti	22,3	13	Liperin koulun keittiö	4,5	3,4
Maaseutuelinkeinot Outokumpu	0,5	0,6	Esiopetus	16,0	13,1	Viinijärven koulun keittiö	2,0	2,6
Maaseutuelinkeinot Juuka	0,8	0,6	Leikkitoiminta	8,3	7,6	Ravintokeskus	12,7	13,1
Maaseutuelinkeinot Ilo-mantsi	0,6	0,7	Liikuntapalvelut	3,4	2,6	Ruokahuollon hallinto	1,0	1,0
Maaseutuelinkeinot Kontiolahti	0,3	0,2	Nuorisotyö	3,2	3			
Maaseutuelinkeinot Joensuu	1,8	1,8	Kulttuuripalvelut	1,1	1,1			
Hallintopalvelut yhteensä	101,8	114,8	Hyvinvointipalvelut yhteensä	284,1	278,3	Elinympäristöpalvelut yhteensä	90,7	90,9

Tarkempi raportointi henkilöstön osalta kootaan vuoden 2020 henkilöstökertomukseen.

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä toiminnan kehittymiseen vaikuttavista sekoista

Koronaviruspandemia

Koronaviruspandemian vaikutukset tulevat näkymään kuntataloudessa vielä pitkään. Vuonna 2020 valtio päätti mittavista koronatuista kunnille. Vaikka nämä tuet ylittivät esimerkiksi koronasta vuonna 2020 aiheutuneet verotulojen menetykset, ei koronan kokonaislasku ole tiedossa. Kuntien kannalta riskiksi muodostuu epävarmuus, joka liittyy vuoden 2020 aikana saatujen koronatukien ”takaisinperintään” mahdollisesti selkeästi pienempinä tulevien vuosien valtionosuuksina. Koronalla on todennäköisesti negatiivisia vaikutuksia muun muassa työllisyyteen ja ihmisten hyvinvointiin ja näiden vaikutusten kustannukset lankeavat kunnille täysimääräisinä vasta tulevina vuosina.

Muut tekijät

Pohjois-Karjalassa sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestäminen maakunnan tasolla toteutui etupainotteisesti Siun soten aloittamisen myötä. Epätietoisuus valtakunnallisen soteuudistuksen toteuttamismallista ja sen aikataulusta jatkuu edelleen. Yksittäisen kunnan kannalta tähän liittyy edelleen merkittäviä riskejä ja epävarmuustekijöitä esimerkiksi rahoituksen sekä rakennusten ja tukipalveluiden osalta. Useamman vuoden jatkuva epätietoisuus toteutusmallista ja aikatauluista ovat selvästi vaikeuttaneet kuntien suunnittelua ja rasittaneet kuntataloutta.

Soten käytössä olevat Liperin kunnalta vuokratut neliöt ovat pienentyneet merkittävästi jo Siun sote vuosien aikana. Vuoden 2016 lopun tilanteeseen verrattuna sote-tiloja on Liperissä vähentynyt noin 19 %, eli lähes 1 600 neliömetriä.

Pohjois-Karjalan kannalta soteuudistuksen myötä sosiaali- ja terveyspalveluiden rahoitus korjaantuisi lähemmäs väestön tarvetekijöiden määrittämää kustannustasoa, vaikkakin nyt valmistelussa olevaan malliin liittyy pysyviä rajoittimia, jotka madaltavat Pohjois-Karjalan soterahoituksen kasvua. Toteutuessaan uudistus kuitenkin nostaisi selvästi Pohjois-Karjalan sote-palveluiden rahoitusta nykytasosta.

Sote-kustannusten kasvu onkin yksi merkittävä riski kuntien taloudelliselle kestokyvyille. Tämä realisoitui Liperille jo vuonna 2020, kun Siun soten maksuosuus kasvoi 5,2 %, vaikka Siun soten kehyskasvu oli 2,8 %. Vuoden 2020 maksuosuuden kasvu oli alun perin 6,2 % ja Liperin maksuosuuden poikkeavan kasvun taustalla oli Siun soten syyskuussa 2019 tekemä toteumaennuste, jossa Liperin kunnan vuoden 2019 sote-kustannusten kasvuksi Siun sote arvioi 11,8 %. Siun soten tekemällä ennusteella oli 50 % vaikutus vuoden 2020 maksuosuuteen. Ennusteen poikkeuksellisen suuren kasvun perusteita selvitettiin aktiivisesti jo syksyllä 2019, mutta Siun sote ei muuttanut alkuperäistä ennustettaan. Maksuosuuden perusteiden selvittelyä jatkettiin aktiivisesti myös vuonna 2020 ja lopulta Siun sote korjasi itseoikaisuna vuoden 2020 maksuosuuksiin sisällyneet tekniset virheet. Liperin kunnan vuoden 2020 maksuosuus laski korjausten myötä 387 000 euroa. Liperin vuoden 2019 tilinpäätösennusteeseen sisältyi lähes 750 000 euron edestä teknisiä virheitä.

Liperin vuoden 2019 Siun soten tilinpäätöstoteumaksi muodostui lopulta 39,6 M€, eli teknisistä virheistä puhdistettuun vuoden 2020 maksuosuuslaskennassa 50 % painolla käytettyyn vuoden 2019 tilinpäätösennusteeseen (41,3 M€) sisältyi 1,7 M€ ennustevirhe. Maksuosuuksien määrittelyn oikeellisuuden ja ennustevirheiden pienentämiseksi keväällä 2020 alkoi Siun soten vetämä kehittämisprojekti. Liperin kunnasta talousjohtaja oli yksi kehittämisprojektin ohjausryhmän jäsenistä. Kevään 2021 aikana arvioidaan, saavutettiinko

vuoden 2020 osalta tavoite Siun soten tekemien kuntakohtaisten ennusteiden ja toteumien välisten erojen pienentymisestä. Kuten vuoden 2020 Liperin osalta käy hyvin ilmi, sote-kustannusten suuret vuosikohtaiset vaihtelut ovat edelleen yksi merkittävä taloudellinen riski, vaikka Siun sote onkin onnistunut pitämään *kokonaisuuden* kustannuskehityksen maltillisena.

Jo kerran kaatuneessa uudistuksessa maaseutupalvelut olisivat siirtyneet maakunnalle. Liperi on tällä hetkellä maaseutupalveluiden yhteistoiminta-alueen isäntäkunta, joten tällä muutoksella olisi ollut kunnan kannalta naapurikunta suurempi vaikutus. Maaseudun elinkeinojen kehittämistoiminnan jatkuvuus on Liperin kunnan ominaispiirteet huomioiden tärkeää turvata mahdollisten tulevien uudistuksien yhteydessä. Vuoden 2020 aikana maaseudun yt-alue laajeni kattamaan koko Pohjois-Karjalan ja Heinäveden kunnan liittymisen myötä Pohjois-Karjalaan myös Heinäveden mukaantulosta on aloitettu keskustelut. Muut kunnat tulivat mukaan yt-alueeseen 1.1.2021 alkaen. Lomituksen osalta MELA jatkoi selvitystä nykyistä suurempien lomitusalueiden muodostamiseksi ja Liperin kunta ilmoitti olevansa valmis järjestämään lomituksen koko maakunnan alueelle. Myös Tohmajärvi ja Nurmes ilmoittivat mahdollisuutensa hoitaa koko maakunnan lomituksen. Nykyisen sopimuksen mukaisesti Liperin kunta järjestää nykyisen alueen lomituksen ainakin vuoden 2022 loppuun saakka.

Valtakunnalliseen uudistukseen liittyen myös valtionosuusjärjestelmää oltiin uudistamassa. Valtionosuuksien tason ennakointi onkin ollut kunnissa viime vuosina hyvin haastavaa. Tämä on vaikeuttanut ja vaikeuttaa edelleen kunnan taloustilanteen pidemmän aikavälin ennakointia. Liperin kunnan osalta valtionosuudet laskevat kolmena vuonna peräkkäin, kunnes viime vuonna niissä oli valtion koronatuken myötä merkittävä kasvu.

Vuosi 2020 ei ollut verotulojen ennakkoinninkaan osalta aiempia helpompia. Tällä kertaa arviointia vaikeutti koronapandemia, kun aiempina vuosina ongelmia ovat tuottaneet muun muassa tulorekisterin käyttöönotto sekä verokorttiuudistus ja verotuloja on kohdistunut toistuvasti väärille tilikausille.

Soteuudistuksen toteutuessa korkotason mahdollinen nousu aiheuttaa aiempaa suuremman riskin kuntien taloudelliselle kantokyvyille, kun pääosa rakennuksista jää kuntien taseisiin, mutta soterahoitus siirtyy pois. Koronaviruksen takia rahoitusmarkkinoilla nähtiin nopeita muutoksia etenkin maaliskuussa 2020 ja myös alkuvuosi 2021 on ollut rahoitusmarkkinoilla aiempaa levottomampi. Pitkät korot ovat lähteneet selkeään nousuun myös Euroopassa.

Valtuuston joulukuussa 2017 tekemällä kouluratkaisulla uuden yläkoulun rakentamisesta Ylämyllylle on tulevina vuosina olennainen vaikutus kunnan toimintaan ja talouteen. Toiminnallisesti koulupäätöksellä on vaikutuksia esimerkiksi opetuksen, tukipalveluiden ja koulukuljetusten järjestämiseen. Näiden osalta valmistelua jatkettiin vuonna 2020 ja monilta osin niistä on päätetty alkuvuoden 2021 aikana. Taloudellisesti investointi vaatii vuosikatetason nostamisen pysyvästi historiallista toteumaa korkeammalle tasolle. Tämän saavuttamiseksi myös päivitettyyn kuntastrategiaan on kirjattu vuosittainen veroproosenttien tarkastelu talousarvionvalmistelun yhteydessä.

Ympäristötekijät

Liperin kunnan alueella suurimpia vesistöjä ovat Orivesi, Pyhäselkä ja Jujärvi. Järvien vedenlaatu on pääosin hyvä. Oriveden Kirkkolahti ja Heposelkä on luokiteltu tilaltaan tyydyttäväksi. Vesistöjen pahimpia kuormittajia ovat peltoviljely ja karjatalous sekä haja- ja loma-asutuksen jätevedet. Oriveden-Pyhäselän alue on vain Suomessa esiintyvän, erittäin uhanalaisen saimaannorpan tärkeää pesimä- ja elinaluetta.

Kunnan alueella olevista järvistä Kuorinka ja Särkijärvi kuuluvat Natura 2000 -verkostoon. Kuorinka edustaa luontotyyppiltään niukkaravinteisia järviä, joissa on runsaasti pohjaversoiskasvillisuutta. Kuorinka on kyseisen

luontotyyppien edustavimpia järviä koko Suomessa. Vuonna 2019 valmistui Kuoringan Natura 2000 -alueen vesien ja vesiluonnon hoitosuunnitelma, jonka tavoitteena oli selvittää järveen kohdistuvaa ravinnekuormitusta ja järven tilaa, tarkistaa vesiensuojelulliset tavoitteet ja esittää toimenpiteitä tavoitteiden saavuttamiseksi. Ohjelman toteutusta varten perustettiin syksyllä 2020 Kuoringan vesiensuojeluyhdistys. Yhdistyksessä on edustus myös Liperin kunnasta.

Liperin kunnan alueella on huomattavat pohjavesivarat. Pohjavesialueita on kaikkiaan 20 ja niistä 12 on luokiteltu vedenhankinnan kannalta tärkeiksi (luokka 1/1E). Yksittäisillä pohjavesialueilla riskiä pohjaveden laadulle aiheutuu muun muassa maa-ainesten otosta, maataloudesta, pienteollisuudesta, moottorirata- ja lentokenttätoiminnoista sekä asutuksen jätevesistä. Asutuksen jätevesistä pohjavesille aiheutuvaa riskiä ovat pienentäneet vesiosuuskuntien viemäriverkoston laajentuminen sekä kiinteistökohtaisiin jätevesijärjestelmiin tehdyt parannustyöt.

Pohjavesille aiheutuvaa riskiä pienentää myös öljylämmityksen korvaaminen muilla lämmitysmuodoilla. Vuonna 2020 tarjolla on ollut valtionavustusta öljylämmityksestä luopumiseen ja lämmitysmuodon vaihtoon. Avustusta on voitu myöntää kustannuksiin, jotka ovat syntyneet 1.6.2020 jälkeen. Avustuksen maksaa ELY-keskusten ja TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskus (KEHA-keskus). Avustusta voi hakea niin kauan kuin määrärahaa riittää, kuitenkin enintään syksyyn 2022 asti. Liperiläiset ovat ahkerasti hyödyntäneet tarjolla olevaa avustusta. Tämä on näkynyt esimerkiksi kuntaan toimitetuista hakemuksista käytöstä poistetun öljysäiliön maahan jättämiseksi.

Liperissä ei ole yksittäistä suurta riskitoimintaa, mutta ympäristöriskejä muilla alueilla aiheutuu muun muassa teollisuudesta, jätteiden käsittelystä, polttoaineiden varastoinnista ja ampumaradoista. Vuonna 2020 kunnan tietoon ei tullut vahinkoa tai onnettomuutta, josta olisi aiheutunut vakavaa ympäristön pilaantumisen riskiä.

Ympäristönsuojelulain velvoittaman säännöllisen valvonnan järjestämiseksi on hyväksytty ympäristönsuojelun valvontasuunnitelma vuosille 2019–2022. Valvontakohteiden määräaikaistarkastuksia varten hyväksytään vuosittain valvontaohjelma, jonka mukaiset tarkastukset ovat maksullisia. Lisäksi ympäristönsuojeluviranomaiselle tulee maksutuloja muun muassa ympäristö- ja maa-ainelupamaksuista sekä toimintojen rekisteröinnistä. Tarkastuksia tehdään myös kuntalaisilta tai muilta viranomaisilta tulleiden ilmoitusten perusteella. Näistä tarkastuksista ei peritä maksua.

Ympäristönsuojelun vastuualueelle kuuluu myös maa-ainelupien valvonta. Vuoden 2020 lopussa Liperin alueella oli tarkastettavia maa-ainesten ottoalueita 25 kpl. Valvonnasta peritään elinympäristölautakunnan hyväksymä vuotuisen ottomäärään perustuva maksu.

Jätehuollon palvelutehtävät hoitaa Liperissä jätehuoltoyhtiö Puhas Oy. Jätehuollon viranomaistehtävät kuuluvat Joensuun alueelliselle jätelautakunnalle. Kunta hoitaa jätehuollon valvontaa ja tehtäviä, joita ei ole annettu jätehuoltoyhtiön hoidettaviksi. Näitä ovat muun muassa puutarhajätteiden ja ylijäämämaiden vastaanotto Liperin kirkonkylän maankaatopaikalla. Jätteiden vastaanotto maankaatopaikalla oli aikaisemmin maksullista. Vuosina 2019 ja 2020 jätteiden vastaanotosta ei ole peritty maksua. Maksuttomuus on lisännyt maankaatopaikan käyttöastetta ja esimerkiksi vuosittain vastaanotetun puutarhajätteen määrä on kolminkertaistunut toiminnan muututtua maksuttomaksi.

Liperi on osallistunut Kohti hiilineutraalia kuntaa -hankkeeseen vuodesta 2015. Osallistumisellaan Liperi on sitoutunut tavoittelemaan 80 prosentin päästövähennystä vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta. Liperin kunnassa kasvihuonepäästöt ovat vähentyneet vuodesta 2007 vuoteen 2018 15 %, kun Hinku-kun-

nissa yhteensä vähennys on ollut 26 %. Kunnan asukaskohtaiset päästöt ovat Liperissä noin 9,2 hiilidioksidiekvivalenttitonnia (2018), kun keskimäärin kuntien päästöt olivat asukasta kohti laskettuna 6,9 tonnia vuonna 2018. Päästöt ovat olleet loivassa laskusuunnassa.

Lokakuussa 2020 maa- ja metsätalousministeriö hyväksyi hallintasuunnitelman kansallisesti haitallisten vieraslajien torjumiseksi. Suunnitelmassa kerrotaan, missä, miten ja millä aikataululla eri vieraslajeja kannattaa torjua sekä siitä, mitä viranomaisia ja yhteistyötahoja torjunnassa tarvitaan. Tarkoituksena on, että viranomaiset ja muut toimijat hyödyntävät hallintasuunnitelmaa suunnitellessaan vastuulleen kuuluvia vieraslajien torjuntatoimia. Liperin kunnassa ympäristövalvonnan resurssit eivät riitä torjumaan vieraslajien leviämistä. Vuonna 2020 kunnassa onkin keskusteltu torjuntatoimien koordinoimisesta.

Korruptio, ihmisoikeudet ja sosiaalinen eriarvoisuus

Korruptiolla tarkoitetaan vallan ja vaikutusvallan väärinkäyttöä. Laajan määritelmän mukaan korruptio voi olla lainvastaista, moitittavaa ja epäeettistä toimintaa ja sillä on erilaisia ilmenemismuotoja. Liperin kunnan valtuusto on hyväksynyt sisäisen valvonnan ohjeet 20.12.2013. Sisäisestä valvonnasta ohjeistetaan myös hallintosäännössä ja konserniohjeessa. Ohjeilla pyritään takaamaan hyvän hallinto- ja johtamistavan toteutuminen sekä ehkäisemään väärinkäytöksiä.

Lahjonnalla tarkoitetaan lahjuksen tai muun perusteettoman edun saamista tai edes sen mahdollisuuden pyytämistä, tarjoamista, antamista, vaatimista tai hyväksymistä joko suoraan tai välillisesti siten, että se vaikuttaa joko kohdehenkilön tehtävien asianmukaiseen suorittamiseen tai siihen, miltä hänen toimintansa ulkopuolisista vaikuttaa. Edun taloudellisesta arvosta yksinään ei voi päätellä, onko kyse lahjonnasta tai luotamusta vaarantavasta edusta. Myöskään rikoslaissa lahjan tai edun luonnetta tai arvoa ei ole määritelty.

Liperin kunnalla ei ole erikseen hyväksyttyä ohjeistusta kunnan vieraanvaraisuuteen tai edustukseen liittyen, vaan tältä osin on hyödynnetty Kuntaliiton ohjetta vieraanvaraisuudesta, eduista ja lahjoista (Kuntaliiton yleiskirje 17/2017).

Ilmoitusvelvolliset johtavat luottamushenkilöt ja viranhaltijat ovat tehneet Kuntalain 84 §:n mukaiset sidonnaisuusilmoitukset. Tarkastuslautakunta valvoo ilmoittautumisvelvollisuuden toteutumista ja on käsitellyt sidonnaisuusilmoitusten päivittämistä 7.10.2020 (§ 57).

Yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja ihmisoikeuksia edistetään kunnan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmalla. Kunnan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman laadinta on aloitettu vuonna 2020 ja se valmistuu 2021.

Väestön hyvinvointi ja terveys

Kunnan hyvinvointityötä ohjaa hyvinvointiryhmä, joka toimii myös Siun soten paikallisena neuvottelukuntana. Paikallinen neuvottelukunta kokoontui vuonna 2020 kahdeksan kertaa. Neuvottelukunnan kokouksissa käsiteltiin ajankohtaisia asioita kunnasta, järjestöiltä, seurakunnista sekä Siun sotelta. Koronapandemian alkuvaiheessa paikallisen neuvottelukunnan kokouksia yhdistettiin joitakin kertoja paikallisen pandemiatoimikunnan kokouksiin, koska haluttiin jakaa laajemmin pandemiatilanteeseen liittyvää tietoa.

Vuoden aikana valmisteltiin uusi laaja hyvinvointikertomus vuosille 2021–2024. Tämän työn aikana kuntalaisten hyvinvoinnin tilaa arvioitiin laajasti sekä järjestettiin kuntalaisten ja työntekijöiden kuulemisia. Laaja

hyvinvointikertomus valtuustotasoisena asiakirjana ohjaa kunnan hyvinvointityötä tuleville vuosille. Tavoitteet tarkentuvat vuosittain talousarviossa.

Kunnan taloudellinen tilanne on haasteellinen ja se tuo vaikeutta tulevien vuosien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työlle. Meneillään olevan koronaviruspandemian takia kehityksen ennustaminen on vaikeaa, pandemialla on taloudellisia ja terveydellisiä vaikutuksia lyhyellä ja pitkällä aikavälillä. Koronatilanne on valtakunnallisesti mitattuna lisännyt mielenterveyden haasteita, yksinäisyyttä sekä parisuhdeongelmia. Myös Liperissä on selviä huomioita tällaisista ongelmista. Poikkeustilassa on tärkeä pyrkiä säilyttämään nykyinen hyvinvoinnin tila sekä ennaltaehkäistä suurempien hyvinvointi- ja terveyserojen sekä -ongelmien syntyä. Tavoitteena on kuntalaisten hyvinvoinnin lisääntyminen tilanteen sallimissa rajoissa. Yhteistä hyvinvointia tukemalla voidaan selvitä tämän ajan yli ja nähdä tulevaisuus valoisampana.

Laajan hyvinvointikertomuksen valmistelutyössä huomattiin, että kaikenikäisillä liperiläisillä on mielen hyvinvointiin liittyviä haasteita, kuten yksinäisyyttä, heikkoa yhteisöllisyyden kokemusta sekä erilaisia mielenterveyden ongelmia. Kuntalaistemme terveydelliset haasteet liittyvät päihteisiin, ylipainoon sekä fyysiseen turvallisuuteen.

Suuri osa liperiläisistä on lapsia ja lapsiperheitä, heitä on enemmän kuin valtakunnassa keskimäärin. Syntyvyys on kuitenkin laskenut viimeisten vuosien aikana myös Liperissä. Sekä vuonna 2019 että 2020 Liperissä syntyi noin 105 lasta.

Ikääntyneiden suhteellinen osuus väestöstä on noussut viime vuosina aikana tasaisesti, vaikka ikäihmisiä on Liperissä hieman valtakunnallista keskiarvoa vähemmän. Vuonna 2019 väestöstä 8,4 % oli täyttänyt 75 vuotta, kun vuonna 2009 heitä oli 7,6 %. Ikääntyneiden osuus Liperissä on kasvanut samassa suhteessa maakuntaan ja koko maahan verrattuna. Vuonna 2019 Liperin demografinen huoltosuhde (alle 15- ja yli 65-vuotiaiden määrä suhteessa työikäisiin) oli 67,0 %.

Lasten pienituloisuusaste on laskenut koko maassa ja maakunnassa viimeisen kymmenen vuoden aikana. Pohjois-Karjalan kunnista Liperissä oli viidenneksi alin lasten pienituloisuusaste (14,9 %) vuonna 2018. Alle 18-vuotiaiden lasten pienituloisuus lasketaan kotitalouden tulojen perusteella. Vuonna 2017 koko valtakunnassa lapsista 11,1 prosenttia kuului pienituloiseen kotitalouteen. Liperissä pienituloiseen perheeseen kuului prosentuaalisesti valtakunnallista tasoa enemmän lapsia (n. 14 %). Liperissä toimentulotukea saavien lapsiperheiden määrä on edelleen kasvussa, vuonna 2019 9,2 % kaikista lapsiperheistä sai toimeentulotukea.

Kouluterveyskyselyn mukaan alakoululaiset Liperissä pitävät koulunkäynnistä enemmän kuin koko maassa keskimäärin, alakoululaisista yhä harvempi kokee terveydentilansa huonoksi. Liperiläisten lasten terveyden tilaa tarkastellessa huolenaiheena on ylipainoisuuden lisääntyminen iän myötä. Ylipainoisten lasten ja aikuisten määrä on huolestuttavan suuri. 7–16 vuotiaista liperiläisistä noin 25 % on ylipainoisia, pojilla tuo prosenttimäärä on hieman tyttöjä suurempi. Ylipaino lisää huomattavasti riskiä 2-typin diabetekseen ja muihin liitännäissairauksiin.

Liperissä alle 12-vuotiaiden lasten suun terveys on parempi kuin koko maassa keskimäärin.

Lasten ja nuorten osallisuuden edistämiseen on alettu kiinnittää entistä enemmän huomiota. Kuntaan on perustettu lapsiparlamentti ja loppuvuodesta lähdettiin hakemaan Unicefin lapsiystävällisen kunnan tunnustusta.

Kouluterveyskyselyn tuloksien perusteella huolen aiheeksi nousee yläkouluikäisten ahdistuneisuuden ja yksinäisyyden kokemisen lisääntyminen edelleen, myös lähisuhdevakivallan kokemukset ovat ala- ja yläkoululaisilla huolestuttavasti kasvaneet. Yläkoululaisten tupakointi on jälleen kääntynyt kasvuun, myös nuuskan

käyttö on selvästi kasvanut edelliseen kouluterveyskyselyyn verrattuna. Päihteiden käytön ongelmat näkyvät kaikissa ikäluokissa. Vuodelle 2020 oli asetettu tavoitteeksi ennaltaehkäisevän päihdetyön suunnitelman laadintaminen Liperiin, mutta suunnitelman laadinta siirtyi resurssipulan vuoksi vuodelle 2021.

Kelan sairauspäivärahaa saaneiden 16–64-vuotiaiden määrä on Liperissä valtakunnallista keskiarvoa suurempi ja se on kasvanut jo useamman vuoden peräkkäin. Työkyvyttömyyseläkettä vuonna 2019 sai 8,0 % (499 henkilöä) 25–64-vuotiaista kuntalaisista. Määrä on vähentynyt valtuustokauden aikana. Mielen terveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä sai 3,7 %.

Ikäihmisten palveluissa on varauduttu yli 75-vuotiaiden liperiläisten määrän kasvuun edelleen. Yli 75-vuotiaiden kotona asumista pyritään tukemaan kaikilla keinoilla. Tavoitteena on, että heistä 92 % asuisi kotona. Kotona asuvien yli 75-vuotiaiden määrä onkin vuosittain kasvanut, Liperissä on päästy tavoitteeseen ja kotona asuvien määrä tällä hetkellä on 92,08 %.

Mielen terveyden haasteet näkyvät myös ikäihmisillä. Psykiatrian laitoshoidon hoitopäivien määrä on kasvanut 75-vuotta täyttäneillä. Myös kaatumisiin ja putoamisiin liittyviä hoitajaksoja on Liperissä yli 65-vuotiailla enemmän kuin maakunnassa tai koko maassa keskimäärin.

Terveyskeskuksessa on aloitettu tiimityömalli kesällä 2020. Aiemmin käytössä ollut kiirevastaanottomalli on uudistunut. Edelleen tavoitteena on nopeammat hoitoketjut asiakkaille.

Ikäihmisten neuvosto on kokoontunut vuoden 2020 aikana aktiivisesti korona-ajasta huolimatta. Neuvoston kokouksia pidettiin 7 kertaa. Vammaisneuvosto kokoontui vuoden 2020 aikana 6 kertaa. Vammaisneuvoston valmisteleva Liperin kunnan ensimmäinen vammaispoliittinen ohjelma valmistui ja tuotiin tiedoksi kunnanvaltuustolle 26.10.2020.

1.2 Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Kunnan toimintaa ohjaavat voimassa oleva lainsäädäntö, hallintosääntö ja muu ohjeistus. Valtuusto on hyväksynyt sisäisen valvonnan ohjeet 20.12.2013. Ohjeiden mukaan kukin toimiala laatii sisäisen valvonnan suunnitelman vuosittain. Käytännössä suunnitelma on sisällytetty tammikuussa käsiteltävään käyttösuunnitelmaan. Sisäistä valvontaa toteutetaan palvelualuekohtaisesti. Käytössä on muun muassa sisäisen valvonnan muistilista.

Koko kuntaa koskevan sisäisen valvonnan teknistä toteuttamista ovat jo pidempään helpottaneet henkilöstö- ja taloushallinnon raportointijärjestelmät ja ohjelmistojen ominaisuudet. Lisäksi maakuntaverkon ja ohjelmistojen käyttöoikeuksien tekninen hallinta on parantunut vuosittain.

Keskushallintopalveluiden vuosittainen sisäinen valvonta 2020

EU-tietosuojasetus edellyttää julkisilta toimijoilta ohjeistusta, dokumentointia ja prosessien kuvaamista. Tietoturvadokumentit (Henkilöstön tietoturva- ja tietosuojaoapas, Tietoturva- ja tietosuojasuunnitelma, Tietoturvapoliittikka) päivitettiin 2019. Tietosuojaselosteet on laadittu ja ne on julkaistu kunnan verkkosivuilla.

Esimies vastaa siitä, että jokainen kuntaan tuleva uusi työntekijä suorittaa Graniten tietosuojakoulutuksen peruskurssit. Hyväksytyt kurssisuoritus on voimassa kolme vuotta ja ensimmäinen laajempi uusimiskierros on edessä keväällä 2021. Jokainen kunnan työntekijä, luottamushenkilö, järjestelmien ja palveluiden käyttäjä

sekä tietojärjestelmän pääkäyttäjät vastaavat tietoturvallisuuden toteuttamisesta, valvonnasta ja kehittämisestä omalta osaltaan.

Tiedonohjaussuunnitelman ja asianhallintajärjestelmä Dynasty 10 käyttöönotto toteutui vuodenvaihteessa 2019/2020. Tiedonohjaussuunnitelmatyö jatkuu ja lopullisena tavoitteena on sähköisen arkistoinnin luvan haku tulevina vuosina. Tietoturva- ja tietosuojaan parantaminen on osa jatkuvaa kunnan toiminnan kehittämistä, jatkuvuuden varmistamista ja sisäistä valvontaa.

Palkan ja muiden korvausten maksamisessa noudatetaan sopimuksia ja kunnan viranomaisen päätöksiä. Palkkasihteerillä ja palkka-asiamiehellä on oikeus palauttaa palvelualueelta tullut palkkaperuste uudelleen valmisteluun, mikäli palkkaperusteessa havaitaan virheellisyys. Palvelualueet tarkastavat palkkaperusteiden oikeellisuutta oman sisäisen tarkastuksen suunnitelman mukaisesti. Vuosittain palkkaneuvotteluihin liittyen palkkojen oikeellisuutta tarkkaillaan koko kunnan tasolla.

Kassat tarkastetaan vähintään kerran vuodessa, kirjanpitoaineisto tarkastetaan tilinpäätöksen yhteydessä, tilit täsmätään kerran kuukaudessa. Laskujen asiatarastuksesta ja hyväksymisestä annetaan koko kuntaa koskevat ohjeet vuosittain. Asiatarkastajat ja hyväksyjät ja heidän varahenkilönsä nimetään kustannuspaikoittain.

Vuonna 2020 toteutettiin vuosien 2017–2019 koko ostolaskuaineiston alv-tarkastus. Tarkastuksen suoritti Liperin kunnan toimeksiannosta Qvalia Oy. Vuosia 2017–2019 koskevan loppuraportin mukaan virheellinen alv-koodi löytyi 1,5 % laskuista (443 laskua 30 034 laskusta). Virheen euromääräinen suuruus (0,01 M€) suhteutettuna ostolaskujen kokonaissummaan (252 M€) oli 0,0 %. Tarkastuksen perusteella voidaan todeta kunnan ostolaskuprosessi toimivan hyvin, eikä tarkastuksessa havaittu myöskään järjestelmävirheitä. Virheellisen alv-koodin sisältämien laskujen kohtalaisen suuri määrä selittyy sillä, että virheet on havaittu kuukausittain toistuvissa puhelinlaskuissa (314 kpl, laskujen yhteenlaskettu loppusumma 2 091,86 €) sekä samoin toistuvissa kiinteistöpalvelulaskuissa (55 kpl, laskujen yhteenlaskettu loppusumma 790,49 €). Aiemman tulkin mukaan nämä on kirjattu osittain vähennysrajoitteisina ja nyt tarkastuksen myötä oikaistu pääosin kokonaan vähennys- tai palautuskelpoisina. Satunnaisten virheiden määrä oli hyvin pieni. Liperin kunta teki verottajalle palautushakemuksen vuosilta 2017–19 vähennykseen oikeuttavasta arvonnäköverosta ja sai palautusta hakemuksensa mukaan 12 110,42 €.

Ohjelmistojen käyttöoikeudet haetaan esimiehen pyynnöstä. Pääkäyttäjät luovat oikeudet ja tarkastavat säännöllisesti käyttöoikeuksien ajantasaisuuden. Tietosuoja-asetukseen liittyen käyttöoikeuksiin liittyviä prosesseja ja dokumentaatiota käytiin läpi ja kehitettiin edelleen.

Talouden seuranta ja raportointia toteutetaan vuosittain. Lisäksi talousarvion täytäntöönpanon yhteydessä annetaan koko kuntaa koskevia ohjeita.

Maaseutuviranomaistoimintaa valvovat kansalliset viranomaiset (ELY-keskus, Kuntatarkastus), valtiontalouden tarkastuskeskus ja EU-komission tilintarkastustuomioistuin sekä EU-komission sisäinen tarkastus (IAS). Lomituksen viranomaistoimintaa ja lomayksikön muuta toimintaa valvoo Mela.

Vuodenvaihteessa avoinna olevista oikeusjutuista, joissa Liperin kunta on osapuolena, on tehty vuodenvaihteessa yhteenveto, jota on päivitetty maaliskuussa 2021 alkuvuoden aikana tulleiden päätösten osalta. Näihin ei arvioida liittyvän olennaista kustannusriskiä.

Kunnanhallituksen lokakuussa 2019 päättämistä määräaikaista hallintosäännön toimivaltuuksien rajoituksista tehtiin syksyllä 2020 laajempi sisäisen valvonnan tarkastus. Esimerkiksi kaikkien maksettujen päivära-

hojen ja ylitöiden perusteet tarkastettiin. Samoin käytiin läpi määräaikaisten työsuhteiden perusteet ja koulutusten hyväksynät. Varsin laajassa tarkastuksessa havaittiin yksittäisiä lähinnä väärintulkinnoista seuraneita vähäisiä poikkeamia, jotka mahdollisuuksien mukaan oikaistiin.

Eniten resursseja vieneitä prosesseja oli Siun soten maksuosuuteen ja etenkin sen pohjalla olevaan vuoden 2019 tilinpäätösennusteeseen liittyvien perusteiden oikeellisuuden tarkastelu. Liperin vuoden 2020 maksuosuus pienentyi lopulta 387 000 eurolla Siun soten maksuosuuksissa olleiden teknisten virheiden korjausten myötä.

Hyvinvointipalveluiden vuosittainen sisäinen valvonta 2020

Hyvinvointipalvelut kohdentavat sisäistä valvontaa talousarvion ja strategian toteutumisen lisäksi henkilöstöhallintoon mm. palkkojen ja matkalaskujen oikeellisuuteen ja henkilöstö – ja rekrytointiohjeiden noudattamiseen.

Hyvinvointipalveluiden talousarvio

Tulosityksiköt laativat toimintasuunnitelmansa ja budjettinsa hyvinvointipalveluiden saamaan raamiin perustuen ennen seuraavan toimintavuoden alkua kunnanhallituksen antaman aikataulun mukaisesti. Toimintasuunnitelmien laadinnassa otetaan huomioon myös yksiköiden itsearvioinneissa havaitsemat kehittämiskohteet. Tulosityksikön johtajat vastaavat siitä, että hänen saamansa budjettivaltuus käytetään tarkoituksenmukaisesti. Hallintosääntöön on kirjattu rehtoreiden tulosvastuu koulunsa taloudesta. Budjetin laatimisen periaatteista ja menettelyistä noudatetaan kunnanhallituksen antamia erillisiä ohjeita.

Hyvinvointilautakunta hyväksyy hyvinvointipalveluiden talousarvion ennen edellisen kalenterivuoden päätymistä. Talousarvio perustuu Liperin kunnan taloussuunnitelmaan.

Toiminnan ja talouden raportointi

Hyvinvointipalveluiden talousarvion toteutumisesta raportoidaan kuukausittain lautakunnalle ja kunnanhallitukselle kolme kertaa vuodessa (talouskatsaus I ja II sekä tilinpäätös). Tulosityksiköt raportoivat palvelualueen johtajalle yksiköidensä taloudessa tapahtuvista muutoksista välittömästi. Hyvinvointipalveluiden johtoryhmä seuraa tulosalueiden ja koko palvelualueen talouden kehitystä vähintään kuukausittain.

Toiminnallisten tavoitteiden arviointi

Toiminnallisia tavoitteita ja niiden toteutumista seurataan johtoryhmässä ja niistä raportoidaan talouskatsausten yhteydessä lautakunnalle. Tulosityksiköiden esimiehet vastaavat tavoitteiden suuntaisesta toiminnasta ja kehittämisestä ja johtoryhmä koko toimialan linjausten mukaisesta toiminnasta. Johtoryhmä käsittelee asiantuntijatyöryhmänä palvelualueen linjauksia monialaisesti sekä vastaa linjausten täytäntöönpanon suunnittelusta ja aikatauluttamisesta sekä arvioinnista.

Riskienhallinta

Tavoitteiden toteutumista arvioidaan osana sisäistä valvontaa mm. raportoinnin ja itsearvioinnin yhteydessä. Palvelualueen johtaja vastaa riskienhallinnan toimeenpanosta ja hänelle raportoidaan sen toteutumisesta.

Tulosyksikön esimies vastaa siitä, että yksikön operatiivisten tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit tunnistetaan ja arvioidaan.

Riskienhallinnan apuvälineinä käytetään TurvaArvi – ohjelmaa. Tunnistetut riskit arvioidaan suhteessa niiden vaikutuksiin ja todennäköisyyteen. Merkittävimpien riskien osalta määritetään toimenpiteet niiden hallitsemiseksi sekä kunkin riskin osalta henkilö, joka on vastuussa toimenpiteiden toteutumisesta. Arviointi, toimenpiteet ja vastuut dokumentoidaan yhdenmukaisella tavalla TurvaArviin.

Riskien hallinnan kannalta on tärkeää, että sijaistamisen käytänteet on selkeästi sovittu kaikkien esimiesten ja kriittisissä tehtävissä toimivien osalta.

Sisäisen valvonnan suunnitelma vuodelle 2020 koko palvelualueella

- atk-lisenssien ja ohjelmistojen käyttöoikeuksien tarkistaminen
- laaditaan kunnan yleisten rekrytointiohjeiden tarkennukset hyvinvointipalveluihin
- organisaatiomuutoksen läpivieminen ja työnkuvien kirjaaminen hyvinvoinnin hallinnossa ja toimistopalveluissa
- vakanssiluettelon tarkistaminen

Arviointi suunnitelman toteutumisesta:

- Käyttäjätunnusten tarkistus tehty, etäkäyttölisenssit tarkistettu
- Rekrytointiohjeiden tarkennus tehty, toimintamallien uudistamista jatketaan vuonna 2021
- Toimistopalveluiden työnkuvat hallinnon osalta tehty, koulusihteereiden työnkuvien tarkastelu keväällä 2021
- Vakanssiluettelo ja määräaikaisuuksien perusteiden tarkistus tehty toukokuussa 2020. Varhaiskasvatuksen vakanssinumeroinnin toimintatapaa tarkennetaan vielä vuoden 2021 aikana.

Elinympäristöpalvelujen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kertomus vuodelta 2020

Elinympäristöpalveluiden sisäisen valvonnan painopisteitä vuonna 2020 ovat olleet tilaajavastuu sekä ostolaskujen asiatarkastuksen ja hyväksynnän tarkastelu. Tilaajavastuuasiakirjat on allekirjoitettu sopimusten allekirjoituksen yhteydessä.

Laskujen asiatarkastusta ja hyväksymistä on tarkasteltu riskienhallinnan näkökulmasta. Toimivan ja tehokkaan sisäisen valvonnan näkökulmasta työtehtävät on eriytetty riittävästi. Virheiden ja väärinkäytösten välttämiseksi vastuut on jaettu siten, että tapahtumien hyväksyminen, kirjaaminen ja varojen hoitaminen on jaettu eri tekijöille.

Keskeiset johtopäätökset ja sisäisen valvonnan kehittäminen taloussuunnittelukaudella

Palvelualuekohtaisten sisäisten valvonnan raporttien pohjalta voidaan todeta, ettei sisäisessä valvonnassa ole vuoden aikana havaittu merkittäviä poikkeamia.

Kunnanhallituksen hyväksymän sisäisen valvonnan ohjeen mukaan kunnanjohtaja seuraa kuntaenemmistöisten tai kunnan määräysvallassa toimivien yhteisöjen toimintaa ja tarvittaessa raportoi yhteisöjen toiminnasta

kunnanhallitusta. Kunnanjohtaja osallistuu vuoden aikana useisiin Lipertek Oy:n ja Kiinteistö Oy Liperin Vuokralatojen hallitusten kokouksiin. Yhtiöiden osalta ei ollut erikseen raportoitavaa.

Sisäisen valvonnan ohje on hyväksytty vuonna 2013 ja toiminta on sen pohjalta vakiintunutta. Yhtenä sisäisen valvonnan kehittämistoimenpiteenä taloussuunnittelukaudella on sisäisen valvonnan ohjeistuksen päivittäminen ja vakiintuneiden käytäntöjen tarkastelu. Kokonaisvaltaista riskienhallintaa on kunnassa valmisteltu, mutta mallia ei ole ehditty viimeistellä ja jalkauttaa. Taloussuunnittelukaudella myös kokonaisvaltainen riskienhallinta tulisi saada jalkautettua luontevaksi osaksi talousarvioita ja tilinpäätöksiä.

1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tuloslaskelma (ulkoiset erät)	2020	2019
Toimintatuotot	11 674 452	11 848 819
Toimintakulut	-79 569 981	-76 935 128
Toimintakate	-67 895 529	-65 086 310
Verotulot	41 380 772	40 749 175
Valtionosuudet	30 868 050	26 532 902
Rahoitustuotot ja -kulut	562 148	101 447
Vuosikate	4 915 441	2 297 214
Poistot ja arvonalentumiset	-4 118 391	-2 950 996
Satunnaiset erät	0	0
Tilikauden tulos	797 050	-653 781
Tilinpäättösiirrot	119 483	119 183
Tilikauden ylijäämä	916 534	-534 598

Tuloslaskelman tunnuslukuja	2020	2019
Toimintatuottojen %-osuus toimintakuluista	14,67	15,40
Vuosikate % poistoista	119,35	77,85
Vuosikate €/asukas	409,72	190,17
Asukasmäärä*	11 997	12 080

*) Tilinpäätöksen vertailutietona on vuoden 2019 hyväksytyssä tilinpäätöksessä käytetty ennakkollinen väestötieto 12 080, joka tarkentui vasta lopullisissa asukaslukutiedoissa 12 084 asukkaaseen.

Tuloslaskelma kuvaa tilikaudelle jaksotettujen tulojen riittävyttä tilikaudelle jaksotettujen menojen kattamiseen.

Toiminnan rahoitus

Rahoituslaskelma (1000 €)

		31.12.2020		31.12.2019
TOIMINNAN RAHAVIRTA				
VUOSIKATE	4 915		2 297	
TULORAHOITUKSEN KORJAUSERÄT	1 108	6 023	-188	2 109
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA				
INVESTOINTIMENOT	-9 276		-3 052	
RAHOITUSOSUUDET INVESTOINTIMENOIHIIN	518		85	
PYSYVIEN VASTAAVIEN LUOVUTUSTULOT	135	<u>-8 623</u>	204	<u>-2 764</u>
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA				
-2 600				
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA				
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET				
ANTOLAINASAAMISTEN LISÄYS	-162		-24	
ANTOLAINASAAMISTEN VÄHENNYS	25	-137	0	-24
LAINAKANNAN MUUTOKSET				
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN LISÄYS	15 000		9 000	
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN VÄHENNYS	-7 124		-6 471	
LYHYTAIKAISTEN LAINOJEN MUUTOS	-654	7 222	-895	1 634
OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSET				
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET				
TOIMEKSIANTOJEN VAROJEN JA				
PÄÄOMIEN MUUTOKSET	-4		-14	
VAIHTO-OMAISUUDEN MUUTOS	0		21	
SAAMISTEN MUUTOS	-359		-97	
KOROTTOMIEN VELKOJEN MUUTOS	312	<u>-50</u>	36	<u>-54</u>
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA				
6 685				
RAHAVAROJEN MUUTOS				
4 085				
RAHAVAROJEN MUUTOS				
RAHAVARAT 31.12.	7 758		3 673	
RAHAVARAT 01.01.	3 673	4 085	2 771	902

Rahoituslaskelman tunnusluvut	2020	2019
Investointien tulorahoitus, %	56,13	77,42
Laskennallinen lainanhoitokate	0,93	0,55
Kassavarat 31.12., M€	7,76	3,7
Kassan riittävyys, pv	29	15
Asukasmäärä	11 997	12 080

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta:

2020	421 386,33 €
2019	-676 731,54 €
2018	-1 373 298,70 €

Rahoitusasema ja sen muutokset

Tase (1000 €)

VASTAAVAA	31.12.2020	31.12.2019
PYSYVÄT VASTAAVAT		
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET		
Muut pitkävaikutteiset menot	2 621	2 939
	<u>2 621</u>	<u>2 939</u>
AINEELLISET HYÖDYKKEET		
Maa- ja vesialueet	5 654	5 109
Rakennukset	26 775	28 473
Kiinteät rakenteet ja laitteet	11 587	11 252
Koneet ja kalusto	238	356
Muut aineelliset hyödykkeet	2	2
Ennakkomaksut ja keskeneräiset työt	7 159	1 270
	<u>51 415</u>	<u>46 461</u>
SIJOITUKSET		
Osakkeet ja osuudet	7 974	7 974
Muut lainasaamiset	1 408	1 433
Muut saamiset	257	95
	<u>9 639</u>	<u>9 502</u>
PYSYVÄT VASTAAVAT	63 675	58 901
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	772	564
Lainasaamiset	10	0
Muut saamiset	377	345
Siirtosaamiset	549	441
	<u>1 708</u>	<u>1 349</u>
RAHAT JA PANKKISAAMISET	7 758	3 673
	<u>7 758</u>	<u>3 673</u>
VAIHTUVAT VASTAAVAT	9 465	5 022
VASTAAVAA	73 140	63 923

VASTATTAVAA	31.12.2020	31.12.2019
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	14 982	14 982
Edellisten tilikausien alijäämä	4 171	5 056
Tilikauden yli/ alijäämä	917	-535
	<u>20 070</u>	<u>19 504</u>
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	1 203	1 322
	<u>1 203</u>	<u>1 322</u>
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	1 240	0
	<u>1 240</u>	<u>0</u>
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Lahjoitusrahastojen pääomat	82	85
	<u>82</u>	<u>85</u>
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	31 969	25 068
Lainat julkisyhteisöiltä	1 761	1 781
Liittymismaksut	2 396	2 342
	<u>36 126</u>	<u>29 190</u>
Lyhytaikainen		
Joukkovelkakirjalainat	0	0
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	7 432	6 437
Lainat julkisyhteisöiltä	20	20
Lainat muilta luotonantajilta	1 116	1 769
Saadut ennakot	4	4
Ostovelat	1 793	1 929
Muut velat	402	414
Siirtovelat	3 653	3 247
	<u>14 419</u>	<u>13 821</u>
VIERAS PÄÄOMA	50 546	43 012
VASTATTAVAA	<u>73 140</u>	<u>63 923</u>

Taseen tunnusluvut	2020	2019
Omavaraisuus %	29,09	32,58
Lainakanta M€	42,30	35,08
Lainat €/asukas	3 526	2 904
Suhteellinen velkaantuneisuus %	60,22	54,35
Lainat ja vuokravastuut, 1000 €	43 707	36 991
Lainat ja vuokravastuut €/asukas	3 643	3 062
Kertynyt ylijäämä/M€	5,0879	4,5214
Kertynyt ylijäämä/asukas	424	374
Lainasaamiset, 1000 €	1 410	1 433
Asukasmäärä	11 997	12 080

Tunnusluvut

TULOSLASKELMA

Toimintatuotot/Toimintakulut %

$100 \times \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön})$

Tunnusluku osoittaa, paljonko toiminnan kuluista saadaan katettua kunnan laskuttamilla toimintatuotoilla. Tunnusluku vähennettynä sadasta kertoo, mikä osuus toimintamenoista on rahoitettava verotuloilla, valtionosuuksilla ja muilla tuotoilla.

Vuosikate % poistoista

$100 \times \text{Vuosikate} / \text{Poistot ja arvonalentumiset}$

Kun tunnusluvun arvo on 100 % tai suurempi, oletetaan kunnan tulorahoituksen olevan riittävä.

Vuosikate euro/asukas

Tunnusluvulla arvioidaan tulorahoituksen riittävyttä. Luvulla ei ole kaikkia kuntia koskevaa tavoitearvoa.

RAHOITUSLASKELMA

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €

Rahoituslaskelman välitulos Toiminnan ja investointien rahavirta itsessään on jo tunnusluku, jonka positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen. Negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä tai ottamalla lisää lainaa.

Toiminnan ja investointien rahavirta ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulorahoitus, %

$100 \times \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenoista on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, joka on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä.

Laskennallinen lainanhoitokate

$(\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Laskennalliset lainanlyhennykset})$

Laskennallinen lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja laskennallisten lyhennysten maksuun. Laskennallinen lainanlyhennys saadaan jakamalla taseen lainat kahdeksalla, joka kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa.

Tulorahoitus on riittävä lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja.

Luotettavan kuvan kunnan lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä, kun tunnusluku on 1-2 ja heikko, kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

Kassan riittävyys päivää

365 pv x Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella

Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävytenä päivissä. Tunnusluku kertoo, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla tai muilla kassavaroihin luettavilla erillä. Rahavaroihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset.

TASE

Omavaraisuusaste, %

$100 \times (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntataloudessa keskimääräistä 70 % omavaraisuutta. 50 % tai alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta.

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

$100 \times (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{käyttötulot}$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuotoista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista.

Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Lainat ja vuokravastuut

Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä lainakantaan liitetiedoissa ilmoitettu vuokravastuiden määrä.

Kertynyt yli-/alijäämä euroa

Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Luku osoittaa, kuinka paljon kunnalla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana tai paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina.

Kertynyt yli-/alijäämä euroa/asukas

$((\text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}) / \text{Asukasmäärä})$

Luku osoittaa asukaskohtaisen kertyneen ylijäämän tai katettavan kertyneen alijäämän. Asukasmääränä käytetään tilinpäätösvouden päättymispäivän mukaista kunnan asukasmäärää.

Lainakanta ja lainakanta euroa/asukas

Vieras pääoma – (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan koko vieraspääoma vähennettynä saaduilla ennakoilla sekä osto-, siirto- ja muilla veloilla. Lainakanta euroa/asukas saadaan jakamalla lainakanta asukasmäärällä.

Lainasaamiset

Sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

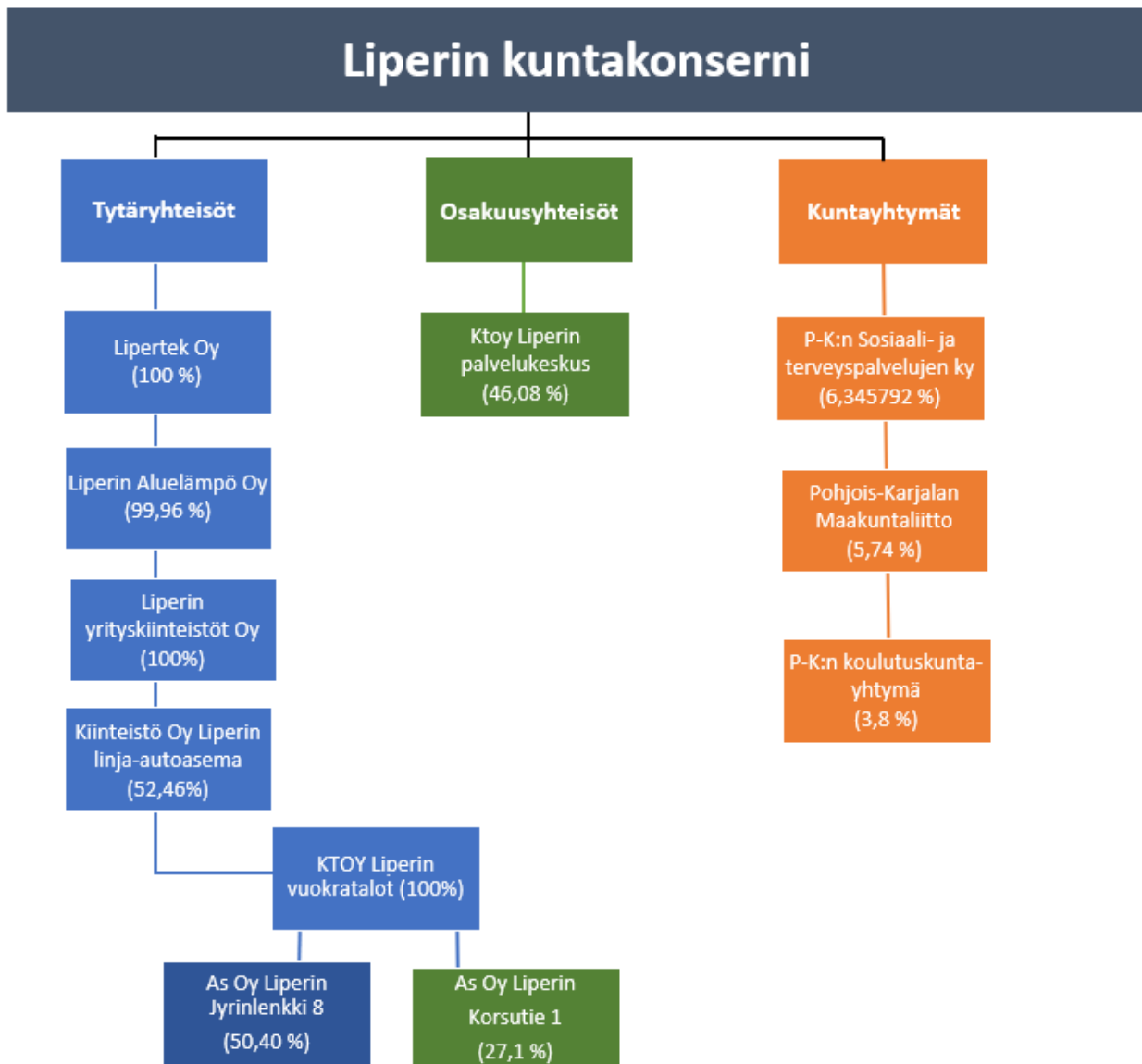
Kokonaistulot ja –menot

Liperin kunnan kokonaistulot ja –menot (ulkoiset erät)

Tulot	€	Menot	€
Toiminta		Toiminta	
Toimintatuotot	11 674 452,20	Toimintakulut	79 569 981,21
Verotulot	41 380 772,42	Korkokulut	275 896,15
Valtionosuudet	30 868 050,00	Muut rahoituskulut	88,39
Korkotuotot	3 480,23	Satunnaiset kulut	
Muut rahoitustuotot	834 651,90		
Satunnaiset tuotot			
<i>Tulorahoitus korjauserät</i>		<i>Tulorahoituksen korjauserät</i>	
-Pysyvien vastaavien luovutusvoitot	-132 191,63	+/- Pakollisten varausten muutos	-1 240 000,00
Investoinnit		Investoinnit	
Rahoitusosuudet investointeihin	518 353,98	Investoinnit	9 275 846,12
Pysyvien vastaavien luovutustulot	134 699,00		
Rahoitustoiminta		Rahoitustoiminta	
Antolainasaamisten vähennykset	25 000,00	Antolainasaamisten lisäys	162 484,00
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	15 000 000	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	7 124 208,98
		Lyhytaikaisten lainojen vähennys	653 581,18
		Oman pääoman vähennys	350 000,00
	100 307 268,10		96 172 086,03

1.4 Kuntakonsernin toiminta ja talous

Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisällyvistä yhteisöistä

Muutokset konsernissa

Uudella Lipertek Oy:llä ja Liperin Yrityskiinteistöt Oy:llä ensimmäinen tilikausi on jatkettu 30.9.2019 – 31.12.2020

Konsernin toiminnan ohjaus

Liperin valtuusto on hyväksynyt kunnan konserniohjeet 29.10.2018 / 68 §. Liperin kunnan konsernijohtoon muodostavat kunnanhallitus ja kunnanjohtaja.

Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Tytäryhtiö: Kiinteistö Oy Liperin vuokratilat	
Toiminta-ajatus ja toiminnan yleiskuvaus	<ul style="list-style-type: none">- yhtiön tehtävänä on tarjota hyväkuntoisia vuokra-asuntoja kilpailukykyiseen hintaan
Yleistavoitteet:	<ul style="list-style-type: none">- yhtiön kokonaisvaltainen taloudesta, huollosta, ylläpito- ja korjaustoiminnasta huolehtiminen
Tuottavuus:	<ul style="list-style-type: none">- asuntojen käyttöaste vähintään 97 %- vuosikorjattavien asuntojen määrä 35- kilpailukykyinen vuokrataso- luottotappioiden minimoiminen
Toteuma:	<ul style="list-style-type: none">- käyttöaste 31.12.2020 oli 94,6 %- vuosikorjattuja asuntoja 25 sekä Koivutie 3 julkisivuremontin loppuun saattaminen, Mattisenlahdentie 6 vesikaton uusiminen, Apilakuja 1 huoneistoremonttien käynnistyminen, Opintie 1 ikkunoiden uusiminen, Sirppitie 6–8 sadevesijärjestelmän rakentaminen, 3 jätekatoksen rakentaminen, Leppälahden rivitalon myynti
Tulostavoite:	<ul style="list-style-type: none">- suunnitelman mukaisilla 4 %:n poistoilla tulostaso +-0- osinkoja ei jaeta
Keskeiset toiminnalliset muutokset 2020–2022:	<ul style="list-style-type: none">- asuntokannan houkuttelevuuden lisääminen- kiinteistöjen peruskorjausten vauhdittaminen- tarkoitus luopua osaomisteisista omakotitaloista
Riskit:	<ul style="list-style-type: none">- lainojen korkoprosentin nousu- vakuusongelma- energian hinta

Tilinpäätös 2020 Kiinteistö Oy Liperin vuokratilat

1 000 €	TP 2020	TA 2020	TP 2019	TP 2018
Liikevaihto	3 624	3 655	3 590	3 541
Tulos	0,2	0	0,6	3
Bruttoinvestoinnit	122	0	30	0
Lainat 31.12.	8 108	7 712	8 735	10 350
Henkilöstön lkm	0	0	0	0

Toiminta-ajatus ja toiminnan yleiskuvaus

- Tuottaa **lähipalveluina** elinkeino- ja yrityspalvelut Liperiläisille sekä Liperiin sijoittumista suunnitteleville yrityksille.
- Tarjota Liperissä toimiville julkisyhteisöille kokonaisvaltaisia isännöintipalveluita sekä taloushallintopalveluita kilpailukykyiseen hintaan.
- Tarjota yrityksille laadukkaita tontti, yritys- ja toimitilaratkaisuja kilpailukykyiseen hintaan

Yleistavoitteet:

- Kehittää, kasvattaa ja monipuolistaa Liperin yrityskantaa, joka mahdollistaa työpaikkojen lisäyksen.
- Tuottaa elinkeinopalvelut kaikille yrityksille, yritysten elinkaaren eri vaiheisiin.
- Tehdä aktiivista ja jalkautuvaa, yritysten tarpeisiin kohdennettua yritysneuvontatyötä.
- Elinkeinoilmapiirin ja –ympäristön kehittäminen.
- Kehittää kunnan alueella sijaitsevia elinkeinokeskittymiä systemaattisesti.
- Business Joensuun seudullisen hanketyön toimenpiteiden tavoitteellinen kohdentaminen Liperiin.
- Yritystilojen ja asuinhuoneistojen isännöinti pitkäjänteisesti ja kokonaistaloudellisesti.
- Tuottaa taloushallintopalvelut kustannustehokkaasti ja korkealla asiantuntemuksella.

Tuottavuus:

- Elinkeinoilmapiirin ja –ympäristön kehittäminen.
- Yritysneuvontatyön tuloksellisuus.
- Isännöintipalveluiden kustannustehokas tuottaminen.
- Taloushallintopalvelut kustannustehokkaasti.

Tulostavoite:

- Teollisten työpaikkojen kasvu (629 työpaikkaa /2019) → + 5 %:n kasvu vuosittain.
- Isännöitävien yhteisöjen talous kunnossa → käyttöastetavoite 97 %
- Yritysneuvonta mukana vähintään 50 %:ssa Liperiin perustettavissa yrityksissä vuositasona.
- Yritysneuvontatyötä tekevien henkilöiden aktiivinen jalkautuminen yrityskenttään. Yrityskäyntien tavoite minimissään henkilötyöpäivien lukumäärä vuodessa x 70 %.
- Laaditaan yrityksille, yritysten tarpeisiin erilaisia kehittämishankkeita vähintään 15 kpl / vuosi.
- Tilikauden tulos positiivinen.

Toteuma:

- Teolliset työpaikat, toteuma 12/2020 = 630 kpl
- Isännöitävien yhteisöjen käyttöaste 94 %.
- Yritysneuvontaa 48 yritystoimintaa suunnittelevalle asiakkaalle. Uusia yrityksiä v. 2020 55 kpl.
- Koronan vuoksi neuvonta etupäässä etäyhteyksillä. Asiakkaita 340 kpl / toimenpiteitä 980 kpl
- Tilaisuuksia järjestetty pääosin webinaareina. Tilaisuuksia 29 kpl, joista itse päätoteuttajana 14 kpl
- Yritystuet → yksinyrittäjän Koronatukia 103 kpl ja kehittämis- ja investointihankkeita 10 kpl

Keskeiset toiminnalliset muutokset 2020:

- Liperin kunnan elinkeinotyön keskittäminen Lipertek Oy:lle.
- Monikanavainen yritysneuvontapalvelu (face-to-face, digiyhteys, puhelin, sposti, tilaisuudet, kampanjat.)
- Elinkeinotyön näkyvyyden lisääminen.
- Laaditaan erilaisia aluekohtaisia kehittämissuunnitelmia, haetaan niihin rahoitus ja käytännön toteutusmalli.

Riskit:

- Elinkeinopalvelukonseptin resursoinnissa epäonnistuminen.
- Elinkeino- ja yrityspalveluiden jalkauttamisessa epäonnistuminen.
- Liperiläisten yritysten jääminen ulkopuolelle Business Joensuun hanketoiminnan toimenpiteistä.
- Isännöinti- ja yritystilavuokraustoiminnoissa riskit ovat kokoluokaltaan hallittavissa.

Tilinpäätös 2020 Lipertek Oy

1 000 €	TP 2020	TA 2020 (1.1.-1.12.)	TP 2019	TP 2018*
Liikevaihto	424	474	-	548
Tulos	1	11	-	21
Bruttoinvestoinnit	0	0	-	242
Lainat 31.12.	0	0	-	622
Henkilöstön lkm	6,8	5	-	4,5

* Vanha Lipertek sisälsi myös nykyisen Liperin Yrityskiinteistöt Oy:n toiminnan. Jakautuminen tapahtui 1.10.2019 alkaen.

Tytäryhtiö: Liperin linja-autoasema Oy**Toiminta-ajatus ja toiminnan yleiskuvaus**

Liperin linja-autoasema Oy omistaa ja hallitsee virasto- ja liiketilarakennusta Liperin kirkonkylässä. Kiinteistöllä on Liperin kunnan toimitiloja. Lisäksi kiinteistöllä on mm. metsänhoitoyhdistyksen toimintoja, sekä yksittäisiä yrityksiä.

Yleistavoitteet:

- Yhtiön yleistavoitteena on ylläpitää rakennusta omistajien toimitilarpeita vastaavasti

Tuottavuus:

- Reaaliaikainen yhtiön talouden vakauden seuranta

Tulostavoite:

- Yhtiön euromääräinen tulostavoite on EVL:n maksimipoistojen jälkeen 0 –tulos.

Keskeiset toiminnalliset muutokset 2019–2021:

- Suunnittelukauden aikana yhtiön tulee mukautua osakkaiden tarpeisiin.

Riskit:

- Taloudelliset riskit koostuvat yhtiön osakkaiden toiminnan kehittymisestä. Kiinteistötekniikkaan liittyvät riskit koostuvat normaaleista, rakennusten ikääntymiseen liittyvistä riskeistä.

Tilinpäätös 2020 Liperin linja-autoasema Oy

1 000 €	TP 2020	TA 2020	TP 2019	TP 2018
Liikevaihto	134	150	134	142
Tulos	0	0	0	0
Bruttoinvestoinnit	0	0	0	0
Lainat 31.12.	73	120	118	139
Henkilöstön lkm	0	0	0	0

Toiminta-ajatus ja toiminnan yleiskuvaus

- Rakennuttaa ja rakentaa yritystiloja
- Tarjota yrityksille laadukkaita tontti, yritys- ja toimitilaratkaisuja kilpailukykyiseen hintaan

Yleistavoitteet:

- Yritystilojen rakentaminen yritysten tarpeisiin
- Yritystilojen ylläpitäminen ja kehittäminen sekä niiden vuokraaminen.
- Yritystonttien myyminen tai vuokraaminen yrityskäyttöön

Tuottavuus:

- Yritystilaratkaisujen tarkoituksenmukainen järjestäminen ja pitkäjänteinen kehittäminen.
- Yritystilaratkaisujen tuottaminen liiketaloudellisesti kannattavasti ja kilpailukykyiseen hintaan.
- Yritystilojen käyttö- ja ylläpito pitkäjänteisellä sekä kestäväällä pohjalla.

Tulostavoite:

- Yritystilojen vuokraustoiminta on kannattavaa.
- Selvittää uuden yritystalo II -vaiheen toteutusmahdollisuudet.
- Yritystilojen käyttöaste korkea.
- Vanhan yritystalon hallittu ja kustannustehokas purku.
- Tilikauden tulos positiivinen.

Toteuma:

- Vanha yritystalo on purettu ja tontti tasattu.
- Tehtaantien tontista myyty n. 2700 m²:ä sekä tontilla oleva varasto Karelian Lihajaloste Oy:lle.
- Päätös ja kilpailutus Yritystalo II -rakentamisesta 4-11/2021
- Vanhan yritystalon purkukustannukset veivät tuloksen tappiolle.

Keskeiset toiminnalliset muutokset 2020:

- Yhtiön omistuksessa yli 2200 m² tuotannollisia tiloja (Kaptas). Tilat on vuokrattu vuoteen 2025 asti määräaikaaisella sopimuksella.
- Vanhassa yritystalossa 2300 m² toteutetaan hallittu purkuoperaatio, kustannukset minimoiden.
-

Riskit:

- Vanhan yritystalon purkukustannusten nousu ennakoitua suuremmaksi.
- Mahdollisten uusien tilojen riskit arvioidaan aina rakennusprojektin suunnitteluvaiheessa.

Tilinpäätös 2020 Liperin yritys kiinteistöt Oy

1 000 €	TP 2020	TA 2020	TP 2019	TP 2018
Liikevaihto	208	193	-	-
Tulos	-123	14	-	-
Bruttoinvestoinnit	0	200	-	-
Lainat 31.12.	444	504	-	-
Henkilöstön lkm	0,2	0,5	-	-

Tytäryhtiö: Liperin Aluelämpö Oy**Toiminta-ajatus ja toiminnan yleiskuvaus**

- Yhtiön toiminnan tarkoituksena on johtaa asiakkailleen näiden tarvitsema lämpöenergia mahdollisimman häiriöttömästi kaikissa olosuhteissa ja hinnaltaan kilpailukykyiseen hintaan ylläpitämällä ja hoitamalla kaukolämpöverkkoa Liperin kirkonkylässä. Yhtiö ylläpitää ja hoitaa kiinteistöjen sekä vesi- ja viemärilaitoksen käyttöön liittyvää kunta-automaatiojärjestelmään sekä tuottaa päivystys- ja varallaolopalveluja. Yhtiön palveluksessa on huoltomestari, sivutoiminen toimitusjohtaja ja 6 sivutoimista päivystystyöntekijää.

Yleistavoitteet:

- Toimintavarmuuden ylläpito nykyinen palvelutaso säilyttäen sekä varautuminen poikkeustilanteisiin

Tuottavuus:

- Toiminnallinen lisäarvo energiahuollon, asiantuntijapalveluiden ja kiinteistöautomaation osaluilla, minkä tilaaja/palvelun loppukäyttäjä arvioi viime kädessä palvelun hinta/laatusuhteena.

Tulostavoite:

- Tulostaso +-0

Keskeiset toiminnalliset muutokset 2020-2022:

- Lämpöenergian etäluentajärjestelmän selvittäminen
- 2023 päättyvän lämmötoimitussopimuksen jatkon selvittäminen.

Riskit:

- Kaukolämpöverkoston ikääntyminen ja siitä johtuvat uusinvestointitarpeet. Kaukolämmön ostohinnan nousu, jonka johdosta asiakkaat vaihtavat lämmitysjärjestelmää. Tietoverkkojen käytettävyyden ja yhteensopivuuden vanhentuneen laitekannan osalta. Työntekijöiden ikääntyminen ja ammattitaitoinen henkilöresurssi yleensä

Toteuma:

- Sähköinen lämpöenergian laskutus toteutettiin
- Lämpöenergian etäluentajärjestelmän selvittäminen jatkuu
- Lämmötoimitussopimuksen jatkon selvittäminen jatkuu

Tilinpäätös 2020 Liperin Aluelämpö Oy

1 000 €	TP 2020	TA 2020	TP 2019	TP 2018
Liikevaihto	1062	1154	1102	1 039
Tulos	60	34	46	88
Bruttoinvestoinnit	0	0	0	0
Lainat 31.12.	0	0	0	0
Henkilöstön lkm	1+1+6	1+1+6	1+1+6	1+1+6

Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Siun sote on aiemmin arvioitua useamman vuoden merkittävä osa Liperin kuntakonsernia ja sen menestymisellä on näin ollen merkittävä rooli niin kuntalaisiin kuin kunnan talouteen. Siun soten omistajakunnat ovat sitoutuneet kattamaan vuosein 2018–2020 kertyneet alijäämät lisämaksuosuudella vuoden 2021 aikana. Siun soten perussopimuksen muutosta valmistellaan ja se tulee valtuustojen käsiteltäväksi viimeistään alkukesällä 2021. Tämä vähentää Siun soten purkautumistilanteessa kunnalle aiheutuvaa alijäämämäriskiä.

Mahdollinen soteuudistus muuttaa merkittävästi Siun soten omistajakuntien konsernirakennetta. Uudistus aiheuttaa myös merkittäviä muutoksia verorahoituksen tasoon ja voi johtaa yksittäisten kuntien osalta suuriinkin muutoksiin taloustilanteessa.

Vuokrataloyhtiön osalta on lähivuosina odotettavissa lainakannan kasvua vuokratalokohteiden peruskorjauksen myötä. Asuntojen käyttöaste on valtakunnallisesti edelleen hyvällä tasolla, mutta siinä on kuitenkin heikentymisen merkkejä. Perheasuntojen osalta kysyntä on entisestään pienentynyt. Samaan aikaan pienistä asunnoista on ylikysyntää. Pidemmällä aikavälillä vuokrataloyhtiöllä on edessä tähän asumiskäyttäytymisen muutokseen liittyvä asuntokannan kehittäminen, jonka valmistelua on yhtiössä aloitettu. Yhtiö on yhdessä kunnan kanssa myös ikäihmisten asumisen verkostohankkeessa. Vuokrataloyhtiön tilannetta helpottaa Valtiokonttorin tammikuussa 2020 tekemä päätös, jolla aravalainojen maksuaikoja pidennettiin.

Lipertekin kokonaisjakautuminen tapahtui lokakuun 2019 alusta ja vuosi 2021 on ensimmäinen normaali 12 kuukauden mittainen tilikausi molemmissa uusissa yhtiöissä. Uusien yhtiöiden alkutaival on sujunut hyvin, vaikka yrityskiinteistöjen ensimmäisen pidennetyn tilikauden tulosta rasittaakin vanhan yritystalon purkamisen. Yrityskiinteistöt toteuttavat vuoden 2021 aikana toisen yritystalon samalle tontille.

Liperin Aluelämmön ja Liperin linja-autoaseman toiminta on vakiintunutta, eikä yhtiöissä ole merkittävää taloudellista riskiä.

Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Kunnanhallituksen ja kunnanjohtajan muodostaman konsernijohtajan tehtävänä on valvoa kunnan etua, käyttää omistajan puhevaltaa ja antaa ohjeita kuntaa edustaville henkilöille. Konsernivalvonnan tavoitteena on varmistaa, että kuntakonsernin toiminta on taloudellista ja tuloksellista.

Konserniohjeiden mukaan kunnanjohtaja vastaa kuntakonsernin operatiivisesta johtamisesta kunnan (emoyhteisö) osalta ja seuraa omistajapolitiikan toteutumista ja ilmoittaa havaitsemistaan epäkohdista kunnanhallitukselle.

Yhtiöiden osalta ei ollut erikseen raportoitavaa.

Tytäryhtiöille asetetaan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet talousarvion yhteydessä ja tavoitteiden toteutumaa seurataan talouskatsauksissa ja tilinpäätöksessä. Tätä kautta myös valtuusto saa vähintään kolmesti vuodessa tietoonsa olennaisimmat tytäryhtiöiden toiminnan ja talouden ajankohtaiset asiat.

Uusi konserniohje hyväksyttiin syksyllä 2018 ja se vahvisti sekä konserniohjausta että -valvontaa. Etenkin konsernin kokonaisvaltaista riskienhallintaa tulee kuitenkin kehittää edelleen.

Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut (1000 €)

	2020	2019
Toimintatuotot	60 670	60 169
Toimintakulut	-127 840	-125 509
Osuus osakkuusyhtiöiden voitosta/tappiosta	-34	-37
TOIMINTAKATE	-67 204	-65 377
Verotulot	41 381	40 749
Valtionosuudet	32 963	28 499
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	63	32
Muut rahoitustuotot	366	379
Korkokulut	-418	-395
Muut rahoituskulut	-7	-5
VUOSIKATE	7 144	3 882
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-4 775	-4 710
Arvonalentumiset	-1 079	0
TILIKAUDEN TULOS	1 290	-828
Tilinpäätössiirrot	4	-4
Tilikauden verot	-16	-12
Laskennalliset verot	-69	-67
Vähemmistöosuudet	11	4
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJ.)	1 220	-907

Konsernituloslaskelman tunnusluvut	2020	2019
Toimintatuottojen %-osuus toimintakuluista	47,46	47,94
Vuosikate % poistoista	122,04	82,43
Vuosikate €/asukas	595	321
Asukasmäärä	11 997	12 080

Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut (1000 €)

		2020		2019
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	7 144		3 882	
Satunnaiset erät	-16		-12	
Tilikauden verot	-195		-406	
Tulorahoituksen korjauserät		6 932		3 465
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-11 239		-5 908	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	549		88	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	264	-10 425	268	-5 552
Toiminnan ja investointien rahavirta		-3 493		-2 087
Rahoituksen rahavirta				
Antolainoituksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäys	-201		-39	
Antolainasaamisten vähennys	0	-201		-39
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäykset	17 945		10 000	
Pitkäaikaisten lainojen vähennykset	-8 825		-11 151	
Lyhytaikaisten lainojen muutokset	-772	8 349	494	-657
Oman pääoman muutokset	179	179	33	33
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-17		-26	
Vaihto-omaisuuden muutokset	-159		27	
Saamisten muutokset	-739		203	
Korottomien velkojen muutos	225	-690	971	1 176
Rahoituksen rahavirta		7 636		513
Rahavarojen muutos		4 143		-1 575
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.		12 888		11 309
Rahavarat 01.01.		8 744		10 886
		4 143		423

Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut	2020	2019
Investointien tulorahoitus, %	66,83	66,71
Laskennallinen lainanhoitokate	0,97	0,64
Kassan riittävyys (pv)	31,67	22,54

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta:

2020	-564 427,93 €
2019	-544 942,84 €
2018	455 160,73 €

Konsernitase ja sen tunnusluvut (1000 €)

VASTAAVAA	31.12.2020	31.12.2019
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	58	36
Muut pitkävaikutteiset menot	2 640	2 974
	<hr/>	<hr/>
	2 698	3 009
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	6 726	6 198
Rakennukset	52 806	52 057
Kiinteät rakenteet ja laitteet	11 784	11 419
Koneet ja kalusto	2 259	1 671
Muut aineelliset hyödykkeet	136	139
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	7 875	5 045
	<hr/>	<hr/>
	81 586	76 529
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosakkeet	535	569
Muut osakkeet ja osuudet	724	715
Muut saamiset	507	306
	<hr/>	<hr/>
	1 766	1 591
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	45	258
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	382	222
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	32	108
Lyhytaikaiset saamiset	5 939	5 119
	<hr/>	<hr/>
	5 971	5 227
Rahoitusarvopaperit	694	571
Rahat ja pankkisaamiset	12 193	8 174
	<hr/>	<hr/>
VASTAAVAA	105 335	95 580

VASTATTAVAA

	31.12.2020	31.12.2019
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	14 982	14 982
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääoma	3	3
Arvonkorotusrahasto	144	144
Muut omat rahastot	780	808
Edell.tilikausien yli-/alijäämä	10 965	11 669
Tilikauden yli-/alijäämä	1 220	-907
	28 095	26 700
VÄHEMMISTÖOSUUS	807	819
	807	819
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	8	9
Muut pakolliset varaukset	512	557
	520	566
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	218	449
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	48 428	40 255
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	2 762	2 640
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	10 355	10 178
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	14 150	13 973
	75 694	67 046
VASTATTAVAA	105 335	95 580

Konsernitaseen tunnusluvut	2020	2019
Omavaraisuus %	27,45	28,80
Suhteellinen velkaantuneisuus %	56,02	51,76
Lainat ja vuokravastuut, 1000 €	63 905	54 718
Lainat ja vuokravastuut €/asukas	5 327	4 530
Kertynyt ylijäämä, M€	12,19	10,76
Kertynyt ylijäämä, €/asukas	1 016	891
Konsernin lainat, €/asukas	4 900	4 175
Konsernin lainakanta 31.12., M€	58,8	50,4
Konsernin lainasaamiset, M€	0	0
Asukasmäärä	11 997	12 080

1.5 Tilikauden tuloksen käsittely

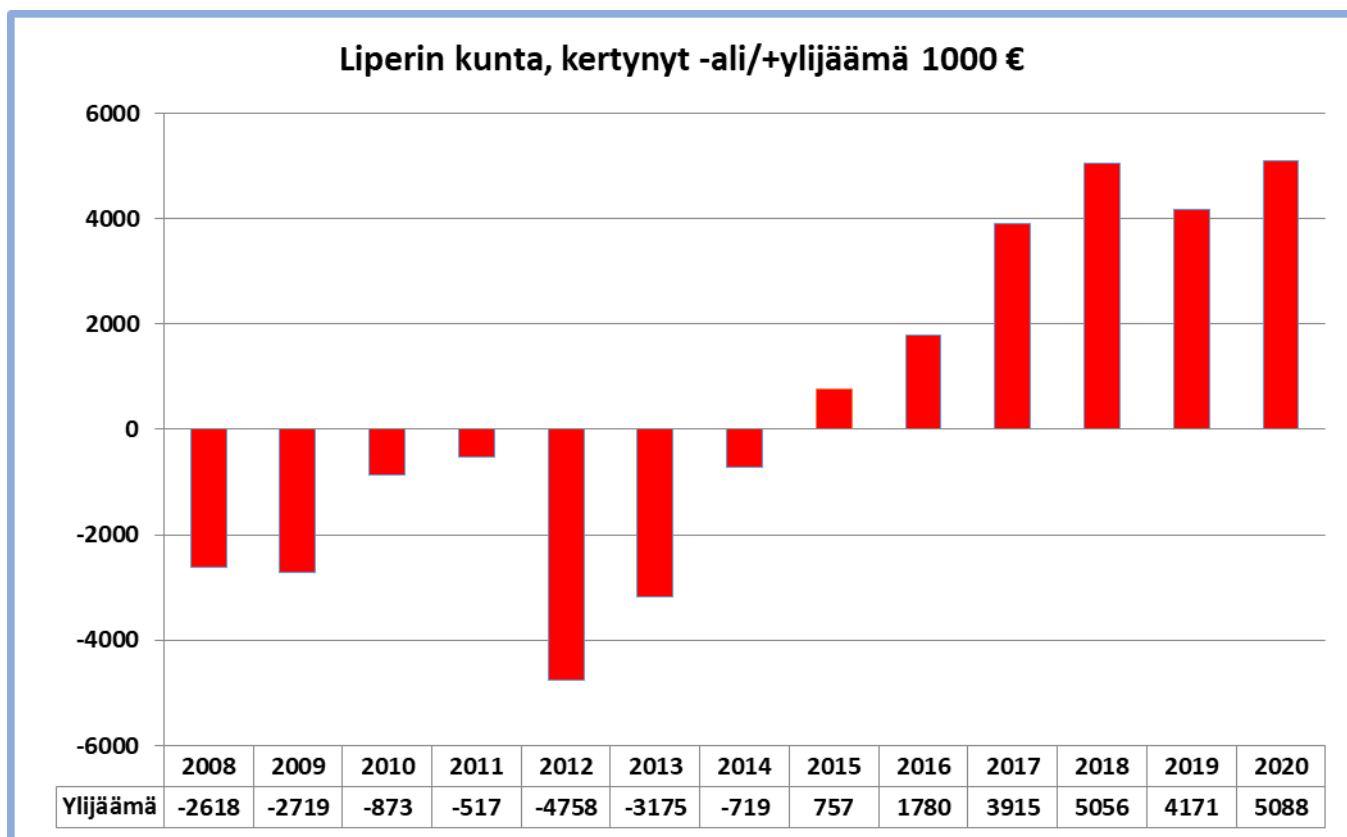
Kuntalain § 115 mukaan kunnanhallituksen on tehtävä toimintakertomuksessa esitys tilikauden tuloksen käsittelystä.

Liperin kunnan tilikauden tulos on 797 050,45 euroa. Lisäksi tuloutetaan tehtyjä poistoeroja suunnitelman mukaan 119 483,36 euroa. Tilikauden ylijäämäksi muodostuu näin ollen 916 533,81 euroa.

Kunnanhallitus esittää, että tilikauden tulos käsitellään seuraavasti:

- tuloutetaan poistoeroja suunnitelman mukaan 119 483,36 euroa
- kirjataan tilikauden ylijäämä 916 533,81 euroa taseeseen oman pääoman *Tilikauden alijäämä (yli-jäämä)* -tilille.

Tilikauden 2020 ylijäämä ja pakollisena varauksena tehty korjaus aiempien vuosien ali/ylijäämä -tilin kautta huomioiden taseeseen on kertynyt ylijäämää yhteensä 5 087 931,05 euroa.

2. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

2.1 Valtuustokauden kuntastrategian taloustavoitteet

Valtuuston hyväksymässä kuntastrategiassa 2018–2021 asetettiin seuraavat tavoitteet:

- Asukasluvun kasvu 30 henkilö/vuosi
- Tuotannollisten työpaikkojen viiden prosentin kasvu vuosittain
- Nuorisotyöttömyys yhden prosenttiyksikön pienempi kuin edellisvuonna
- Vuosikate 2020 vähintään 4 M€

Asukasluvun, teollisten työpaikkojen kasvun ja nuorisotyöttömyyden laskun osalta kuntastrategian mukaisia tavoitteita ei vuonna 2020 saavutettu. Etenkin teollisten työpaikkojen kasvua varjosti koronapandemian negatiiviset vaikutukset niin talouteen kuin työllisyyteen. Teollisten työpaikkojen säilymistä vuoden 2019 tasolla voidaan pitää torjuntavoittona.

Kuntastrategian valmisteluvaiheessa uusin tilastotieto nuorisotyöttömyydestä oli vuodelta 2016, milloin nuorisotyöttömyys oli 23,5 %. Vuonna 2017 se laski 17,5 % ja edelleen 15,3 % vuonna 2018. Vuonna 2019 nuorisotyöttömyys oli 16,1 % ja vuonna 2020 jo 22,5 %. Etenkin vuoden 2020 kasvua selittää koronapandemian vaikutukset.

Tarkastuslautakunta kiinnitti vuoden 2019 arviointikertomuksessaan huomiota kuntastrategiassa asetettujen tavoitteiden toteutumattomuuteen ja esitti kysymyksen kuntastrategian päivystarpeesta. Kuntastrategian päivitustyö aloitettiin kesällä 2020 ja valtuusto oli koolla strategiaseminaarissa elokuussa 2020. Päivitetty kuntastrategia vuosille 2021–2025 hyväksyttiin syyskuun valtuustossa ja se huomioitiin vuoden 2021 talousarviovalmistelussa.

Valtuuston hyväksymässä kuntastrategiassa 2021–2025 asetettiin seuraavat tavoitteet:

- Liperi kasvaa
- Työllisyyttä ja elinvoimaisuutta
- Houkutteleva työnantaja
- Vakaa talous

2.2 Valtuustoon nähden sitovien tavoitteiden toteutuminen

Vuoden 2020 talousarviossa valtuuston nähden sitovia ovat:

- Tilikauden yli/alijäämä
- Palvelualueiden toimintakatteet
- Investointeihin talousarviossa myönnetyn määrärahan kokonaissumma (netto)
- Toiminnallisista tavoitteista sitovia ovat (talousarvion) luvussa 1.4 mainitut kuntakonsernin talousarviovuoden toiminnalliset tavoitteet

Sitovien tavoitteiden toteuma:

- Tilikauden yli/alijäämä
 - Toteutui; tilinpäätös ylijäämäinen
- Palvelualueiden toimintakatteet
 - Toteutui pääosin; keskushallinto- ja elinympäristöpalveluiden toteumat alittavat muutetun talousarvion toimintakatteet ja hyvinvointipalveluiden ylitys oli vähäinen (15 000 € / 0,1 %).
- Investointeihin talousarviossa myönnetyn määrärahan kokonaissumma (netto)
 - Toteutui; investointien toteuma alitti muutetun talousarvion investointimäärärahan

Valtuuston nähdn sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteumat:

Tavoite	Tavoitearvo	Toimenpide	Seuranta
1. Syrjäytymisen ehkäisy			
Duunitalon palveluiden näkyväksi tekeminen	Asiakkaiden määrä kasvaa Yhteistyökumppaneiden palvelukäynnit kasvavat	Viestintä ja markkinointi Tilojen tarjoaminen yhteistyökumppaneiden käyttöön Työnhakijoiden palveluohjauksen vahvistaminen	Erityisesti YTYÄ!- Hanke vahvistanut työllisyyspalveluiden viestintää ja näkyvyyttä erilaisten tapahtumien ja verkostojen myötä Tiloja käyttäneet mm. työttömien terveydenhoitaja, aikuissosiaalityö, YTYÄ! hanke, TE-toimisto, Tarmo-hanke, Jobia-hanke. Asiakasmäärät ovat kasvusuuntaiset, vuoden 2020 aikana työllisyyspalveluiden asiakkuudessa oli 350 asiakasta, joista 117 YTYÄ!/Topakka-hankkeissa. Näiden lisäksi asiakkuudessa 84 kuntoututtavan työtoiminnan asiakasta. YTYÄ! hankkeelle avattu oma facebook kanava, 204 seuraajaa. Liperin kunnan työllisyyspalveluiden facebook kanavalla 263 seuraajaa vuonna 2020. Vierailujen määrää seurataan, vuoden 2020 aikana 12 eri toimijaa tapasi asiakkaita duunitalon tiloissa. Lisäksi teamstapaamiset.

			Palveluohjausta kehitetty lähipalveluperiaatteella kuntakokeilualmistelun yhteydessä
Ehkäisevän päihdetyön kehittäminen	Suunnitelma laadittu ja yhteistyöverkosto koottu	Ehkäisevän päihdetyön suunnitelman laatiminen yhdessä Siun soten ja muiden toimijoiden kanssa Etsivän nuorisotyön resurssin kohdentaminen aiempaa enemmän ehkäisevään päihdetyöhön	Suunnitelman laadinta siirtyi henkilöstövaihdosten takia keväälle 2021. Toisen etsivä nuorisotyöntekijän rekrytointi joulukuussa, lisäresurssin myötä ehkäisevä päihdetyö mahdollinen
2. Liikuntapaikat ja ulkoilureitit			
Liprakan uimahallin jatkon turvaaminen	Asiakasmäärän kasvu syksy 2019 -> syksy 2020 Uimahallitoiminnan konseptin rakentaminen	Toiminnan kehittäminen, markkinointi Yhteistoiminnan eri muotojen selvittäminen Aukioloaikojen, resurssien ja lippuhintojen tarkastelu	Uimahallin toiminta jatkunut vuoden loppuun ennallaan. Uimahalli oli kiinni 18.3.-1.8.2020. Toiminnan kehittäminen koronan takia vähäistä ja uusia avauksia ei tehty. Asiakasmäärissä päiväkohtainen tarkastelu. Kävijämäärät koronan takia pienentyneet. Syyskuun alusta normaalit aukioloajat. Ryhmätoimintaa on lisätty viikonloppuihin, mutta loppuvuodesta ryhmätoiminnot uudelleen koronatauolle. Lippuhinnat ennallaan.
Ulkoilumahdollisuuksien kehittäminen	Yhden reitistön tason parantaminen ja tunnetavuuden kasvattaminen	Kehittämishankkeen hakeminen ja toteutus Matkailullinen kehittäminen	Pyörällä poluille -hanke sai leadertuen ja toteutui toukokuussa. Polkua pyörille -jatkohanke sai myös Leader-tuen ja toteutui pääosin syys-joulukuussa. Kunnan rahoitusosuus oli noin 70 000 euroa.

Lähiliikuntapaikat	Lähiliikuntapaikkasuunnitelma on päivitetty ja toteutussuunnitelma laadittu taloustilanne huomioiden	Toteutussuunnitelmien päivittäminen	Lähiliikuntapaikkasuunnitelman päivitys siirretty vuoteen 2021, sisältyen kunnan liikuntasuunnitelmaan. Siirron syynä henkilövaihdokset. Jyrin koulun lähiliikuntapaikan monitoimikaukalo on valmis. Kunnan osuudeksi jäi avustuksen jälkeen noin 45 000 euroa.
3. Sairauspoissaolot			
Sairauspoissaolojen vähentäminen	Sairauspoissaoloja vähemmän kuin vuonna 2019 (2019: 9 962 kpv, 2018: 8 265 kpv, 2017: 8 079 kpv) Mukautetussa työssä päiviä enemmän kuin vuonna 2019	Varhaisen tuen mallin päivittäminen ja jalkauttaminen Mukautetun työn käytäntöjen kehittäminen Yhteistyön tiivistäminen työterveyshuoltoon	Varhaisen tuen malli esitelty kaikissa työyksiköissä esimiesten toimesta. Samalla pohdittu yksikkökohtaiset mukautetun työn vaihtoehdot. Sairauspoissaoloja 6843 kpv/8956 kpv, alenema edelliseen vuoteen 1006 kpv Mukautettu työ säilynyt samassa tasossa Työterveyshuollon kanssa säännölliset tapaamiset

2.3 Toimialojen tavoitteiden, määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen

Keskushallintopalvelut

Tulosalueet: Kunnanhallitus
Alueellinen yhteistyö
Hallinto
Maaseutupalvelut

Toiminta-ajatus

Keskushallintopalveluiden tarkoituksena on huolehtia kunnan kehittämisestä, kunnan elinvoimaisuuden ja kuntalaisten hyvinvoinnin turvaamisesta ohjaamalla kunnan toimintaa valtuuston asettamien toiminnallisten tavoitteiden ja myöntämien resurssien puitteissa. Keskushallintopalvelut vastaavat kunnan talouden johtamisesta, henkilöstön johtamisesta, työllisyyden kehittämisestä, hallinnon kehittämisestä sekä johdon tuesta.

Palvelualueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet suunnittelukaudella 2020–2022

- Pidemmän aikavälin talouden tasapainotusohjelman laatiminen
- Kuntakonsernin tytäryhtiöiden toimintamallin rakentaminen
- Yhteisötalojen (=uudet koulut) toimintakulttuurin luominen
- Mahdolliset työllisyyden kehitys- ja kokeiluhankkeet
- Mahdolliset kansalliset maakunta- ja soteuudistushankkeet

Palvelualueen keskeiset tavoitteet vuodelle 2020

Tavoite	Tavoitearvo	Toimenpide	Seuranta
Hyvinvointi			
Turvallisuussuunnitelma	Turvallisuussuunnitelma laadittu	Suunnitelman laatiminen yhteistyötoimijoiden kanssa	Valmistelussa.
Elinvoima			
Työllisyyskokeilut (jos rahoitus myönnetään)	Seutukokeilussa tavoite alueellisen työttömyyden puolittaminen Työmarkkinatuen kuntaosuus pienempi kuin v. 2019	Hankehakemusten mukaiset toimenpiteet	Hankehakemusten mukaiset toimenpiteet toteutuneet epidemian mahdollistamalla tavalla Työmarkkinatuen kuntaosuus on kasvanut merkittävästi koronan vaikutuksesta. Liperin kunta hyväksyttiin mukaan työllisyyden kuntakokeiluun 2021–2023

Talouden tasapaino	Taseeseen ei ole kertynyt alijäämää valtuustokauden lopussa	Talouden aktiivinen seuranta ja ennakointi konsertitasolla, talouskatsaukset Talouden tasapainotusohjelman laatiminen	Talouden tasapainotusohjelma laadittu ja käsitelty valtuuston ilta-koulussa ja kunnanhallituksessa. Vuodelle 2020 asetettu miljoonan euron tavoite toteutui.
Osallisuus			
Osallisuussuunnitelman toteuttaminen	Osallisuussuunnitelman toteutumisen arviointi	Osallisuussuunnitelman mukaiset toimenpiteet määrärahojen puitteissa	Koronaepidemia vaikuttanut yleisötilaisuuksiin ja osallistuvan budjetoinnin määrärahaa pienenetty talouden tasapainottamistoimenpiteenä. Osallistuvaa budjetointia käytettiin pienten koulun uuden toiminnan käynnistämiseen. Toteutumista ei arvioitu v. 2020 aikana.
Esteettömyys ja saavutettavuus (Verkkopalvelujen tekninen ja sisällöllinen saavutettavuus ja käytettävyys) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/2102 julkisen sektorin elinten verkkopalveluiden ja mobiilisovellusten saavutettavuudesta	Toteutus 22.9.2020 mennessä (direktiivin siirtymäaika)	Verkkopalvelujen teknisten ja sisällöllisten muutosten toteutus Tekninen saavutettavuus tarkoittaa mm. että verkkopalvelua voidaan käyttää teknisten apuvälineiden avulla (esim. kuulo- ja näkövammaiset)	Valmistunut suunnitellusti. Kehittämistyötä jatketaan. Liperin kunnan, Liperitek Oy:n ja Liperin vuokratalot Oy:n saavutettavuusselosteet on julkaistu verkkosivuilla.
Tiedonhallintamalli (tiedonhallintalaki voimaan 1.1.2020)	Tiedonhallintamalli laadittu vuoden 2020 aikana Kunnan tiedonhallintaa johdetaan	Mallin laatiminen palvelujen, asiakäsittelyn ja tietoaisteistojen hallinnan suunnittelemiseksi ja toteut-	Tiedonhallintamalli valmistuu keväällä 2021

	tiedonhallintamallin avulla siinä määriteltyjen vastuiden mukaisesti.	tamiseksi, tiedon- saantia koskevien oikeuksien ja rajoitusten toteuttamiseksi, moninkertaisen tietojen keruun vähentämiseksi, tietojärjestelmien ja tietovarantojen yhteentoimivuuden toteuttamiseksi sekä tietoturvallisuuden ylläpitämiseksi.	Asiakirjajulkisuuskuvaus on julkaistu kunnan verkkosivuilla.
--	---	--	--

Kunnanhallitus

Elinkeinotoiminnan määrärahavaraukset

Toiminto	TA2020	TA2020M	TP2020	TP2019
Business Joensuu	100 000 €	100 000 €	97 160 €	97 284 €
Lipertek Oy	250 000 €	200 000 €	200 000 €	218 135 €

100 Kunnanhallitus	TA2020	Muutos	TA2020M	TP2020	TA-%	TP 2019
Toimintatuotot	27 200	0	27 200	29 745	109,4	37 352
Myyntituotot	27 200	0	27 200	29 604	108,8	29 804
Tuet ja avustukset	0	0	0	141		0
Muut toimintatuotot	0	0	0	0		7 548
Toimintakulut	-892 818	105 000	-787 818	-745 144	94,6	-865 342
Henkilöstökulut	-298 207	25 000	-273 207	-302 129	110,6	-366 572
Palkat ja palkkiot	-241 529	21 400	-220 129	-251 687	114,3	-309 060
Henkilösivukulut	-56 678	3 600	-53 078	-50 442	95,0	-57 512
Eläkekulut	-51 147	3 600	-47 547	-42 941	90,3	-50 534
Muut henkilösivukulut	-5 531	0	-5 531	-7 500	135,6	-6 978
Palvelujen ostot	-487 213	50 000	-437 213	-362 058	82,8	-355 515
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-6950	0	-6950	-11 866	170,7	-16 478
Avustukset	-65 000	-56 678	-35 000	-28 758	82,2	-61 668
Muut toimintakulut	-35 448	0	-35 448	-40 333	113,8	-65 109
Toimintakate	-865 618	105 000	-760 618	-715 398	94,1	-827 990

Alueellinen yhteistyö

Tulosalueen määrärahavaraukset toiminnoittain

Toiminto	TA2020	TA2020M	TP2020	TP2019
Siun soten maksuosuus*	41 430 000 €	41 065 000 €	41 040 780 €	38 996 677 €
Pelastustoimi	940 000 €	940 000 €	938 981 €	915 092 €
Ympäristöterveydenhuolto	375 000 €	375 000 €	365 037 €	355 238 €
Soten eläkevastuut	820 000 €	820 000 €	817 916 €	784 530 €
Siun soten alijäämien kattaminen	0 €	750 000 €	890 000 €	0 €
Maakuntaliitto	270 000 €	270 000 €	275 061 €	269 559 €
Kuntaliitto	40 000 €	40 000 €	38 317 €	38 395 €
Joukkoliikenne**	430 000 €	450 000 €	369 710 €	341 887 €
Osuus verotuskustannuksiin	275 000 €	275 000 €	270 465 €	261 312 €
Karelia Expert	25 000 €	25 000 €	23 005 €	23 005 €

*) Siun soten alkuperäinen maksuosuus pieneni Liperin osalta 387 580 eurolla maksuosuuslaskennan sisältämien teknisten virheiden korjaamisen myötä. Siun soten alijäämien 2018–2020 kattamiseen tehdyt pakolliset varaukset on kirjattu Siun soten kustannuspaikalle palvelujen ostoihin kuten myös maksuosuus ja eläkevastuut. Selvyyden vuoksi eläkevastuut ja pakolliset varaukset on taulukossa esitetty omalla rivinään.

***) Joukkoliikenteen päivitetty yhteistyösopimus tulee voimaan 1.1.2020 alkaen. Koulumatkojen nousukorvaus (kirjataan perusopetuksen tulosalueelle) alenee ja samalla yleisen joukkoliikenteen maksuosuus kasvaa.

110 Alueellinen yhteistyö	TA2020	Muutos	TA2020M	TP2020	TA-%	TP 2019
Toimintatuotot	0	0	0	5	0	32
Maksutuotot	0	0	0	0	0	20
Muut toimintatuotot	0	0	0	5	0	12
Toimintakulut	-44 637 010	385 000	-45 022 010	-45 040 477	100,0	-41 998 506
Henkilöstökulut	-31 475	0	-31 475	-29 787	94,6	-29 723
Henkilösivukulut	-31 475	0	-31 475	-29 787	94,6	-29 723
Eläkekulut	-31 475	0	-31 475	-29 787	94,6	-29 724
Muut henkilösivukulut	0	0	0	0	0	1
Palvelujen ostot	-44 605 535	-385 000	-44 990 535	-45 024 765	100,1	-41 991 477
Muut toimintakulut	0	0	0	14 075		22 663
Toimintakate	-44 637 010	-385 000	-45 022 010	-45 040 472	100,0	-41 998 474

Hallinto

Tavoitteita ja toimintaa kuvaavat tunnusluvut	TA 2020	TP 2020	TP 2019	TP 2018
Työmarkkinatuen kuntaosuus €/kk	70 883 €	93 793 €	79 419 €	72 771 €
Työmarkkinatuen kuntaosuuden piirissä henkilöitä keskimäärin	180 hlöä	217	204 hlöä	190 hlöä
Palkkatuella palkattuja henkilöitä	79 (koko vuosi)	64	69	49 (koko vuosi)
- joista velvoitetyöllistettäviä	10 (koko vuosi)	10	12	15 (koko vuosi)
Kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden määrä ka/kk	65	37	62	103
- joista puutyöpajalla	10	8	9	16
- joista Ylämyllyn pajalla	25	14	24	34
- joista hallintokunnissa	10	5	7	17
- joista yhdistyksissä ja Siun sotella	20	10	22	36
TYP-asiakkuudet	50	49	55	52
Aktivointiaste	50 %	ka 1–9/2020 26,9 %	32,5 %	42,8 %
Kesätyöllistämiseen tarjottava tuki (150 €/hlö) yhteensä nuorelle	300 nuorta (150 €/hlö)	Tukia maksettu 34 kpl, kunnan kesätyöpaikkoja 84 kpl	Seteleitä varattu 300, ja-ettu 234	Seteleitä varattu 300, ja-ettu 215

130 Hallinto	TA2020	Muutos	TA2020M	TP2020	TA-%	TP 2019
Toimintatuotot	1 440 632	-6 500	1 434 132	1 302 099	90,8	1 352 261
Myyntituotot	878 156	0	878 156	885 242	100,8	949 569
Tuet ja avustukset	562 476	-6500	555 976	415 504	74,7	401 021
Muut toimintatuotot	0	0	0	1 353		1 671
Toimintakulut	-3 672 058	-214 774	-3 886 8332	-3 332 288	85,7	-3 458 016
Henkilöstökulut	-171 0991	52 226	-165 8765	-1 479 387	89,2	-1 622 337
Palkat ja palkkiot	-138 4037	43 300	-134 0737	-1 193 574	89,0	-1 321 891
Henkilösivukulut	-326 954	8 926	-318 028	-285 813	89,9	-300 446
Eläkekulut	-275 272	7271	-268 001	-240 680	89,8	-260 086
Muut henkilösivukulut	-51 682	1655	-50 027	-45 133	90,2	-40 360
Palvelujen ostot	-864 306	2900	-861 406	-536 475	62,3	-680 442
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-38 850	0	-38 850	-35 978	92,6	-43 056
Avustukset	-900 000	-290 000	-1 190 000	-1 153 874	97,0	-976 265
Muut toimintakulut	-157 911	20 100	-137 811	-126 575	91,8	-135 917
Toimintakate	-2 231 426	-221 274	-2 452 700	-2 030 189	82,8	-2 105 756

Maaseutupalvelut

Tavoite	Tavoitearvo	Toimenpide	Toteuma
Hyvinvointi			
Melan tulokortti, asiakkuus	4/5	kehittäminen	4,3/5
Melan tulokortti, palvelujen järjestäminen ja asiakaslähtöinen toteuttaminen	26 vl pv/v	toimintamallien kehittäminen	25,8 vl/pv
Elinvoima			
Maa – ja metsätalouden tulovirtojen muutos (%) seutukunnalla	vuoden 2018 taso	maaseutuohjelma kehittämishankkeet	-0,06 %
Osallisuus			
Seudulliset kehittämishankkeet	15	kuntaraha, ohjaus	14

Tavoitteita ja toimintaa kuvaavat tunnusluvut	TA 2020	TP 2020	TP 2019	TP 2018
tukea hakeneet maatilat	1097 kpl	1 076 kpl	1 107 kpl	1 123 kpl
Maksetut suorat tulotuet	32,2 M€	32,75 M€	34,45 M€	34,7 M€
SPV:t	16 kpl	7 kpl	7 kpl	18 kpl
tuotettu maitomäärä	49,1 mltr	47,2 Mltr	49,7 mltr	53,35 mltr
tilojen saamat investointituet	3,5 M/€	3,528 M/€	3,258 M/€	3,59 M/€
pienyriyten saamat investointituet	2,4 M/€	3,714 M/€	3,054 M/€	2,35 M/€
uudet leader hankkeet	30 kpl	53 kpl	51 kpl	53 kpl
uudet EMR rahoitetut yritykset	22 kpl	21 kpl	27 kpl	18 kpl
uudet EMR rahoitetut työpaikat	30 kpl	64 kpl	158 kpl	124 kpl
kehittämishankkeet alueella	14 kpl	14 kpl	18 kpl	15 kpl
maatalousyrittäjän vuosilomapäivät	8 060 pv	7 432 pv	7 875 pv	8 613 pv
maatalousyrittäjän sijaisapupäivät	5 300 pv	3 662 pv	5 573 pv	5 922 pv
tuettu maksullinen lomitusapu päivinä	1 140 pv	2 022 pv	1 644 pv	1 975 pv

160 Maaseutupalvelut	TA2020	Muutos	TA2020M	TP2020	TA-%	TP 2019
Toimintatuotot	382 1583	-180 000	364 1583	3 695 431	101,5	3 910 375
Myyntituotot	352 0855	-180 000	334 0855	3 303 658	98,9	3 453 405
Maksutuotot	287 828	0	287 828	376 292	130,7	444 991
Tuet ja avustukset	12 300	0	12 300	15 482	125,9	10 134
Muut toimintatuotot	600	0	600	0	0	1 844
Toimintakulut	-4 031 540	250 000	-3 781 540	-3 772 036	99,7	-4 191 843
Henkilöstökulut	-2 958 326	250 000	-2 708 326	-2 789 000	103,0	-3 148 439
Palkat ja palkkiot	-2 393 127	200 000	-2 193 127	-2 105 102	96,0	-2 348 394
Henkilösivukulut	-565 199	50 000	-515 199	-683 898	132,7	-800 045
Eläkekulut	-475 447	34 260	-441 187	-552 456	125,2	-592 371
Muut henkilösivukulut	-89 752	15 740	-74 012	-131 442	177,6	-207 674
Palvelujen ostot	-745 919	0	-745 919	-655 624	87,9	-668 199
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-40 980	0	-40 980	-32 179	78,5	-38 999
Avustukset	-254 125	0	-254 125	-244 547	96,2	-272 396
Muut toimintakulut	-32 190	0	-32 190	-50 686	157,5	-63 811
Toimintakate	-209 957	70 000	-139 957	-76 605	54,7	-281 468

10 Keskushallintopalvelut yhteensä	TA2020	Muutos	TA2020M	TP2020	TA-%	TP 2019
Toimintatuotot	5 289 415	-186 500	5 102 915	5 027 281	98,5	5 300 020
Myyntituotot	4 426 211	-180 000	4 246 211	4 218 503	99,3	4 432 778
Maksutuotot	287 828	0	287 828	376 292	130,7	4 450 111
Tuet ja avustukset	574 776	-6 500	568 276	431 127	75,9	411 155
Muut toimintatuotot	600	0	600	1 359	226,4	11 075
Toimintakulut	53 533 426	-244 774	-53 478 200	-52 888 945	98,9	-50 513 708
Henkilöstökulut	-4 998 999	327 226	-4 671 773	-4 600 303	98,5	-5 167 071
Palkat ja palkkiot	-4 018 693	264 700	-3 753 993	-3 550 363	94,6	-3 979 345
Henkilösivukulut	-980 306	62 526	-254 200	-1 049 940	114,4	-1 187 726
Eläkekulut	-833 341	45 131	-788 210	-865 864	109,9	-932 715
Muut henkilösivukulut	-146 965	17 395	-129 570	-184 076	142,1	-255 011
Palvelujen ostot	-46 702 973	-332 100	-47 035 073	-46 578 922	99,0	-43 695 602
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-86 780	0	-86 780	-80 023	92,2	-98 532
Avustukset	-1 219 125	-260 000	-1 479 125	-1 427 178	96,5	-1 310 329
Muut toimintakulut	-225 549	20 100	-205 449	-203 519	99,1	-242 173
Toimintakate	-47 944 011	-431 274	-48 375 285	-47 862 665	98,9	-45 213 688

Hyvinvointipalvelut

Tulosalueet: Hyvinvoinnin hallinto
Perusopetus
Varhaiskasvatus
Opinto- ja vapaa-aika

Toiminta-ajatus

Hyvinvointipalvelujen tehtävänä on eri-ikäisten kuntalaisten hyvinvointitarpeiden ja -odotusten tunnistaminen sekä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen. Hyvinvointipalvelut järjestävät varhaiskasvatusta, perusopetusta vuosiluokille 1-9, perusopetuksen iltapäivätoimintaa sekä eri-ikäisille kuntalaisille opinto- ja vapaa-aikapalveluja. Hyvinvointipalveluja ohjaa kunnan hyvinvointikertomus. Palvelujen laatua ylläpidetään ja kehitetään vuorovaikutuksessa palvelunkäyttäjien, henkilöstön, järjestöjen ja yhdistysten sekä elinkeinoelämän kanssa. Henkilöstön tarpeen mukainen täydennyskoulutus ja toiminnan laadunarviointi tukevat kehittämistyötä.

Palvelualueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet suunnittelukaudella 2020–2022

- Kuntalaisten sujuva arki
- Palveluohjaus ja -muotoilu hyvinvointipalveluissa
- Ennaltaehkäisevätyö ja toiminnan priorisointi
- Ikäihmisten- ja vammaisneuvoston sekä nuorisovaltuuston osallistumisen lisääminen
- Nuorten kuntalaisten palvelut (asuminen, liikenne, vapaa-aika, tieto-osallisuuden lisääminen mm. sähköinen asiointi)
- Paikallisuus ja kestäväkehitys hankinnoissa
- Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen
- Liikuntapaikkojen monipuolisuus
- Yhdessä tekeminen ja verkostotyö
- Uudet oppimis- ja yhteisötilat
- Varhaiskasvatuksen lakimuutosten ennakointi
- Talouden sopeuttamistyön käynnistys palvelualueella

Palvelualueen keskeiset tavoitteet vuodelle 2020

Tavoite	Tavoitearvo	Toimenpide	Toteuma
Hyvinvointi			
Ehkäisevää päihdetyön kehittäminen	Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma on laadittu	Kootaan työryhmä laatimaan suunnitelma ja nimetään ehkäisevän päihdetyön yhteyshenkilö	Ehkäisevän päihdetyön yhteyshenkilöksi nimetty vapaa-aikapäällikkö. Työryhmän nimeäminen ja työskentelyn aloittaminen siirtyi vuoteen 2021.
Uudistetun hyvinvointipalvelujen organisaatio käynnistäminen	Toimintamalli on luotu ja käynnistetty	Toimistopalveluita järjestellään uudelleen.	Hallintosihteeri aloittanut, hal-

			linto- ja toimisto- sihteerin työn- jako tehty.
Elinvoima			
Kouluhankkeiden eteneminen suunnitellusti	Yläkoulun ja kirkonkylän koulun hankkeet etenevät suunnitellusti ja rakentaminen alkaa	Hankeryhmät toimivat, sisustus- ja kalustesuunnittelua viedään eteenpäin henkilöstön ja käyttäjien kanssa.	Yläkoulun rakentaminen aloitettu, koulun tvt-suunnittelu valmistuu 2021 alussa, kalustus-suunnittelu tehty ja kilpailutus käynnistetty.
Osallisuus			
Lasten ja nuorten osallisuuden lisääminen	Lapsiparlamentti on toiminnassa. Nuorisovaltuuston edustaja mukana lautakunnan toiminnassa.	Lapsiparlamentille laaditaan vuosisuunnitelma ja toiminta alkaa. Valitaan Nuvan edustaja hyvinvointilautakuntaan.	Nuvan edustajat lautakuntaan valittu, lapsiparlamentin toiminta käynnistynyt.

Tavoitteita ja toimintaa kuvaavat tunnusluvut	TA 2020	TP 2020	TP 2019	TP 2018
Varhaiskasvatuslasten määrä 31.12.2020	710	592	628	648
Perusopetus oppilasmäärä	1 343	1 319	1 316	1 288
Ulkopuolinen hankerahoitus	340 150	326 061	201 121	187 906

Hyvinvoinnin hallinto

400 Hyvinvoinnin hallinto	TA2020	Muutos	TA2020M	TP2020	TA-%	TP 2019
Toimintatuotot	340 150	0	340 150	326 220	95,9	212 222
Myyntituotot	0	0	0	0		320
Tuet ja avustukset	340 150	0	340 150	326 220	95,9	201 121
Muut toimintatuotot	0	0	0	0		10 782
Toimintakulut	-736 585	-54 600	-791 185	-694 196		-639 569
Henkilöstökulut	-547 327	-27 800	-575 127	-530 189	92,9	-491 814
Palkat ja palkkiot	-448 827	-22 800	-471 627	-445 740	94,5	-404 803
Henkilösivukulut	-98 500	-5 000	-103 500	-84 449	81,6	-87 011
Eläkekulut	-82 305	-4 000	-86 305	-69 253	80,2	-74 620
Muut henkilösivukulut	-16 195	-1 000	-17 195	-15 196	88,4	-12 391
Palvelujen ostot	-151 436	-4 300	-155 736	-81 085	52,1	-99 341
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-20 600	0	-20 600	-33 658	163,4	-33 399
Avustukset	0	0	0	-3 645		0
Muut toimintakulut	-17 222	-22 500	-39 722	-45 619	114,8	-15 014
Toimintakate	-396 435	-54 600	-451 035	-367 976	81,6	-427 347

Perusopetus

Tavoite	Tavoitearvo	Toimenpide	Toteuma
Hyvinvointi			
Tuen turvaaminen	Erityisopetuksen resurssit ovat kaikissa yksiköissä lapsen tarpeiden mukaiset	Erityisopetusresurssin lisääminen kyläkouluille. Koulunkäynnin ohjaajaresurssin tarkastelu kunnan koulujen yhteisenä resurssina.	Molemmilla kyläkouluilla omat erityisopettajat. Ohjaajat edelleen koulukohtaisia. Kyläkouluille saatu resurssiohjaaja. Erityisopettaja – ja ohjaajaresursseja lisätty valtionavustuksella.
Lasten ja nuorten kasvun tuki	Positiivinen pedagogiikka ohjaa koulujen toimintaa.	Uudistetaan koulujen toimintatapoja positiivisen pedagogiikan toiminta-ajatuksen mukaisiksi. Hyvinvointipedagogin toiminnan jatko turvataan.	Uudistustyö/toimintatavat suunniteltu koulukohtaisesti, työ kesken. Hyvinvointipedagogista tehty määräaikainen jatko 31.7.2021 saakka. Toinen hyvinvointipedagogi palkattu lukuvuodeksi valtion avustuksella.
Elinvoima			
Kestävä kehitys	Kouluilla on kestävän kehityksen suunnitelmat ja toimivat kierrätystavat.	Laaditaan koulukohtaiset suunnitelmat. Sovitaan yhdessä elinympäristöpalveluiden kanssa kierrätyksen toimintatavat.	Seudullinen suunnitelma hyväksytty lautakunnassa 9/2020. Kunta/koulukohtaisia toimenpiteitä ei vielä laadittu.
Osallisuus			
Oppilaiden osallisuus kouluarjessa	Oppilaat osallistuvat aktiivisesti koulun toiminnan kehittämiseen, toteutukseen ja arviointiin	Lapsiparlamenttitoiminnan tukeminen, yhteistyö oppilaskuntien kanssa. Lasten ja nuorten osallisuusmahdollisuuksia kehitetään edelleen.	Lapsiparlamenttitoiminta on käynnistynyt. Osallisuuden toimenpiteen kirjattu koulu-

Digiagenttitoiminta kaikissa kouluissa.

kohtaisiin luku-
vuosisuunnitelmiin.

Tavoitteita ja toimintaa kuvaavat tunnusluvut	TA 2020	TP 2020	TP 2019	TP 2018
Oppilasmäärä	1 343	1 319	1 316	1 288
Kotikuntakorvausoppilaiden määrä	113	113	95	111
Perusopetus €/oppilas (kulut)	7 438 / 9 842	7316/9752	7 450 / 9 819	7 319 / 9 691
Erityisen tuen oppilaat %	6,8 %	8,0 %	6,8 %	6,2 %
Kuljetusoppilaiden määrä (perusopetus)	782	784	731	715
Koulukuljetusmenot €/kuljetusoppilas (perusopetus)	1 266	1 116	1 629	1 397

420 Perusopetus	TA2020	Muutos	TA2020M	TP2020	TA-%	TP2019
Toimintatuotot	127 900	-15 000	112 900	129 389	114,6	132 106
Myyntituotot	47 900	0	47 900	58 688	122,5	36 138
Maksutuotot	65 000	-15 000	50 000	54 315	108,6	70 040
Tuet ja avustukset	0	0	0	3 908		5 962
Muut toimintatuotot	15 000	0	15 000	12 478	83,2	19 966
Toimintakulut	-13 207 452	178 000	-13 029 452	-12 993 086	99,7	-13 065 846
Henkilöstökulut	-7 279 117	50 000	-7 229 117	-7 235 869	100,1	-7 184 885
Palkat ja palkkiot	-6 044 299	41 700	-6 002 599	-5 981 960	99,7	-5 952 279
Henkilösivukulut	-1 234 818	8 300	-1 226 518	-1 253 909	102,2	-1 232 607
Eläkekulut	-1 008 155	6 770	-1 001 385	-1 024 481	102,3	-1 047 537
Muut henkilösivukulut	-226 663	1 530	-225 133	-229 428	101,9	-185 070
Palvelujen ostot	-3 293 390	128 000	-3 165 390	-3 150 239	99,5	-3 506 960
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-309 350	0	-309 350	-292 066	94,5	-335 127
Muut toimintakulut	-2 325 595	0	-2 325 595	-2 314 911	99,5	-2 038 873
Toimintakate	-13 079 552	163 000	-12 916 552	-12 863 696	99,6	-12 933 740

Varhaiskasvatus

Tavoite	Tavoitearvo	Toimenpide	Toteuma
Hyvinvointi			
Monilukutaitoa edistävät oppimisympäristöt	Päiväkoteihin on rakennettu oma käsikirjasto ja musiikkitala	Kirjastosta ja musiikkitalasta tehdään suunnitelma ja toteutetaan hankerahoituksella	Päiväkotien kirjastot ovat valmiina, ainoastaan Viinijärven ja Paloaukean päiväkotien lopputyöt siirtyvät v 2021, joihin remontin viivästymisestä. Musiikkialueet ovat valmiina.
Vuorovaikutustaitojen kehittäminen	Avoin vuorovaikutus, tiimien pedagogiset toimivat viikkopalaverit.	Jokaiselle työyhteisölle järjestetään 5 työpajaa aiheesta.	Kehittämistyöpajat on pidetty. Viikkopalaverien ohjaava lomakeisto on päivitetty.
Luontoperusteisen toiminnan edelleen kehittäminen	Gren Care toiminta näkyy varhaiskasvatuksen arjessa	Green Care laatu-käsikirja päivitetään	Green Care laatu-käsikirjan päivittäminen on tehty.
Lastenhoitajien täydennyskoulutus	Lasten fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen hyvinvointi on lisääntynyt	Kehittämissuunnitelma laaditaan päiväkoteihin ja laadunarviointi kysely vanhemmille.	Lähihoitajat ovat laatineet täydennyskoulutuksen aikana kehittämissuunnitelmat yksiköittäin ja arviointilomakkeet ovat valmiina.
Elinvoima			
Piha-alueiden kunnostaminen	Paloaukean ja Viinijärven päiväkotien piha-alueiden kunnostaminen.	Suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä elinympäristöpalvelujen kanssa.	Suunnittelu ei ole korona epidemiasta johtuen toteutunut.
Lautasuon päiväkodin pihan rakentaminen	Lautasuon päiväkodin piha on rakennettu päiväkodin ympärille	Lapset osallistuvat pihan suunnitteluun yhdessä elinympäristöpalvelujen kanssa. Piha valmistuu syksyllä 2020.	Piha on valmis ja lasten käytössä.
Osallisuus			
Tiny Upp –sovelluksen käyttöönotto	Tiny App -sovellus on kaikkien päiväkotien käytössä ja	Hankitaan ja otetaan käyttöön Tiny App –sovellus päiväkodeissa.	Tiny App on käytössä koko varhaiskasvatuksessa ja yhteydenpito

	yhteydenpito vanhempiin on helppoa.	Henkilökunta koulutetaan sovelluksen käyttöön.	vanhempiin on helpottunut.
Neuvokas –puhelimien käyttöönoton pilotointi	Matalan kynnyksen tukimuoto perheille on käytössä.	Palvelusuunnitelmalla on Neuvokas puhelin virka-aikana. Hänet koulutetaan sen käyttöön.	Palveluohjaus on alkanut, nimeksi muutettiin Neuvova –puhelin. Tiedottaminen on tehty kunnan nettisivujen kautta.
Eroperheiden vanhemmuus –suunnitelma otetaan käyttöön	Eroperheiden tukimuoto otetaan käyttöön erityisopettajien ja hyvinvointipedagogien työhön.	Henkilökunta koulutetaan ero-perheiden kohtaamiseen ja tukimuoto otetaan käyttöön.	Uusi lapsen varhaiskasvatussuunnitelma lomake otettiin käyttöön marraskuussa.
Vastuu työntekijä –malli yhteiskoulu-tus	Vastuu työntekijä –malli on käytössä monialaisissa palavereissa perheiden tukena.	Yhteinen käyttöönotto koulu-tus sidosryhmien kanssa.	Yhteiskoulu-tus ei toteutunut Siun soten kanssa. Vastuu työntekijä -mallia käytetään monialaista tukea tarvitsevien lasten asioiden hoitamisessa.

Tavoitteita ja toimintaa kuvaavat tunnusluvut	TA 2020	TP 2020	TP 2019	TP 2018
Varhaiskasvatus €/paikka (1)	9 500	10 936	10 374	9 413
Perhepäivähoito €/paikka (2)	11 200	12 277	11 554	11 063
Esiopetus €/paikka (3)	5 500	7 053	6 114	5 446

- 1) Päiväkotien bruttomenot jaettuna paikkamäärällä. Paikkamäärä on laskettu ottamalla lasten määrän keskiarvo ikäluokittain 1.2. ja 1.12. Alle 3-vuotiaiden määrä on kerrottu luvulla 1,25, yli 3-vuotiaiden kokopäiväisten määrä luvulla 1 ja yli 3-vuotiaiden osapäiväisten lasten määrä on kerrottu luvulla 0,65. Laskentatapa on valtakunnallisen kustannusvertailuhankkeen 2007-08 mukainen.
- 2) Perhepäivähoidon bruttomenot on jaettu lasten määrän keskiarvolla 1.2. ja 1.12.
- 3) Esiopetuksen bruttomenot on jaettu esiopetukseen osallistuvien lasten määrällä tilastopäivänä 20.9.

440 Varhaiskasvatus	TA2020	Muutos	TA2020M	TP2020	TA-%	TP 2019
Toimintatuotot	615 800	-131 000	484 800	495 125	102,1	530 605
Myyntituotot	0	0	0	18 908		600
Maksutuotot	610 000	-131 000	479 000	415 220	86,7	508 909
Tuet ja avustukset	1 800	0	1 800	52 988	2903,8	11 771
Muut toimintatuotot	4 000	0	4 000	8 009	200,2	9 325
Toimintakulut	-7 409 633	-91 800	-7 501 433	-7 731 869	103,1	-7 448 149
Henkilöstökulut	-4 506 377	-121 800	-4 628 177	-4 833 513	104,4	-4 661 838
Palkat ja palkkiot	-3 639 290	-100 900	-3 740 190	-3 879 579	103,7	-3 764 415
Henkilösivukulut	-867 087	-20 900	-887 987	-953 934	107,4	-897 424

Eläkekulut	-730 616	-17 504	-748 120	-800 679	107,0	-779 769
Muut henkilösivukulut	-136 471	-3 396	-139 867	-153 255	109,6	-117 655
Palvelujen ostot	-1 212 942	0	-1 212 942	-1 250 606	103,1	-1 131 167
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-181 000	0	-181 000	-160 303	88,6	-162 594
Avustukset	-699 000	30 000	-669 000	-664 761	99,4	-689 205
Muut toimintakulut	-810 314	0	-810 314	-822 685	101,5	-803 344
Toimintakate	-6 793 833	-222 800	-7 016 633	-7 236 744	103,1	-6 917 543

Opinto- ja vapaa-aika

Tavoite	Tavoitearvo	Toimenpide	Toteuma
Hyvinvointi			
Digitalisaation hyödyntäminen vapaa-aikatoimen eri toimialueilla	Toiminnan ja tapahtumien seuranta sähköisesti.	Nuorisokortti, logbook ja etsivän Sovari otetaan käyttöön	Sovari- asiakaspa-lautejärjestelmä on otettu käyttöön, ensimmäiset vastaukset vuonna 2021. Nuorisokortin koekulun aloittaminen ei edennyt.
Lasten ja nuorten harrastustoiminta paremmin näkyväksi ja saavutettavaksi	Kaikilla lapsilla oma harrastus	Sähköinen harrastekalenteri	Sähköinen harrastekalenteri otetaan käyttöön osana maakunnallista hanketta vuonna 2021. Kulttuurin virta yhteistyön kautta on toteutettu kulttuuritapahtumia sekä päiväkodeilla että kouluilla.
Seudullisen kulttuurikasvatussuunnitelman toteuttaminen	Monipuolinen kulttuuri tutuksi lapsille	Kulttuuritapahtumat kouluilla	Kulttuuri tulee kylään - projektin työpajoja ehdittiin toteuttaa alkusyksystä muutamia ennen epidemiarajoituksia.
Elinvoima			
Nuorten kanssa 4H-yrittäjyystoiminnan käynnistäminen	Yrittäjyys tutuksi	Yrittäjyyskoulutukset nuorille	Nuorten 4H-yrittäjyyskoulutus järjestettiin onnistu-

			neesti etänä toukokuussa yhteistyössä Rääkkylän 4H:n kanssa.
Osallisuus			
Lapsiparlamentin, nuorisovaltuuston, vammais- ja ikäihmisten neuvostojen jäsenet osallistuvat päätöksentekoon	Osallistuminen päätöksentekoon	Aloitteet, lausunnot ja lautakuntayhteistyö	Lapsiparlamentin, nuorisovaltuuston ja neuvostojen kanssa on pidetty säännöllistä yhteyttä läpi vuoden poikkeusolojenkin aikana. Kaikki em. toimielimet ovat osallistuneet aktiivisesti laajan hyvinvointikertomuksen valmisteluun.
Vertaisohjaaja-, apuohjaaja- ja kerho-ohjaajatoiminnan käynnistäminen	Matalan kynnyksen toiminnan laajeneminen	Ohjaajatoiminta käynnistetään eri vapaa-aikatoimen alueilla	Apuohjaaja- ja kerho-ohjaajatoiminta ei ole käynnistynyt vuoden 2020 aikana valinneesta epidemiatilanteesta johtuen. Koulutukset ja kerhotoiminta käynnistetään tammi-helmikuussa 2021.

Tavoitteita ja toimintaa kuvaavat tunnusluvut	TA 2020	TP 2020	TP 2019	TP 2018
Liikuntatoimi nettomenot €/asukas	62,14	64,74	49,58	37,98
Nuorisotoimi nettomenot €/asukas	19,58	22,80	20,99	18,41
Kulttuuritoimi nettomenot €/asukas	11,05	10,76	10,60	10,93
Seutuopiston nettomenot €/asukas	15,00	11,30	14,58	14,86
Toteutuneet tunnit	4 100	3 064	3 955	4 043
Musiikkiopiston nettomenot €/asukas	7,00	7,32	7,49	6,99
Oppilasmäärä/lukuvuosi	86	119	83	75
Musiikkileikkikoululaiset	66	36	58	55
Seutukirjaston nettomenot €/asukas	50,00	47,54	48,45	48,15
Liperin lainat lkm	175 000	184 912	219 207	164 959
- Liperi	46 000	35 907	43 304	44 362
- Viinijärvi	55 000	36 528	42 168	46 341
- Ylämylly	75 000	64 889	69 450	74 256
- kirjastoauto		47 588	64 285	

Toiminto	TA 2020	TP2020	TP2019
Seutukirjasto	603 010 €	570 349 €	585 298 €
Seutuopisto	160 716 €	135 664 €	176 198 €
Musiikkiopisto	108 277 €	87 833 €	90 447 €
Liikuntapalvelut	824 706 €	776 731 €	598 903 €
Nuorisotyö	237 814 €	273 540 €	253 609 €
Kulttuuripalvelut	134 232 €	129 106 €	128 027 €

460 Opinto ja vapaa-aika	TA2020	Muutos	TA2020M	TP2020	TA-%	TP 2019
Toimintatuotot	135 100	-70 000	65 100	62 615	96,2	75 639
Myyntituotot	119 000	-70 000	49 000	45 707	93,3	58 628
Tuet ja avustukset	6 200	0	6 200	3 436	55,4	0
Muut toimintatuotot	9 900	0	9 900	13 471	136,1	17 012
Toimintakulut	-2 107 257	0	-2 107 257	-2 035 837	96,6	-1 908 122
Henkilöstökulut	-359 265	0	-359 265	-363 714	101,2	-314 801
Palkat ja palkkiot	-250 231	0	-250 231	-252 549	100,9	-216 491
Henkilösivukulut	-109 034	0	-109 034	-111 165	102,0	-98 310
Eläkekulut	-99 649	0	-99 649	-101 565	101,9	-92 271
Muut henkilösivukulut	-9 385	0	-9 385	-9 600	102,3	-6 039
Palvelujen ostot	-804 618	0	-804 618	-726 939	90,3	-860 160
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-20 300	0	-20 300	-24 732	121,8	-67 258
Avustukset	-51 000	0	-51 000	-47 950	94,0	-51 000
Muut toimintakulut	-872 074	0	-872 074	-872 501	100,0	-614 903
Toimintakate	-1 972 157	-70 000	-2 042 157	-1 973 222	96,6	-1 832 482

40 Hyvinvointipalvelut yhteensä	TA2020	Muutos	TA2020M	TP2020	TA-%	TP 2019
Toimintatuotot	1 218 950	-216 000	1 002 950	1 013 349	101,0	950 573
Myyntituotot	166 900	-70 000	96 900	123 303	127,2	95 685
Maksutuotot	675 000	-146 000	529 000	469 535	88,8	578 949
Tuet ja avustukset	348 150	0	348 150	386 552	111,0	218 855
Muut toimintatuotot	28 900	0	28 900	33 959	117,5	57 085
Toimintakulut	-23 460 927	31 600	-23 429 327	-23 454 987	100,1	-23 061 685
Henkilöstökulut	-12 692 086	-99 600	-12 791 686	-12 963 286	101,3	-12 653 339
Palkat ja palkkiot	-10 382 647	-82 000	-10 464 647	-10 559 828	100,9	-10 337 987
Henkilösivukulut	-2 309 439	-17 600	-2 327 039	-2 403 457	103,3	-2 315 352
Eläkekulut	-1 920 725	-14 734	-1 935 459	-1 995 979	103,1	-1 994 196
Muut henkilösivukulut	-388 714	-2 866	-391 580	-407 478	104,1	-321 155
Palvelujen ostot	-5 462 386	123 700	-5 338 686	-5 208 870	97,6	-5 597 628
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-531 250	0	-531 250	-510 759	96,1	-598 379
Avustukset	-750 000	30 000	-720 000	-716 357	99,5	-740 205
Muut toimintakulut	-4 025 205	-22 500	-4 047 705	-4 055 716	100,2	-3 472 134
Toimintakate	-22 241 977	-184 400	-22 426 377	-22 441 638	100,1	-22 111 112

Elinympäristöpalvelut

Tulosalueet: Hallinto- ja tukipalvelut
Rakentaminen ja ympäristö
Liikenne ja yleiset alueet
Vesihuoltolaitos

Toiminta-ajatus

Palvelemme asiakkaitamme kustannustehokkaasti ja kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti.

Huolehdimme

- maankäytönsuunnittelusta
- investointihankkeiden suunnittelusta ja toteutuksesta
- rakennusvalvonnasta
- ympäristönsuojelusta
- vesihuollosta
- infrasta
- kunnan kiinteistöjen kunnossapito-, siivous- ja laitoshuoltopalveluista
- kunnan ruokapalveluista

Palvelualueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet suunnittelukaudella 2020–2022

- Dynasty10 – asianhallintaohjelman käyttöönotto ja sähköinen arkistointi
- Yläkoulun ja kirkonkylän koulun valmistuminen
- Oppimisympäristön muutokset – siivouksen henkilöstöresurssit uudessa ympäristössä
- Kiiesvaaran vedenottamohanke
- Uusien asuntoalueiden avaaminen
- Ylämyllyn päiväkotitilojen ratkaisut
- Talouden tasapainottamistoimenpiteiden johdosta pienennetään rakennusten rakentamis- ja kunnossapitopalvelujen määrärahaa. Muutettuun talousarvioon ei sisälly määrärahaa tyhjillään olevien rakennusten purkamiseen. Käytössä olevien tilojen muutostarpeista toteutetaan vain talousarvion laadintavaiheessa tiedossa olevat muutokset.
- Muiden talouden tasapainottamistoimenpiteiden toteuttaminen

Toteuma 31.12.2020

- Elinympäristöpalveluiden hallintosihteeri aloitti työssä toukokuussa 2020 ja tekninen johtaja kesäkuussa 2020 edeltäjien irtisanouduttua.
- Alkukesällä käynnistynyt elinympäristöpalveluiden henkilöstö- ja organisaatiouudistus saatiin valmiiksi loppusyksyllä ja uutena henkilölisäyksenä saatiin Infrapäällikkö, kavasuunnittelija ja laitospäällikkö sekä liikunta- ja ulkopaikkamestari. Henkilöstölisäykset hyväksyttiin valtuuston talousarvion yhteydessä ja ne on tarkoitus täyttää alkuvuodesta 2021.
- Nuottilammen asema- ja osayleiskaavaehdotus on valmistunut ja alueen tonttien ennakkomarkkinointi alkaa helmikuussa 2021. Kaava-alueelle on tulossa 9 erillispientalojen rakennuspaikkaa sekä 6 asuinpientalotonttia. Tavoitteena on luovuttaa alueen tontteja maaliskuusta 2021 alkaen, jos asemakaava tulee voimaan. Alueen katurakentaminen käynnistyy myös keväällä 2021.
- Kononovinharjun asema- ja osayleiskaavaehdotus on valmistunut ja nähtävillä tammi-helmikuussa 2021. Kaava-alueelle on tulossa 19 erillispientalojen rakennuspaikkaa ja 4 asuinpientalotonttia sekä

yksi rivitalojen ja muiden kytkettyjen asuinrakennusten tontti. Alueen tontteja on tarkoitus luovuttaa ja infraa rakentaa vuoden 2022 keväästä alkaen.

- Muut kaavatyöt etenivät lähes aikataulussa, vaikka maankäyttöpäällikkö irtisanoutui jo syyskuun alussa, eikä uutta ole vielä saatu tilalle. Organisaatiouudistuksen yhteydessä maankäyttöpäällikön nimike muutettiin kaavoituspäälliköksi. Kaavoituksen resurssivajaus on kuitenkin näkynyt erityisesti kaavapoikkeamisten aikataulun venymisen.
- Yläkoulun rakentaminen eteni koko vuoden 2020 tavoiteaikataulun puitteissa. Työmaalla on pidetty huhtikuun jälkeen 7 työmaakokousta. Kesän ja syksyn aikaan saatiin tehtyä alueen pihatöiden osalta lähes kaikki pohjatyöt. Joulukuun loppuun mennessä rakennus on ulkoiselta olemukseltaan ja julkisivupinnoiltaan jo varsin pitkällä ja myös sisällä on lämmöt päällä ja valmista maali- ja laatoituspintaa on monin paikoin. Myös LVISA tekniikan toteuttaminen on varsin pitkällä.
- Yläkoulun ympäristön asemakaavateiden sekä katuvalaistuksen urakka valmistui kokonaisuudessaan vasta marraskuussa.
- Viraston piharemontti valmistui marraskuussa.
- Puolivälin pk:n kotipesä valmistunut ja käytössä.
- Monitoimitalon arkkitehtisuunnitelmat ovat valmistuneet vuodenvaihteeseen
- Kiiesvaaran vedenottamohankkeen koepumppaus aloitettiin 15.8.2019 ja lopetettiin 15.4.2020.
- Vedenlaatu koekaivossa pumppauksen aikana tutkittujen ominaisuuksien osalta poikkeuksellisen hyvä ja tavoitevesimäärä 1 000 m³/vrk on saavutettavissa. Viimeisen 4 kuukauden aikana pumppausmäärä oli 1 350 m³/vrk. Palautumista pumppauksen lopettamisen jälkeen seurattiin poikkeuksellisen pitkään. Loppuraportti on työn alla. Samoin kuin lupahakemuksen laatiminen Itä-Suomen Aville. Jatkotoimenpiteitä: maakauppaneuvotteluitten käynnistäminen Tornatorin kanssa, vedenkäsittelyn tarpeen arviointi, käsittelylaitoksen sijainti, siirtolinjan suunnittelu ja sijoitusluvut, lisäkaivon tarpeen arviointi.

Palvelualueen keskeiset tavoitteet vuodelle 2020

Tavoite	Tavoitearvo	Toimenpide	Seuranta
Hyvinvointi			
Yläkoulun rakentaminen	Yläkoulun rakentaminen etenee suunnitellusti	Rakentamistyön ohjaaminen	Yläkoulun rakentaminen etenee suunnitellusti
Elinvoima			
Eritasoliittymä Ylämyllylle	Hankkeen käynnistäminen	Yleissuunnitelman laatiminen	Maankäyttö on käynnistänyt ELY/kunta selvityksen Eritasoliittymän – Jyrinkylä yhteyden tutkimiseksi. Selvityksen laatii Destia ja se

			valmistui loka-kuussa 2020.
			Selvityksen pohjalta käynnistyy vuoden 2021 alusta tiesuunnitelma.
Osallisuus			
Vuorovaikutuksen lisääminen	Kuntalaisten mahdollisuus vaikuttaa asioiden valmisteluun ja päätöksentekoon	Yleisötilaisuudet, tiedottamiset, tiedotteet	Kaavoitushankkeissa on käytössä maanomistajakirjeet kaavahankkeiden aloituksessa, yleisötilaisuudet sekä kaavoittajan tapaamiset.

Tavoitteita ja toimintaa kuvaavat tunnusluvut	TA 2020	TP 2020	TP 2019	TP 2018
Investoinnit euroina	Menot 13 510 00 Tulot 10 000	Menot 9 275 846 Tulot 473 861	Menot 3 052 261 Tulot 100 686	Menot 3 742 991 Tulot 46 272
Asuintontteja tarjolla				
- Kirkonkylä	8	7		
- Viinijärvi	32	32		
- Ylämylly	15	14		
Teollisuustontteja tarjolla	10	15	12	10
Elinympäristöpalvelujen henkilöstö	86 vakanssia, 86 täytettyä virkaa/teht.	91 vakanssia, 82 täytettyä virkaa/teht.	98 vakanssia 81,8 täytettyä virkaa / teht.	98 vakanssia 82 täytettyä virkaa/teht.

Elinympäristöpalveluiden hallinto- ja tukipalvelut

Tavoite	Tavoitearvo	Toimenpide	Seuranta
Hyvinvointi			
Hyvinvoiva työntekijä	Sairauslomapäivät -1 % vuoteen 2019	Työterveystarkastukset v. 2020	Työterveystarkastukset aloitettu ja etenevät työterveyshuollon aika-aulun mukaisesti
	Henkilöstön pysyvyys	Riittävät resurssit suhteessa suoritteisiin	Henkilöstössä on tapahtunut vaihtuvuutta. Resursseja tarkastellaan ja organisoidaan uudelleen riittävän resurssoinnin näkökulmasta.

Elinvoima			
Vastuulliset hankinnat	Hankinnoista 20 % suuntautuu Pohjois-Karjalan alueelle	Hankintojen suunnittelu ja toteutus	Elintarvikkeista 19 % Siivoustarvikkeet 56 %
Osallisuus			
Kiinteistöjen palvelupyyntöjärjestelmän kehittäminen	Buildercom mobiiliver-sio käyttöön otettu	Kiireettömät palvelupyyntöt vastaanotetaan vain ohjelman kautta	Osa palvelupyyntöistä tulee vielä perinteisesti soittamalla. Käyttäjiä ohjeistetaan lisää ottamaan ohjelma käyttöön.

Tavoitteita ja toimintaa kuvaavat tunnusluvut	TA 2020	TP 2020	TP 2019	TP 2018
Ylläpidettävä kiinteistökanta m ³ (kunnan suoraan omistama) m ²	57 648 m ²	57 649 m ²	57 649 m ²	58 416 m ²
Ruokapalvelut; suoritehinta keskimäärin	3,48 €	3,54 €	3,31 €	3,42 €

500 Elinympäristön hallinto ja tuki	TA 2020	Muutos	TA2020M	TP 2020	TA-%	TP 2019
Toimintatuotot	10 312 403	0	10 312 403	10 279 643	99,7	9 732 501
Myyntituotot	2 973 573	0	2 973 573	3 017 161	101,5	3 058 636
Maksutuotot	0	0	0	0	0	1 000
Tuet ja avustukset	2 200	0	2 200	26 687	1171,6	4 788
Muut toimintatuotot	7 336 630	0	7 336 630	7 235 796	98,6	6 668 077
Toimintakulut	-8 378 311	9 500	-8 368 811	-8 080 094	96,6	-7 771 906
Henkilöstökulut	-2 821 639	0	-2 821 639	-2 675 941	94,8	-2 685 349
Palkat ja palkkiot	-2 214 431	0	-2 214 431	-2 098 508	94,8	-2 112 272
Henkilösivukulut	-607 208	0	-607 208	-577 432	95,1	-573 077
Eläkekulut	-524 692	0	-524 692	-495 285	94,4	-506 383
Muut henkilösivukulut	-82 516	0	-82 516	-82 147	99,6	-66 694
Palvelujen ostot	-1 458 588	4 500	-1 454 088	-1 389 131	95,5	-1 532 170
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 376 500	0	-2 376 500	-2 324 426	97,8	-2 255 828
Avustukset	-44 000	0	-44 000	-39 133	88,9	-2 259
Muut toimintakulut	-1 677 584	5 000	-1 672 584	-1 651 464	98,7	-1 296 300
Toimintakate	1 934 092	9 500	1 943 592	2 199 549	113,2	1 960 595

Tyhjillään olevien kiinteistöjen kustannukset

Kiinteistö	Pinta-ala hum ²	Toimintakate 2020	Toimintakate 2019
Vanha kunnantalo	689 m ²	-6	-53
Pienten koulu *)	1401 m ²	-30 944	-43 880
Lautasuon koulu	1246 m ²	-5 363	-4 229
Virastotalo	2435 m ²	-27 047	-22 613

*) Sisältää vuokratalon ja Liperin päiväkodin lämmityskustannukset. Rakennus on otettu syksyllä 2020 uudelleen käyttöön.

Rakentaminen ja ympäristö

Tavoite	Tavoitearvo	Toimenpide	Seuranta
Hyvinvointi			
Rakennuslupa-asioinnin sujuvoittaminen	Siirtyminen sähköiseen lupakäsittelyyn	Sähköisen lupajärjestelmän käyttöönotto	Ei toimenpiteitä (sähköisen asioinnin ohjelmisto on yhä rakennusvalvontaohjelmiston nykyisellä toimittajalla kesken).
Elinvoima			
Viihtyisä elin-, asuin- ja työskentelyympäristö	Maankäytön toteuttamisohjelman toteuttaminen	Aktiivinen kaavoittaminen ja maankäytön suunnittelu sekä tonttien luovutus	Jyrinkylän täydennyskaavat Nuottilampi ja Kononovinharju ovat valmistuneet vuoden loppuun mennessä. Muut kaavahankkeet ovat edenneet lähes aikataulussa. Aktiivista maanhankintaa tehty Ylämyllyn alueella ja maakaupat viety poliittiseen päätöksentekoon. Jyrinkylästä on tavoitteena luovuttaa tontteja keväällä 2021.
Osallisuus			

Palveluiden näkyväksi tekeminen	Karttapalvelu käyttöön otettu	Sähköisen aineiston muodostaminen ja käyttöönotto	Karttapalvelun viranomaisversio otettu käyttöön keväällä 2020. Kuntalaisversiota ei saatu julkaistua ohjelmoidusti syksyn 2020 aikana. Tavoitteena on julkaista Kuntalaisversio vuoden 2021 aikana. Karttapalvelun kautta esitetään sähköisesti kunnan tuottamaa kartta- ja paikkatietoaineistoa.
---------------------------------	-------------------------------	---	--

Tavoitteita ja toimintaa kuvaavat tunnusluvut	TA 2020	TP 2020	TP 2019	TP 2018
Luovutettavat teollisuustontit (kpl)	2	1		
Luovutettavat asuintontit (kpl)	8	0		
Rakennuspaikkojen merkitseminen	120	138	107	125
Rakennusvalvonnan lupapäätökset	250	213	242	265
Kirjallinen ilmoitusmenettely	70	76	60	66
Aloituskokoukset ja katselmukset	300	325	293	305
Poikkeamis- ja suunnittelutarveratkaisut	35	7	22	42
Ympäristökatselmusten määrä	25	15	22	18
Metsän hakkuutavoite (ha)	30	0		
Vuokrattua peltoa (ha)	27,5	27,5	27	27

540 Rakentaminen ja ympäristö	TA 2020	Muutos	TA2020M	TP 2020	TA-%	TP 2019
Toimintatuotot	710 500	75 000	785 500	712 342	90,7	729 461
Myyntituotot	130 000	40 000	170 000	94 343	55,5	43 274
Maksutuotot	149 500	5 000	154 500	129 117	83,6	165 857
Tuet ja avustukset	0	0	0	166		2 200
Muut toimintatuotot	431 000	30 000	461 000	488 717	106,0	518 129
Toimintakulut	-689 356	15 000	-674 356	-556 416	82,5	-478 757
Henkilöstökulut	-375 826	25 000	-350 826	-308 573	88,0	-305 934
Palkat ja palkkiot	-306 081	20 600	-285 481	-249 579	87,4	-249 769
Henkilösivukulut	-69 745	4 400	-65 345	-58 994	90,3	-56 165
Eläkekulut	-58 267	3 500	-54 767	-49 305	90,0	-48 414
Muut henkilösivukulut	-11 478	900	-10 578	-9 689	91,6	-7 751
Palvelujen ostot	-266 997	-10 000	-276 997	-193 334	69,8	-130 857

Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-9 400	0	-9 400	-11 056	117,6	-5 150
Avustukset	-1 000	0	-1 000	-900	90,0	-2 020
Muut toimintakulut	-36 133	0	-36 166	-42 552	117,8	-34 795
Toimintakate	21 144	90 000	111 144	155 927	140,3	250 704

Liikenne ja yleiset alueet

Tavoite	Tavoitearvo	Toimenpide	Seuranta
Hyvinvointi			
Liikuntapaikat näkyväksi	Opasteet ja nettimerkinnät	Opasteiden hankkiminen ja sähköisen aineiston luominen	Tilanne ennallaan
Elinvoima			
Turvallinen liikenneympäristö	Tiestön kunto ei aiheuta onnettomuuksia	Kesä ja talvikunnossapito on laadukasta ja kustannustehokasta, katuväläistys toimii suunnitellusti, näkemäalueiden raivauksista huolehditaan ajallaan ja suojatiet maalataan alkukesästä	Talvi 19-20 oli haasteellinen kunnossapidon kannalta ja saatu palaute koski lähinnä liukkauden torjumista ja sitä että olosuhteitten ennakointi ei ole aina onnistunut. Valohuoltokierrokset tehty sopimuksen mukaisesti. Valohuolto kilpailutettu ja sama urakoitsija jatkaa 2020–2023. Näkemäalueita on raivattu ja suojatiet maalattu kesällä
Osallisuus			
Liikuntapaikkaverkoston kehittäminen	Lähiliikuntapaikkasuunnitelman toteuttaminen vuoden 2020 osalta	Jyrin koulun pihan ja lähiympäristön kehittäminen suunnitelman mukaan	Pyörällä poluille -hankevalmis. Jyrin lähiliikuntapaikka valmis

Tavoitteita ja toimintaa kuvaavat tunnusluvut	TA 2020	TP 2020	TP 2019	TP 2018
Ylläpidettävä liikenneverkko katu-alueet/kevytliikenneväylät m ²	495 460 (sis. Lastikuja)	498 390	495 310	491 260
Tievalaisimien lukumäärä	1790 (sis. Lastikuja)	1 829	1 780	1 780
Ylläpidettävät leikkikentät, uimarannat, venerannat	18/5/1	18/5/1	18/5/1	18/5/1
Liikuntapaikat	7	7	6	

550 Liikenne ja yleiset alueet	TA 2020	Muutos	TA2020M	TP 2020	TA-%	TP 2019
Toimintatuotot	4 650	0	4 650	4 394	94,5	26 614
Myyntituotot	700	0	700	0	0,0	0
Maksutuotot	0	0	0	450		424
Tuet ja avustukset	0	0	0	85		0
Muut toimintatuotot	3 950	0	3 950	3 859	97,7	26 190
Toimintakulut	-759 622	0	-759 622	-609 667	80,3	-725 973
Henkilöstökulut	-172 471	0	-172 471	-169 387	98,2	-153 504
Palkat ja palkkiot	-143 188	0	-143 188	-140 550	92,2	-127 610
Henkilösivukulut	-29 283	0	-29 283	-28 838	98,5	-2 5895
Eläkekulut	-23 912	0	-23 912	-23 546	98,5	-21 864
Muut henkilösivukulut	-5 371	0	-5 371	-5 291	98,5	-4 031
Palvelujen ostot	-419 405	0	-419 405	-298 601	71,2	-382 324
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-160 217	0	-160 217	-137 403	85,8	-146 943
Avustukset	-4 000	0	-4 000	0	0,0	-38 995
Muut toimintakulut	-3 529	0	-3 529	-4 276	121,2	-4 208
Toimintakate	-754 972	0	-754 972	-605 273	80,2	-699 359

Vesihuoltolaitos

Tavoite	Tavoitearvo	Toimenpide	Seuranta
Hyvinvointi			
Talousvesi täyttää laatuvaatimukset ja -tavoitteet	Raja-arvojen ylityksiä ei esiinny	Ammattitaitoinen ja ennakoiva hoito ja kunnossapito	Näytteet ovat täyttäneet talousvedelle asetetut laatuvaatimukset ja -tavoitteet lukuunottamatta muutamia kertoja: 11.3. Viinijärvellä otetun jatkuvan valvonnan näytteen rautapitoisuus ylitti laatuvaatimusten 220 µg/l > 200 µg/l. 5.5. Viinijärvellä otetun verkostonäytteen rauta ja mangaani ylittivät huomattavasti laatuvaatimusten arvon. Omassa vertailunäytteessä tulokset olivat taas ok. Sama tilanne toistui marras- ja joulukuun aikana ja otetuissa vertailunäytteissä tilanne oli ok. Kirkonkylän kaivosten raakavesinäytteissä esiintyi koliformisia elokuussa otetuissa näytteissä. Heti sen perään terveystarkastajan ottamissa laajemmissa vertailunäytteissä näytteet olivat kuitenkin puhtaat.
Elinvoima			
Mahdollisimman häiriötön vedenjakelu ja jäteveden johtaminen Jns Veden verkostoon ilman ylivuotoja	Vuotojen määrä pienempi kuin	Verkostojen saneeraus ja enna-	Vesijohtovuotoja 1 kpl Ylämyllyllä; katkos koski yhtä

	vuonna 2019. Jäteveden johtamisessa ei esiinny ylivuotoja ympäristöön	koiva varautuminen säänvaihteluihin	taloutta ja 2 kpl kirkonkylällä; ensimmäisessä korjauksessa kouluksuksen parkki-alueella jakelun keskeytyminen koski koko taajaman länsipuolta ja toinen vuotokorjaus 12.8. Mäntytien piha-alueella aiheutti sille puolelle taajamaa katkon veden jakelussa. Kk vesijohtosaneerauksen yhteydessä rakennettiin uutta verkostoa n. 1400m. Jäteveden osalta ei ylivuotoja
--	---	-------------------------------------	---

Osallisuus

Häiriötilanne tiedotuksen parantaminen	Asiakkaiden tavoittaminen häiriötilanteissa esim. tekstiviestillä	Selvitystyön käynnistäminen ohjelman hankkimiseksi	Häiriötilanteista eli tässä tapauksessa vj vuodoista on edelleen informoitu perinteisillä menetelmillä: info kunnan sivuilla / tarvittaessa radioon kerrottavaksi. Myös kiinteistökohtaisena tiedottamisena. Selvitystyö vielä käynnistämättä
--	---	--	---

Tavoitteita ja toimintaa kuvaavat tunnusluvut	TA 2020	TP 2020	TP 2019	TP 2018
Pumpattu talousveden määrä m ³	580 000	597 153	612 915	587 282
Laskutettu talousveden määrä m ³	440 000	455 384	446 712	443 845
Jns Vedelle johdettu jäteveden määrä m ³	500 000	539 307	529 019	505 129
Laskutettu jäteveden määrä m ³	397 000	405 695	404 472	391 587

560 Vesihuoltolaitos	TA 2020	Muutos	TA2020M	TP 2020	TA-%	TP 2019
Toimintatuotot	1 611 950	0	1 611 950	1 667 301	103,4	1 647 891
Myyntituotot	1 609 700	0	1 609 700	1 664 232	103,4	1 642 749
Tuet ja avustukset	0	0	0	116		0
Muut toimintatuotot	2 250	0	2 250	2 953	131,2	5 142
Toimintakulut	-1 046 384	0	-1 046 384	-1 008 730	96,4	-921 341
Henkilöstökulut	-286 172	0	-286 172	-256 389	89,6	-222 628
Palkat ja palkkiot	-224 630	0	-224 630	-200 380	89,2	-172 783
Henkilösivukulut	-61 542	0	-61 542	-56 009	91,0	-49 845
Eläkekulut	-53 120	0	-53 120	-48 140	90,6	-44 343
Muut henkilösivukulut	-8 422	0	-8 422	-7 869	93,4	-5 502
Palvelujen ostot	-546 988	0	-546 988	-549 834	100,5	-498 416
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-203 800	0	-203 800	-189 883	93,2	-191 414
Muut toimintakulut	-9 424	0	-9 424	-12 624	134,0	-8 884
Toimintakate	565 566	0	565 566	659 594	116,6	726 550

50 Elinympäristöpalvelut yhteensä	TA 2020	Muutos	TA2020M	TP 2020	TA-%	TP 2019
Toimintatuotot	12 639 503	75 000	12 714 503	12 662 681	99,6	12 136 468
Myyntituotot	4 713 973	40 000	4 753 973	4 775 736	100,5	4 744 659
Maksutuotot	149 500	5 000	154 500	129 567	83,9	167 282
Tuet ja avustukset	2 200	0	2 200	27 054	1 230	6 988
Muut toimintatuotot	7 773 830	30 000	7 803 380	7 731 325	99,1	7 217 539
Toimintakulut	-10 873 673	24 500	-10 849 173	-10 254 907	94,5	-9 897 978
Henkilöstökulut	-3 656 108	25 000	-3 631 108	-3 410 290	93,9	-3 367 416
Palkat ja palkkiot	-2 888 330	20 600	-2 867 730	-2 689 017	93,8	-2 662 433
Henkilösivukulut	-767 778	4 400	-763 378	-721 273	94,5	-704 982
Eläkekulut	-659 991	3 500	-656 491	-616 276	93,9	-621 004
Muut henkilösivukulut	-107 787	900	-106 887	-104 997	98,2	-83 979
Palvelujen ostot	-2 691 978	-5 500	-2 697 478	-2 430 900	90,1	-2 543 766
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 749 917	0	-2 749 917	-2 662 768	96,8	-2 599 335
Avustukset	-49 000	0	-49 000	-40 033	81,7	-43 274
Muut toimintakulut	-1 726 670	0	-1 726 670	-1 710 916	99,4	-1 344 187
Toimintakate	1 765 830	99 500	1 865 330	2 408 774	129,1	2 238 490

2.4 Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

Kaikki valtuustoon nähden sitovat euromääräiset tavoitteet ovat nettolukuja. Valtuuston nähden sitovista tavoitteista ainoastaan hyvinvointipalveluiden toimintakate ylittyi. Ylitys on kuitenkin vähäinen 15 000 € tai 0,1 %.

1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Muutokset	Muutettu talousarvio	Toteuma	Poikkeama	Poikkeama %
Käyttötalousosa						
Sitovuus: toimintakate						
Keskushallintopalvelut	47 944	-431	48 375	47 863	512	1,1
Hyvinvointipalvelut	22 242	-184	22 426	22 441	-15	-0,1
Elinympäristöpalvelut	1 765	100	1 865	2 409	544	29,2
Tuloslaskelmaosa						
Tilikauden yli/alijäämä	-1 784	1 703	-81	917	998	1 332
Investointiosa						
Investointimääräraha (netto)	13 500	-3 625	9 875	8 755	1 120	11,3

2.5 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

Talousarvion toteutuminen (ulkoinen ja sisäinen)

Tuloslaskelma 1-12/20	TA 2020	TA muutos	TA muutoksen jälk.	TP 2020	Poikkeama	Tot-%
Toimintatuotot	19 147 868	-327 500	18 820 368	18 704 311	-116 057	99,38
Myyntituotot	9 307 084	-210 000	9 097 084	9 117 542	20 458	100,22
Maksutuotot	1 112 328	-141 000	971 328	975 394	4 066	100,42
Tuet ja avustukset	925 126	-6 500	918 626	844 733	-73 893	91,96
Muut toimintatuotot	7 803 330	30 000	7 833 330	7 766 642	-66 688	99,15
Toimintakulut	-87 568 026	-188 674	-87 756 700	-85 599 840	1 156 860	98,70
Henkilöstökulut	-21 347 193	252 626	-21 094 567	-20 973 878	120 689	99,43
Palkat ja palkkiot	-17 289 670	203 300	-17 086 370	-16 799 208	287 162	98,32
Henkilösivukulut	-4 057 523	4 9326	-4 008 197	-4 174 670	-166 473	104,15
Eläkekulut	-3 414 057	3 3897	-3 380 160	-3 478 119	-97 959	102,9
Muut henkilösivukulut	-643 466	1 5429	-628 037	-696 551	-68 514	110,91
Palvelujen ostot	-54 857 337	-213 900	-55 071 237	-54 218 692	825 545	98,50
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 367 947	0	-3 367 947	-3 253 551	114 396	96,6
Avustukset	-2 018 125	-230 000	-2 248 125	-2 183 568	64 557	97,13
Muut toimintakulut	-5 977 424	2 600	-5 974 824	-5 970 150	4 674	99,92
Toimintakate	-68 420 158	-516 174	-68 936 332	-67 895 529	1 040 803	98,50
Verotulot	42 000 000	-1 500 000	40 500 000	41 380 772	880 772	102,17
Valtionosuudet	27 650 000	3 220 000	30 870 000	30 868 050	-1950	99,99
Rahoitustuotot ja -kulut	-60 000	500 000	440 000	562 148	122 148	127,76
Korkotuotot	20 000	0	20 000	3 480	-16 520	17,4
Muut rahoitustuotot	320 000	500 000	820 000	834 652	14 652	101,79
Korkokulut	-380 000	0	-380 000	-275 896	104 104	72,6
Muut rahoituskulut	-20 000	0	-20 000	-88	19 912	0,44
Vuosikate	1 169 842	1 703 826	2 873 668	4 915 441	2 041 773	171,1
Poistot ja arvonalentumiset	-3 073 775	0	-3 073 775	-4 118 391	-1 044 616	133,98
Suunnitelman muk. poistot	-3 073 775	0	-3 073 775	-3 072 489	1286	99,96
Arvonalentumiset	0	0	0	-1 045 902	1 045 902	
Tilikauden tulos	-1 903 933	1 703 826	-200 107	797 050	997 157	398,3
Poistoeron muutos	119 483	0	119 483	119 483	0	100
Tilikauden ylijäämä	-1 784 450	1 703 826	-80 624	916 534	997 158	1 136,8

Talousarvion toteutuminen (ulkoinen)

Tuloslaskelma 1-12/20	TA 2020	TA muutos	TA muutoksen jälk.	TP 2020	Poikkeama	Tot-%
Toimintatuotot	12 108 598	-327 500	11 781 098	11 674 452	-106 646	99,09
Myyntituotot	6 902 623	-210 000	6 692 623	6 743 890	51 267	100,77
Maksutuotot	1 112 328	-141 000	971 328	957 010	-14 318	98,53
Tuet ja avustukset	925 126	-6 500	918 626	844 733	-73 893	91,96
Muut toimintatuotot	3 168 521	30 000	3 198 521	3 128 819	-69 702	97,82
Toimintakulut	-80 528 756	-188 674	-80 717 430	-79 569 981	1 147 449	98,6
Henkilöstökulut	-21 347 193	252 626	-21 094 567	-20 973 878	120 689	99,43
Palkat ja palkkiot	-17 289 670	203 300	-17 086 370	-16 799 208	287 162	98,32
Henkilösivukulut	-4 057 523	49 326	-4 008 197	-4 174 670	-1 664 73	104,15
Eläkekulut	-3 414 057	33 897	-3 380 160	-3 478 119	-97 959	102,9
Muut henkilösivukulut	-643 466	15 429	-628 037	-696 551	-68 514	110,91
Palvelujen ostot	-52 476 926	-213 900	-52 690 826	-51 851 709	839 117	98,4
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 341 647	0	-3 341 647	-3 226 386	115 261	96,55
Avustukset	-2 018 125	-230 000	-2 248 125	-2 183 568	64 557	97,13
Muut toimintakulut	-1 344 865	2 600	-1 342 265	-1 334 441	7 824	99,42
Toimintakate	-68 420 158	-516 174	-68 936 332	-67 895 529	1 040 803	98,5
Verotulot	42 000 000	-1 500 000	40 500 000	41 380 772	880 772	102,17
Valtionosuudet	27 650 000	3 220 000	30 870 000	30 868 050	-1 950	99,99
Rahoitustuotot ja -kulut	-60 000	500 000	440 000	562 148	122 148	127,76
Korkotuotot	20 000	0	20 000	3 480	-16 520	17,4
Muut rahoitustuotot	320 000	500 000	820 000	834 652	14 652	101,79
Korkokulut	-380 000	0	-380 000	-275 896	104 104	72,6
Muut rahoituskulut	-20 000	0	-20 000	-88	19 912	0,44
Vuosikate	1 169 842	1 703 826	2 873 668	4 915 441	2 041 773	171,1
Poistot ja arvonalentumiset	-3 073 775	0	-3 073 775	-4 118 391	-1 044 616	
Suunnitelman muk. poistot	-3 073 775	0	-3 073 775	-3 072 489	1 286	99,96
Arvonalentumiset	0	0	0	-1 045 902	1 045 902	
Tilikauden tulos	-1 903 933	1 703 826	-200 107	797 050	997 157	398,3
Poistoeron muutos	119 483	0	119 483	119 483	0	100,0
Tilikauden ylijäämä	-1 784 450	1 703 826	-80 624	916 534	997 158	1 136,8

Toimintakatteen muutokset tulosalueittain

Ulkoiset toimintakatteet	TP2017	TP2018	TP2019	TP2020	Muutos %
Kunnanhallitus	-742 867	-803 442	-769 281	-681 364	-11,4
Alueellinen yhteistyö	-41 301 093	-41 332 266	-41 997 478	-45 039 944	7,2
Hallinto	-2 369 920	-2 496 242	-2 819 091	-2 726 878	-3,3
Maaseutu	-48 538	-56 502	-127 684	57 195	-144,8
KESKUSHALLINTOPALVELUT	-44 462 417	-44 688 451	-45 713 714	-48 390 991	5,9
Hyvinvoinnin hallinto	-357 622	-380 804	-387 546	-330 333	-14,8
Perusopetus	-9 256 527	-9 468 785	-9 816 149	-9 650 697	-1,7
Varhaiskasvatus	-4 618 718	-4 918 384	-5 414 822	-5 570 965	2,8
Opinto ja vapaa	-1 039 440	-1 048 176	-1 264 974	-1 095 352	-13,4
HYVINVOINTIPALVELUT	-15 272 307	-15 816 149	-16 883 492	-16 647 348	-1,4
Elinympäristön hallinto ja tuk	-2 914 286	-2 446 454	-2 827 225	-3 126 800	9,6
Rakentaminen ja ympäristö	1 146 159	353 280	299 780	185 826	38,0
Liikenne ja yleiset alueet	-586 932	-677 999	-682 104	-588 170	-13,8
Vesihuoltolaitos	548 251	601 108	720 445	671 953	6,7
ELINYMPÄRISTÖPALVELUT	-1 806 808	-2 170 065	-2 489 104	-2 857 190	12,9
YHTEENSÄ	-61 541 532	-62 674 666	-65 086 310	-67 895 529	4,6

Ulkoiset ja sisäiset	TP2017	TP2018	TP2019	TP2020	Muutos %
Kunnanhallitus	-781 181	-836 449	-827 990	-723 229	-13,6
Alueellinen yhteistyö	-41 301 698	-41 334 758	-41 988 474	-45 040 472	7,3
Hallinto	-1 757 146	-1 860 693	-2 105 756	-2 030 189	-3,6
Maaseutu	-209 787	-212 243	-281 468	-76 605	-72,8
KESKUSHALLINTOPALVELUT	-44 049 812	-44 244 143	-45 213 688	-47 862 665	5,8
Hyvinvoinnin hallinto	-373 017	-422 976	-427 347	-367 976	-13,9
Perusopetus	-12 113 853	-12 523 607	-12 933 740	-12 863 696	-0,5
Varhaiskasvatus	-6 030 455	-6 390 106	-6 917 543	-7 236 744	4,4
Opinto ja vapaa	-1 615 959	-1 629 689	-1 832 482	-1 973 222	7,1
HYVINVOINTIPALVELUT	-20 133 283	-20 966 379	-22 111 112	-22 441 638	1,5
Elinympäristön hallinto ja tuk	1 605 769	2 313 786	1 960 595	2 199 549	10,9
Rakentaminen ja ympäristö	1 093 375	312 441	250 704	155 927	37,8
Liikenne ja yleiset alueet	-597 259	-692 280	-699 359	-605 273	-13,5
Vesihuoltolaitos	539 678	601 909	726 550	685 571	9,4
ELINYMPÄRISTÖPALVELUT	2 641 563	2 535 856	2 238 490	2 408 774	-7,6
YHTEENSÄ	-61 541 532	-62 674 666	-65 086 310	67 895 529	4,6

2.6 Investointien toteutuminen

	TA 2020	Muutokset	Muutettu TA 2020	TP 2020	Tot %	Poikkeama
Irtaimisto yhteensä netto	20 000	-20 000	0	0	0	0
Kiinteistöhoiton auto	20 000	-20 000	0	0	0	0
Hallinto ja tukipalvelut yhteensä	11 750 000	-3 815 000	8 385 000	6 871 432	81,9	1 041 978
Vesihuoltoavustukset	50 000	0	50 000	27 342	54,7	22 658
Kunnan kiinteistöt yhteensä	11 700 000	-3 815 000	8 335 000	6 844 090	49,4	1 019 320
Menot						
Uusi yläkoulu Ylämyllylle	11 400 000	-3 400 000	8 000 000	6 909 904	86,4	1 090 096
Liperin koulukeskuksen peruskorjaushanke	0	0	0	21 589	0	-21 589
Kiinteistöjen peruskorjaus	300 000	0	300 000	338 560	112,9	-38 560
Puolivälin päiväkodin kotipesä (kota tms)	0	35 000	35 000	45 626	130,4	-10 626
Tulot						
Avustus koulun liikuntasaliin	0	-450 000	-450 000	-450 000	100,0	0
Rakentaminen ja ympäristö yhteensä	290 000	235 000	525 000	544 914	103,8	-19 914
Menot						
Maanhankinta	300 000	235 000	535 000	547 421	102,3	-12 421
Tulot						
Maanmyynnit	-10 000	0	-10 000	-2 507	25,1	-7 493
Liikenne ja yleiset alueet yhteensä	875 000	5 000	880 000	880 346	100,0	-346
Liittymät, suunnittelu	60 000	-40 000	20 000	28 740	143,7	-30 932
Päällystystyöt	35 000	0	35 000	33 887	96,8	1 113
Kirkonkylän kaavateiden kunnostus	100 000	0	100 000	98 152	98,2	1 848
Ylämyllyn kaavatiet	400 000	70 000	470 000	475 585	101,2	-5 585
Hulevesien hallinta	50 000	0	50 000	30 435	60,9	19 565
Tievalaistus	30 000	0	30 000	30 285	100,9	-285
Puistot ja leikkikentät	70 000	0	70 000	66 919	95,6	3 081
Lähiliikuntapaikkojen peruskorjaus	130 000	50 000	180 000	184 697	102,6	-4 697
Pyörällä poluille -hanke	70 000	-50 000	20 000	19 745	98,7	255
Jyrin lähiliikuntapaikka	60 000	0	60 000	59 642	99,4	358
Polkua pyörille - hanke	0	100 000	100 000	105 310	105,3	-5 310
Tulot						
Pyörällä poluille -hanke, leader avustus	0	-10 000	-10 000	-9 354	93,5	-646
Jyrin lähiliikuntapaikka, AVIn avustus	0	-15 000	-15 000	-15 000	100,0	0
Polkua pyörille -hanke, leader avustus	0	-50 000	-50 000	-44 000	88,0	-6 000
Vesi ja jätevesi yhteensä	565 000	-30 000	535 000	436 703	81,6	98 297
Liittymät, suunnittelu	35 000	0	35 000	18 554	53,0	16 446
Kirkonkylän vesihuoltoverkostot	200 000	0	200 000	186 918	93,5	13 082
Kirkonkylän vesitornin kunnostus	50 000	50 000	100 000	88 171	88,2	11 829
Kirkonkylän jätevesiviemärin saneeraus	0	0	0	38 019		-38 019
Joensuun veden maksuosuudet	100 000	0	100 000	34 472	34,5	65 528
Ylämyllyn vesihuoltoverkostot	100 000	-80 000	20 000	0	0	20 000
Viinijärven vesihuoltoverkostot	50 000	0	50 000	50 568	101,1	-568

Vedenottamohanke	30 000	0	30 000	20 000	66,7	10 000
Kaikki menot yhteensä (netto)	13 510 000	-3 100 000	10 410 000	9 275 846	89,1	1 134 154
Kaikki tulot yhteensä (netto)	-10 000	-525 000	-530 000	-520 861	97,4	-14 139
Investoinnit yhteensä netto, (valuustotaso)	13 500 000	0	9 875 000	8 754 985	88,7	1 120 015

Useammalle tilikaudelle kohdistuvien hankkeiden kokonaistoteumat:

	Kustannusarvio	Aiempien vuosien käyttö	Toteuma 2020 (netto)	Kustannusarviosta käytetty	Poikkeama	Valmistumisvuosi
Uusi yläkoulu Ylämyllylle	19 680 000*	344 082	6 459 904	6 803 986	12 876 014	2021
	19 388 000**	344 082	6 459 904	6 803 986	12 584 014	2021
Kirkonkylän vesitornin kunnostus	450 000	381 874	88 171	470 045	-20 045	2020

*) luonnosvaihe

***) hyväksytty kustannusarvio

Uusi yläkoulu Ylämyllylle (summat eivät sisällä irtokalusteita)

- Luonnosvaiheen kustannusarvio (valt. 17.6.2019) 19 680 000 euroa
- TA2020 investointiohjelmaan (valt. 25.11.2019) vuodelle 2020 11,4 M€ ja vuodelle 2021 7,6 M€, yht. 19 M€
- Pääpiirustusten hyväksymisen yhteydessä hyväksytty kustannusarvio (valt. 16.12.2019) 19 388 000 €
- Vuonna 2019 toteutuneet kustannukset 344 082 euroa
- Rakennustöiden aloittamisen yhteydessä merkitty tiedoksi kilpailutuksen tulokset (valt 6.4.2020), joiden mukaan hankkeen kokonaiskustannus (ilman irtokalusteita) 17 196 500 €. Huomioitava, ettei tämä summa sisällä mm. suunnittelun kustannuksia, joita kirjautunut jo vuodelle 2019.
- Talouskatsauksessa 1/2020 vuoden 2020 investointimäärärahaa pienennetty 3,4 M€
- Talouskatsauksessa 2/2020 vuodelle 2020 lisätty avustustuloa 0,45 M€
- Vuonna 2020 toteutuneet kustannukset 6 909 904 euroa ja saatu avustus 450 000 euroa, netto 6,46 M€
- TA2021 investointiohjelmassa (valt. 30.11.2020) vuodelle 2021 investointimäärärahaa 8 850 000 euroa ja avustusta 350 000 euroa, netto 8,5 M€

Investointiosan toteuman arviointi

Investointiosaan tehtiin poikkeuksellisen paljon talousarviomuutoksia. Merkittävin muutos tehtiin kouluhankkeen määrärahoihin, joita vuodelta 2020 pienennettiin peräti 3,4 M€. Muutoksessa huomioitiin urakakilpailutuksessa keväällä 2020 selvinnyt kustannustaso, joka oli noin 2 M€ pienempi kuin luonnosvaiheen kustannusarvio. Lisäksi kustannusten kohdistuminen vuosien 2020 ja 2021 välillä tarkentui ja noin 1,4 M€ siirtyi talousarviovaiheen arvioon verrattuna vuodelta 2020 vuodelle 2021.

Hankkeen vuoden 2020 toteuma jäi silti lähes 1,1 M€ alle muutetun talousarvion. Todennäköistä onkin, että vuodelle 2021 joudutaan tekemään talousarviomuutos ja nostamaan vuoden 2021 investointimäärärahaa vastaavalla summalla. Kaiken kaikkiaan on jo nyt selvää, että kouluhanke tulee alittamaan reilusti sekä luonnosvaiheen kustannusarvion että pääpiirustusten hyväksymisen yhteydessä hyväksytyyn kustannusarvion. Tähän vaikuttaa osaltaan myös vuonna 2020 myönnetty 750 000 euron avustus.

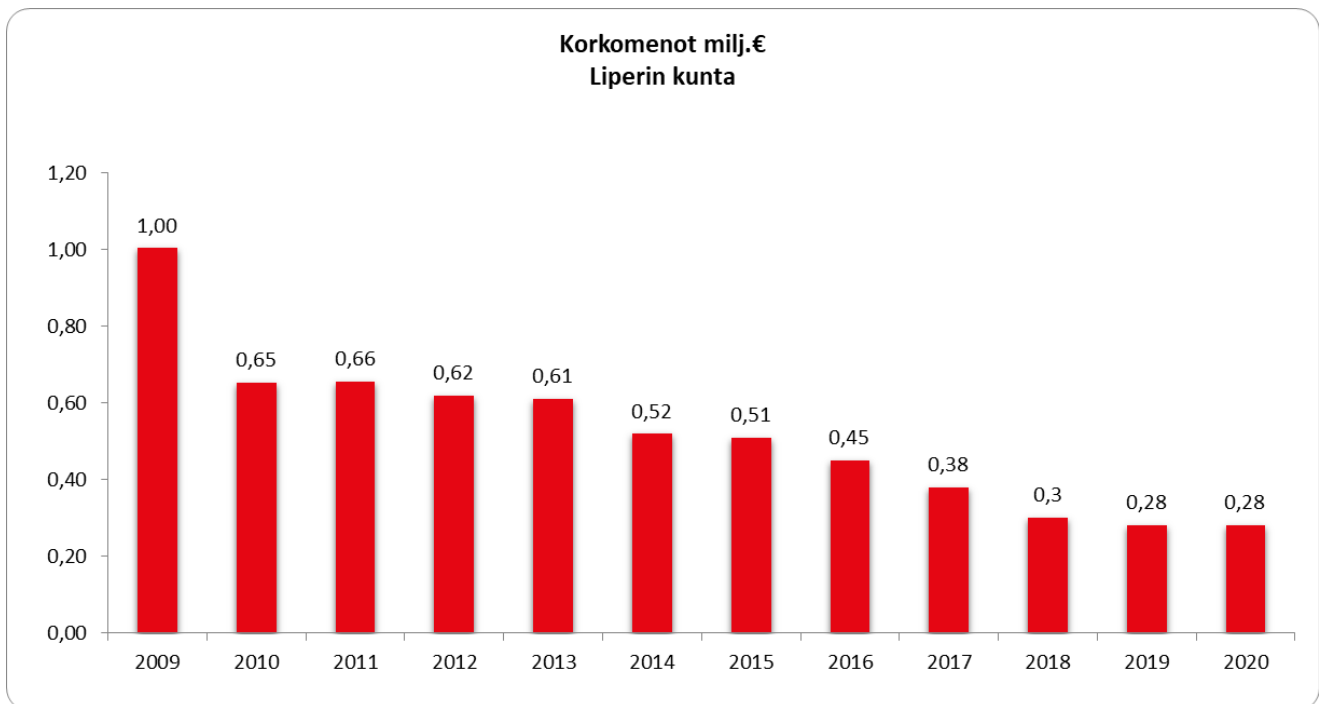
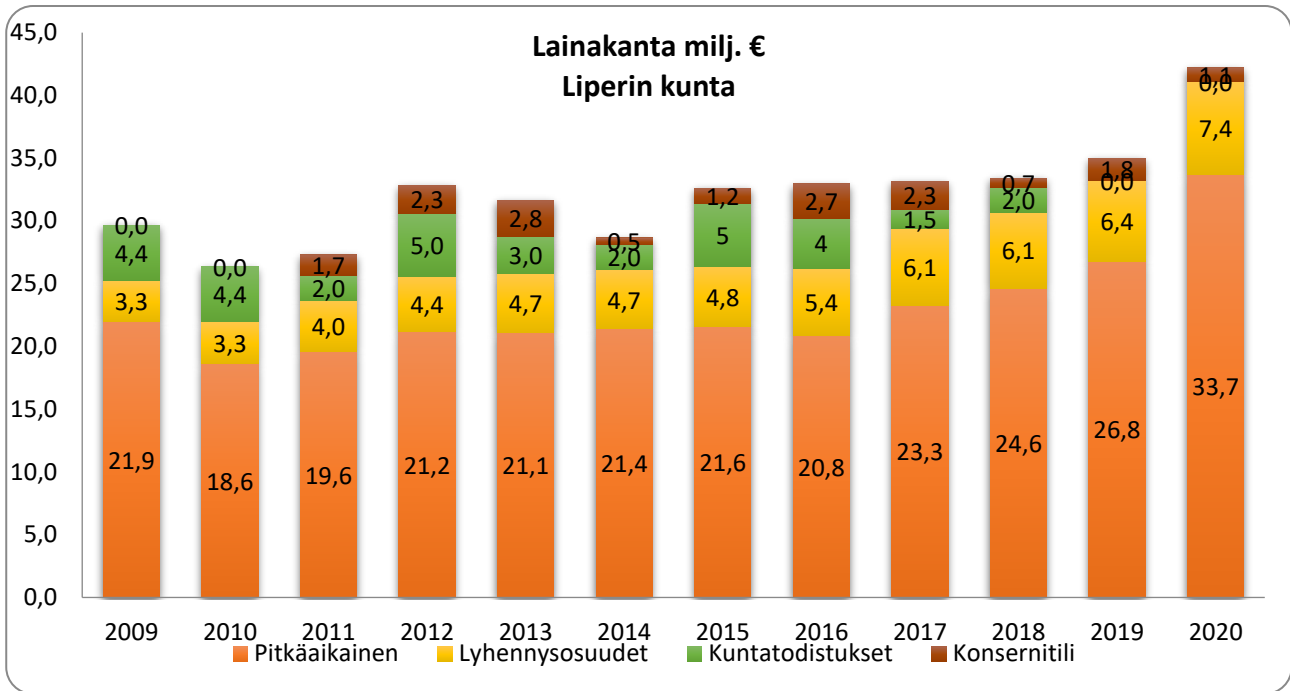
Talousarviomuutoksena nostettiin myös maanhankinnan määrärahaa ja kunta jatkoi parin edellisen vuoden tapaan maanhankintaa strategisesti tärkeillä alueilla.

Määrällisesti eniten muutoksia aiheuttivat hankkeiden tulojen ja menojen muutokset hankepäätösten tultua. Hankkeet toteutuivat tulojen ja menojen osalta lähes suunnitellusti.

2.7 Rahoitusosan toteutuminen

Rahoituslaskelma 2020

	TA2020	Muutokset	TA2020M	TP2020
TOIMINNAN RAHAVIRTA				
VUOSIKATE	1 169 842	1 703 826	2 873 668	4 915 441
TULORAHOITUKSEN KORJAUSERÄT	-80 000	-30 000	-110 000	1 107 808
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA				
INVESTOINTIMENOT	-13 510 000	3 100 000	-10 410 000	-9 275 846
RAHOITUSOSUUDET INVESTOINTIMENOIHIIN	0	525 000	525 000	518 354
PYSYVIEN VASTAAVIEN LUOVUTUSTULOT	90 000	30 000	120 000	134 699
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-12 330 158	5 328 826	-7 001 332	-2 599 544
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA				
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET				
ANTOLAINASAAMISTEN LISÄYS	0	0	0	-162 484
ANTOLAINASAAMISTEN VÄHENNYS	0	0	0	25 000
LAINAKANNAN MUUTOKSET				
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN LISÄYS	19 000 000	0	19 000 000	15 000 000
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN VÄHENNYS	-6 500 000	0	-6 500 000	-7 124 209
LYHYTAIKAISTEN LAINOJEN MUUTOS	0	0	0	-653 581
OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSET				
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET				
TOIMEKSIANT.VAROJEN JA PO MUU	0	0	0	-3 534
SAAMISTEN MUUTOS	0	0	0	-358 568
KOROTTOMIEN VELKOJEN MUUTOS	0	0	0	312 011
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	12 500 000	0	12 500 000	6 684 635
RAHAVAROJEN MUUTOS	169 842	5 328 826	5 498 668	4 085 091

Liperin kunnalla on pitkäaikaista lainaa yhteensä 33,7 miljoonaa euroa ja lyhytaikaista lainaa 8,5 miljoonaa euroa. Lyhytaikainen laina muodostuu pitkäaikaisten lainojen lyhennysosuuksista (7,4 M€) sekä tytäryhtiöiden konsernitilillä olevista rahavaroista (1,1 M€). Vuoden aikana nostettiin pitkäaikaista talousarviolainaa 15,0 miljoonaa euroa.

3. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

3.1. Tuloslaskelma

Tuloslaskelma (ulkoinen)	2020	2019
Toimintatuotot	11 674 452,20	11 848 818,63
Myyntituotot	6 743 890,23	6 788 813,77
Maksutuotot	957 010,15	1 190 343,30
Tuet ja avustukset	844 732,66	636 997,92
Muut toimintatuotot	3 128 819,16	3 232 663,64
Toimintakulut	79 569 981,21	-76 935 128,22
Henkilöstökulut	-20 973 878,10	-21 187 825,56
Palkat ja palkkiot	-16 799 208,19	-16 979 766,09
Henkilösivukulut	-4 174 669,91	-4 208 059,47
Eläkekulut	-3 478 119,32	-3 547 914,87
Muut henkilösivukulut	-696 550,59	-660 144,60
Palvelujen ostot	-51 851 708,53	-49 396 517,21
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 226 385,74	-3 258 888,39
Avustukset	-2 183 567,93	-2 093 395,25
Muut toimintakulut	-1 334 440,91	-998 501,81
Toimintakate	-67 895 529,01	-65 086 309,59
Verotulot	41 380 772,42	40 749 174,93
Valtionosuudet	30 868 050,00	26 532 902,00
Rahoitustuotot ja -kulut	562 147,59	101 446,84
Korkotuotot	3480,23	42 695,03
Muut rahoitustuotot	834 651,90	337 785,28
Korkokulut	-275 896,15	-275 880,26
Muut rahoituskulut	-88,39	-153,21
Vuosikate	4 915 441,00	2 297 214,18
Poistot ja arvonalentumiset	-4 118 390,55	-2 950 996,64
Suunnitelman mukaiset poistot	-3 072 488,94	-2 950 995,64
Arvonalentumiset	-1 045 901,61	0,00
Satunnaiset erät		0,00
Tilikauden tulos	797 050,45	-653 781,46
Poistoeron vähennys	119 483,36	119 183,49
Tilikauden ylijäämä	916 533,81	-534 597,97

3.2. Rahoituslaskelma

		31.12.2020		31.12.2019
TOIMINNAN RAHAVIRTA				
VUOSIKATE	4 915 441,00		2 297 214,18	
TULORAHOITUKSEN KORJAUSET	<u>1 107 808,37</u>	6 023 249,37	<u>-188 019,50</u>	2 109 194,68
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA				
INVESTOINTIMENOT	-9 275 846,12		-3 052 260,96	
RAHOITUSOSUudet INVESTOINTIMENOIHIIN	518 353,98		85 000,00	
PYSYVIEN VASTAAVIEN LUOVUTUSTULOT	<u>134 699,00</u>	<u>-8 622 793,14</u>	<u>203 705,19</u>	<u>-2 763 555,77</u>
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA				
		-2 599 543,77		-654 361,09
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA				
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET				
ANTOLAINASAAMISTEN LISÄYS	-162 484,00		-23 520,00	
ANTOLAINASAAMISTEN VÄHENNYS	25 000,00	-137 484,00	0,00	-23 520,00
LAINAKANNAN MUUTOKSET				
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN LISÄYS	15 000 000,00		9 000 000,00	
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN VÄHENNYS	-7 124 208,98		-6 471 375,90	
LYHYTAIKAISTEN LAINOJEN MUUTOS	<u>-653 581,18</u>	7 222 209,84	<u>-894 805,69</u>	1 633 818,41
OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSET				
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET				
TOIMEKSIANTOJEN VAROJEN JA				
PÄÄOMIEN MUUTOKSET	-3 533,86		-14 163,92	
VAIHTO-OMAISUUDEN MUUTOS	0,00		21 426,46	
SAAMISTEN MUUTOS	-358 568,27		-97 165,50	
KOROTTOMIEN VELKOJEN MUUTOS	<u>312 011,23</u>	<u>-50 090,90</u>	<u>35 533,06</u>	<u>-54 369,90</u>
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA				
		6 684 634,94		1 555 928,51
RAHAVAROJEN MUUTOS				
		4 085 091,17		901 567,42
RAHAVAROJEN MUUTOS				
RAHAVARAT 31.12.	7 757 719,47		3 672 628,30	
RAHAVARAT 01.01.	3 672 628,30	4 085 091,17	2 771 060,88	901 567,42

3.3. Tase

VASTAAVAA	31.12.2020	31.12.2019
PYSYVÄT VASTAAVAT		
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET		
Muut pitkävaikutteiset menot	2 620 531,48	2 938 605,65
	<u>2 620 531,48</u>	<u>2 938 605,65</u>
AINEELLISET HYÖDYKKEET		
Maa- ja vesialueet	5 653 881,05	5 108 967,42
Rakennukset	26 775 370,12	28 472 571,30
Kiinteät rakenteet ja laitteet	11 587 206,11	11 251 714,62
Koneet ja kalusto	238 071,48	356 062,50
Muut aineelliset hyödykkeet	1 500,00	1 500,00
Ennakkomaksut ja keskeneräiset työt	7 159 362,57	1 269 907,10
	<u>51 415 391,33</u>	<u>46 460 722,94</u>
SIJOITUKSET		
Osakkeet ja osuudet	7 973 922,98	7 973 922,98
Muut lainasaamiset	1 407 882,98	1 432 882,98
Muut saamiset	257 243,80	94 759,80
	<u>9 639 049,76</u>	<u>9 501 565,76</u>
PYSYVÄT VASTAAVAT	63 674 972,57	58 900 894,35
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	771 975,20	563 767,41
Lainasaamiset	10 000,00	0,00
Muut saamiset	376 856,34	344 642,30
Siirtosaamiset	548 900,96	440 754,62
	<u>1 707 732,50</u>	<u>1 349 164,33</u>
RAHAT JA PANKKISAAMISET	<u>7 757 719,47</u>	<u>3 672 628,30</u>
	7 757 719,47	3 672 628,30
VAIHTUVAT VASTAAVAT	9 465 451,97	5 021 792,53
VASTAAVAA	<u><u>73 140 424,54</u></u>	<u><u>63 922 686,88</u></u>

VASTATTAVAA	31.12.2020	31.12.2019
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	14 982 479,62	14 982 479,62
Edellisten tilikausien alijäämä	4 171 397,24	5 055 995,21
Tilikauden yli/ alijäämä	916 533,81	-534 597,97
	<u>20 070 410,67</u>	<u>19 503 876,86</u>
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	1 202 506,19	1 321 989,55
	<u>1 202 506,19</u>	<u>1 321 989,55</u>
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	1 240 000,00	0,00
	<u>1 240 000,00</u>	<u>0,00</u>
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Lahjoitusrahastojen pääomat	81 697,50	85 231,36
	<u>81 697,50</u>	<u>85 231,36</u>
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	31 969 336,01	25 067 636,67
Lainat julkisyhteisöiltä	1 760 726,16	1 780 820,58
Liittymismaksut	2 396 417,02	2 341 988,02
	<u>36 126 479,19</u>	<u>29 190 445,27</u>
Lyhytaikainen		
Joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	7 431 634,65	6 437 448,55
Lainat julkisyhteisöiltä	20 094,41	20 094,41
Lainat muilta luotonantajilta	1 115 840,53	1 769 421,71
Saadut ennakot	3 504,84	4 046,56
Ostovelat	1 793 073,73	1 929 317,93
Muut velat	402 282,93	413 586,00
Siirtovelat	3 652 899,90	3 247 228,68
	<u>14 419 330,99</u>	<u>13 821 143,84</u>
VIERAS PÄÄOMA	50 545 810,18	43 011 589,11
VASTATTAVAA	73 140 424,54	63 922 686,88

3.4. Konsernilaskelmat

Konsernituloslaskelma

	2020	2019
Toimintatuotot	60 670 435,41	60 169 290,85
Toimintakulut	-127 839 899,98	-125 509 257,95
Osuus osakkuusyht.voitosta/tappiosta	-34 321,47	-36 752,44
TOIMINTAKATE	-67 203 786,04	-65 376 719,54
Verotulot	41 380 772,42	40 749 174,93
Valtionosuudet	32 962 811,63	28 498 913,42
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	63 175,38	31 724,33
Muut rahoitustuotot	366 221,47	379 008,79
Korkokulut	-418 348,64	-395 166,73
Muut rahoituskulut	-7 110,01	-4 526,75
VUOSIKATE	7 143 736,21	3 882 408,45
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-4 775 074,51	-4 710 058,16
Arvonalentumiset	-1 078 683,14	0,00
TILIKAUDEN TULOS	1 289 978,55	-827 649,72
Tilinpäätössiirrot	4 241,88	-4 194,81
Tilikauden verot	-16 022,31	-12 161,22
Laskennalliset verot	-69 112,35	-67 400,88
Vähemmistöosuudet	10 672,93	4 465,17
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJ.)	1 219 758,70	-906 941,46

Konsernin rahoituslaskelma

		2020		2019
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	7 143 736,20		3 882 408,45	
Tilikauden verot	-16 022,31		-12 161,22	
Tulorahoituksen korjauserät	-195 341,86	6 932 372,03	-405 522,60	3 464 724,62
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-11 239 027,22		-5 907 547,99	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	549 108,61		87 654,78	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	264 465,02	-10 425 453,59	268 015,29	-5 551 877,92
Toiminnan ja investointien rahavirta		-3 493 081,56		-2 087 153,30
Rahoituksen rahavirta				
Antolainoituksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäys	-200 529,30		-38 520,00	
Antolainasaamisten vähennys	0,00	-200 529,30	0,00	-38 520,00
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäykset	17 944 953,04		10 905 095,60	
Pitkäaikaisten lainojen vähennykset	-8 824 866,81		-9 758 744,87	
Lyhytaikaisten lainojen muutokset	-771 567,89	8 348 518,35	84 894,79	1 231 245,52
Oman pääoman muutokset	178 600,70	178 600,70	-115 708,94	-115 708,94
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-17 385,34		-38 636,54	
Vaihto-omaisuuden muutokset	-159 368,06		15 985,24	
Saamisten muutokset	-738 782,80		-1 764 314,45	
Korottomien velkojen muutos	225 265,28	-690 270,93	232 087,35	-1 554 878,41
Rahoituksen rahavirta		7 636 318,82		-477 861,83
Rahavarojen muutos		4 143 237,26		-2 565 015,13
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.		12 887 695,47		8 744 458,20
Rahavarat 01.01.		8 744 458,20		11 309 473,33
		4 143 237,26		-2 565 015,13

Konsernintase

VASTAAVAA	31.12.2020	31.12.2019
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	57 873,86	35 563,01
Muut pitkävaikutteiset menot	2 639 757,02	2 973 662,56
	2 697 630,88	3 009 225,57
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	6 725 992,56	6 197 777,24
Rakennukset	52 806 230,02	52 056 642,91
Kiinteät rakenteet ja laitteet	11 783 680,44	11 419 084,64
Koneet ja kalusto	2 258 977,93	1 671 188,23
Muut aineelliset hyödykkeet	136 452,59	138 717,49
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	7 874 610,94	5 045 246,04
	81 585 944,47	76 528 656,54
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosakkeet	535 149,85	569 471,32
Muut osakkeet ja osuudet	724 165,30	715 122,59
Muut saamiset	506 564,63	306 035,33
	1 765 879,78	1 590 629,24
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	45 447,91	258 331,77
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	381 650,03	222 281,97
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	31 524,90	107 858,71
Lyhytaikaiset saamiset	5 939 208,81	5 118 751,01
	5 970 733,71	5 226 609,72
Rahoitusarvopaperit	694 454,88	570 876,37
Rahat ja pankkisaamiset	12 193 240,59	8 173 581,84
VASTAAVAA	105 334 982,25	95 580 193,02

VASTATTAVAA

	31.12.2020	31.12.2019
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	14 982 479,62	14 982 479,62
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääoma	3 172,90	3 172,90
Arvonkorotusra- hasto	143 872,51	144 293,48
Muut omat rahastot	780 243,23	807 848,87
Edell.tilikausien yli-/alijäämä	10 965 337,45	11 669 321,47
Tilikauden yli-/alijäämä	1 219 758,70	-906 941,46
	28 094 864,41	26 700 174,88
VÄHEMMISTÖOSUUS	807 364,92	819 030,82
	807 364,92	819 030,82
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	8 268,27	9 148,79
Muut pakolliset varaukset	511 820,43	557 142,26
	520 088,70	566 291,05
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	218 338,54	448 607,74
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	48 427 515,00	40 255 166,71
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	2 762 310,72	2 639 881,72
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	10 354 586,68	10 178 416,62
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	14 149 913,28	13 972 623,46
	75 694 325,68	67 046 088,53
VASTATTAVAA	105 334 982,25	<u>95 580 193,02</u>

4. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Arvostusperiaatteet ja –menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja –menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteiden mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysjankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alemmaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvon palvelutuotannossa.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alemmaan todennäköiseen arvoon.

Avustusten käsittely

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusavustukset on merkitty ao. hyödykkeiden hankintamenojen vähennykseksi.

Tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot

Lipertek Oy:n ja Liperin Yrityskiinteistöt Oy yhdisteltiin ensimmäistä kertaa konsernitilinpäätökseen Lipertek Oy:n jakautumisen jälkeen. Yhtiöiden tilikausi oli jatkettu, laadittu ajalta 30.9.2019 - 31.12.2020.

Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksen varallaoloriidasta on kirjattu edellisten tilikausien tulokseen 350.000 euron pakollinen varaus.

Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalot ky:n (SiunSote) alijäämän kattamiseksi on asiakaspalveluiden ostoihin ja pakollisiin varauksiin kirjattu 890.000 euroa.

Konsernitilinpäätökset laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki tytäryhteisöt ja kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä. Kunnan tytäryhteisön omistamat yhtiöt on yhdistetty suoraan kunnan konsernitaseeseen. Lisäksi konsernitilinpäätökseen on yhdistelty konserniyhteisöjen omistusosuutta vastaava määrä osakkuusyhteisöjen voitosta tai tappiosta sekä oman pääoman muutoksesta. Tytäryhtiö Asunto Oy Jyrinlenkki 8 on yhdistelty konsernitilinpäätökseen osakkuusyhtiönä. Vuokratalojen omistus yhtiöstä on 50,4 %.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olennaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty.

Kunnan kirjanpitoon tehty Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalouksia koskeva pakollinen varaus on eliminoitu. Pelastuslaitoksen riita-asiaa koskeva edellisille tilikausille tehty pakollinen varaus 350.000 euroa puuttuu konsernilaskelmista.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa, vähemmistöosuuksien erottamisessa sekä osakkuusyhteisöjen yhdistelemisissä.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen sekä kuntayhtymien keskinäinen omistus on eliminoitu.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Asunto-osakeyhtiöiden ja muiden keskinäisten kiinteistötytäryhteisöiden aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi. Jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöt on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen.

Poikkeavat tilikaudet

Tytäryhteisöt Lipertek Oy ja Liperin Yrityskiinteistöt Oy on yhdistelty konsernitilinpäätökseen ajalta 30.9.2019 – 31.12.2020 laaditun tilinpäätöksen perusteella.

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Liitetieto 6) Toimintatuotot tehtäväalueittain

	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Keskushallintopalvelut	4 265 197,70	4 556 712,37	4 177 261,66	4 411 929,95
Hyvinvointipalvelut	1 375 375,36	1 446 021,88	1 009 570,41	939 207,24
Elinympäristöpalvelut	10 579 297,09	10 343 362,34	6 487 620,13	6 497 681,44
Sosiaali- ja terveystyöpalvelut	44 450 565,26	43 823 194,24		
	60 670 435,41	60 169 290,83	11 674 452,20	11 848 818,63

Liitetieto 7) Verotulojen erittely

	Kunta	
	2020	2019
Kunnan verotulo	37 661 568,98	36 988 083,93
Kiinteistövero	2 289 269,58	2 415 811,47
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 429 933,86	1 345 279,53
Verotulot yhteensä	41 380 772,42	40 749 174,93

Liitetieto 8) Valtionosuuksien erittely

	Kunta	
	2020	2019
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	27 593 841,00	29 049 811,00
<i>Siitä: Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus</i>	8 878 345,00	8 731 916,00
<i>Siitä: Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus</i>		
Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaiset valtionosuudet	-2 609 562,00	-2 516 909,00
Verotulomenetysten korvaus	5 883 771,00	0,00
Valtionosuudet yhteensä	30 868 050,00	26 532 902,00

Liitetieto 9) Palvelujen ostojen erittely

	Kunta	
	2020	2019
Asiakaspalvelujen ostot	44 522 649,77	41 176 470,17
Muiden palvelujen ostot	7 329 058,76	8 220 047,04
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	51 851 708,53	49 396 517,21

Liitetieto 10) Valtuustoryhmille annetut tuet

Ei annettuja tukia.

Liitetieto 11) Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista kunnan tilinpäätöksessä

Poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenosta arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

Poistosuunnitelmaa on muutettu kirjanpitolautakunnan kuntajaoksen yleisohjeen mukaisesti kunnanvaltuuston päätöksellä 21.12.2013. Uutta poistosuunnitelmaa on noudatettu 1.1.2013 jälkeen valmistuneissa ja hankituissa kohteissa. Aikaisempien vuosien investoinneissa käytetään kunnanvaltuuston 16.12.1996 hyväksymää ja 13.11.2006 muuttamaa poistosuunnitelmaa

Arvioidut poistoajat sekä poistomenetelmät 1.1.2013 alkaen

Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10.000 euroa, on kunnassa kirjattu vuosikuluksi.

Aineettomat hyödykkeet

Aineettomat oikeudet	5 vuotta	tasapoisto
Perustamis- ja järjestelymenot	3 vuotta	tasapoisto
Tutkimus- ja kehittämismenot	2 vuotta	tasapoisto
Konsernilikearvo	2 vuotta	tasapoisto
ATK-ohjelmistot	2 vuotta	tasapoisto
Muut pitkävaikutteiset menot	2 vuotta	tasapoisto
Investointiluontoiset haja-asutusalueen vesihuoltoavustukset ja osallistuminen valtion ylläpitämien teiden investointeihin	15 vuotta	tasapoisto

Rakennukset ja rakennelmat

Hallinto- ja laitosrakennukset	30 vuotta	tasapoisto
Tehdas- ja tuotantorakennukset	20 vuotta	tasapoisto
Asuinrakennukset	30 vuotta	tasapoisto
Talousrakennukset	10 vuotta	tasapoisto

Kiinteät rakenteet ja laitteet

Kadut, tiet, torit ja puistot	15 vuotta	tasapoisto
Sillat, laiturit ja uimalat	10 vuotta	tasapoisto
Muut maa- ja vesirakenteet	15 vuotta	tasapoisto
Vedenjakeluverkosto	30 vuotta	tasapoisto
Viemäriverkosto	30 vuotta	tasapoisto
Sähköjohdot, ulkovalaistuslaitteet	15 vuotta	tasapoisto
Puhelinverkot, keskusasema ja alakeskukset	10 vuotta	tasapoisto
Kaukolämpöverkko	20 vuotta	tasapoisto
Muut putki- ja kaapeliverkot	15 vuotta	tasapoisto
Sähkö-, vesi- yms. laitosten laitoskoneet ja laitteet	10 vuotta	tasapoisto
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	15 vuotta	tasapoisto
Liikenteen ohjauslaitteet	10 vuotta	tasapoisto

Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakennelmat	10 vuotta	tasapoisto
Koneet ja kalusto		
Rautaiset alukset	15 vuotta	tasapoisto
Puiset alukset ja muut uivat työkoneet	8 vuotta	tasapoisto
Muut kuljetusvälineet	4 vuotta	tasapoisto
Muut liikkuvat työkoneet	5 vuotta	tasapoisto
Muut raskaat koneet	10 vuotta	tasapoisto
Muut kevyet koneet	5 vuotta	tasapoisto
Sairaala-, terveydenhoito- yms. laitteet	5 vuotta	tasapoisto
ATK-laitteet	3 vuotta	tasapoisto
Kuljetusvälineet	4 vuotta	tasapoisto
Muut laitteet ja kalusto	3 vuotta	tasapoisto
Muut aineelliset hyödykkeet		
Luonnonvarat	käytön mukainen	käytön mukainen
Keskeneräiset hankinnat	ei poistoa	ei poistoa
Osakkeet ja osuudet	ei poistoa	ei poistoa

Liitetieto 12) Pakollisten varausten muutokset

	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Eläkevaraus 01.01.	9 148,78	10 018,85		
Lisäys/vähennys	-880,51	-870,07		
Eläkevaraus 31.12.	8 268,27	9 148,78	0,00	0,00
Potilasvakuutusvaraus 01.01.	557 142,27	747 635,27		
Lisäys/vähennys	-47 221,84	-190 493,00		
Potilasvakuutusvaraus 31.12.	509 920,43	557 142,27	0,00	0,00
Muut pakolliset varaukset 1.1.	0,00	5 784,00	0,00	
Lisäys/vähennys	1 900,00	-5 784,00	1 240 000,00	
Muut pakolliset varaukset 31.12.	1 900,00	0,00	1 240 000,00	0,00
Yhteensä	520 088,70	566 291,05	1 240 000,00	0,00

Muut pakolliset varaukset liittyvät Siun soten vuosien 2018–2020 alijäämien kattamiseen sekä pelastuslaitoksen varallaoloriitaan. Siun soten alijäämien kattamiseen tehty 890 000 euron pakollinen varaus on kirjattu asiakaspalveluiden ostoihin, koska alijäämiä ei todennäköisesti jaeta peruspääomien suhteessa. Todennäköisin jakotapa on vuosien 2018 ja 2019 osalta käytön mukaan ja vuoden 2020 osalta asukasluvun mukaan. Varauksen arvioimiseksi eri vaihtoehtoista on tehty kullekin vuodelle laskelma. Jakotavasta ei ole virallista päätöstä. Siun soten perussopimuksen muuttamisesta päättävät omistajakuntien valtuustot todennäköisesti kesään 2021 mennessä ja tässä yhteydessä myös jakotapa varmistuu. Pelastuslaitoksen varallaoloriitaa koskevan pakollisen varauksen suuruus on 350 000 euroa ja se on kirjattu oikaisemalla aiempien tilikausien ylijäämien kautta. Pelastuslaitoksen varallaoloriitaan liittyvä pakollinen varaus puuttuu konsernin muista pakollisista varauksista.

Liitetieto 13) Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja –tappiot

	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueet	132 191,63	183 794,07	132 191,63	160 119,61
Osakkeet	0,00	38 640,43	0,00	7 452,61
Rakennukset	95 364,61	0,00	0,00	0,00
Koneet ja kalusto	0,00	20 447,28	0,00	20 447,28
Muut myyntivoitot	20 607,96	4 956,74	0,00	0,00
Luovutusvoitot yhteensä	248 164,20	247 838,52	132 191,63	188 019,50
Muut toimintakulut				
Maa- ja vesialueet	0,00	0,00	0,00	0,00
Osakkeet	0,00	698,04	0,00	0,00
Rakennukset	64 703,22	0,00	0,00	0,00
Muut myyntitappiot	0,00	2 012,51	0,00	0,00
Luovutustappiot yhteensä	64 703,22	2 710,55	0,00	0,00

Liitetieto 14) Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely

	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00

	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00

Liitetieto 15) Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely

	Kunta	
	2020	2019
P-K:n Sähkö Oy	145 978,54	145 978,54
P-K:n Energiaholding Oy	165 277,46	165 277,46
Liperin Aluelämpö Oy	299 897,00	0,00
Liperin Yrityskiinteistöt Oy	200 000,00	0,00
Muut osinkotuotot	4 847,75	5 053,25
	816 000,75	316 309,25

Liitetieto 16) Poistoeron muutokset

Ei verotussyistä tehtyä poistoeroa.

Tasetta koskevat liitetiedot

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Liitetieto 17) Lainan liikkeeseen laskemisesta aiheutuneet kuluksi kirjaamattomat menot ja pääoma-alennukset

Ei ole.

Liitetieto 18) Arvonkorotukset

	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Maa- ja vesialueet				
Arvo 01.01.	45 665,07	48 852,34	0,00	0,00
Arvonkorotusten purku	3 082,12	3 187,27	0,00	0,00
Arvo 31.12.	48 747,19	45 665,07	0,00	0,00
Rakennukset				
Arvo 01.01.	98 628,41	98 628,41	0,00	0,00
Arvonkorotusten purku	3 503,09		0,00	0,00
Arvo 31.12.	95 125,32	98 628,41	0,00	0,00
Arvonkorotukset yhteensä	143 872,51	144 293,48	0,00	0,00

Liitetieto 19) Pysyvien vastaavien tase-eräkohtaiset tiedot

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

	Muut pitkävaik. menot	Maa-alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut ain. hyöd.	Ennakkomaks. Kesk.er.hank.	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	2 938 605,65	5 108 967,42	28 472 571,30	11 251 714,62	356 062,50	1 500,00	1 269 907,10	49 399 328,59
Lisäys tilikaudella	61 814,08	547 421,00	472 357,79	1 238 134,75	24 624,78		6 931 493,72	9 275 846,12
Rah.osuudet tilikaudella			0,00	-68 353,98			-450 000,00	-518 353,98
Siirrot erien välillä			414 945,08	177 093,17			-592 038,25	0,00
Vähennykset tilikaudella		-2 507,37						-2 507,37
Tilikauden poisto	-379 888,25		-1 538 602,44	-1 011 382,45	-142 615,80			-3 072 488,94
Arvonl. ja niiden pal.			-1 045 901,61					-1 045 901,61
Kirjanpitoarvo 31.12	2 620 531,48	5 653 881,05	26 775 370,12	11 587 206,11	238 071,48	1 500,00	7 159 362,57	54 035 922,81

Pysyvien vastaavien sijoitukset

	Osakkeet tytäryhteisöt	Kuntayhtymäosuudet	Osakkeet osakkuus- ja muut yht.	Muut osakkeet ja osuudet	Saamiset konserniyhteisöt	Saamiset kuntayhtymät	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	4 191 954,71	2 344 579,48	1 178 298,33	259 090,46	1 432 882,98	0,00	94 759,80	9 501 565,76
Lisäykset							162 484,00	162 484,00
Siirrot erien välillä								0,00
Vähennykset tilikaudella					-25 000,00			-25 000,00
Arvonl. ja niiden pal.								0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	4 191 954,71	2 344 579,48	1 178 298,33	259 090,46	1 407 882,98	0,00	257 243,80	9 639 049,76

Liitetieto 20–22) Omistukset muissa yhteisöissä

OMISTUKSET YHTEISÖISSÄ 31.12.2020							
				Kuntakonsernin osuus			
	Y-tunnus	Konsernin omistusosuus	Kunnan omistusosuus	omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tilikauden voitosta/tappiosta	
Tytäryhteisöt							
Liperin Aluelämpö Oy	0451155-3	99,66 %	99,66 %	1 170 344,82	165 044,08	59 502,31	
Ktoy Liperin vuokratalot	0629793-3	100,00 %	100,00 %	2 607 384,85	8 457 190,82	245,87	
Lipertek Oy	2995790-6	100,00 %	100,00 %	86 451,37	63 327,98	1 243,48	
Liperin Yrityskiinteistöt	2995791-4	100,00 %	100,00 %	2 031 812,39	519 895,39	-123 529,99	
AsOy Liperin Jyrinlenkki 8	1926726-6	50,40 %	0,00 %	256 448,17	22,77	-485,92	
Liperin linja-autoasema Oy	0370733-5	52,46 %	52,46 %	837 451,75	44 645,63	0,00	
Tytäryhteisöt yhteensä				6 989 893,36	9 250 126,67	-63 024,25	
Kuntayhtymät							
P-K:n koulutus kuntayhtymä	0212371-7	3,80 %	3,80 %	3 179 880,77	414 787,48	133 105,40	
P-K:n sairaanhoito- ja sos.palv.ky	2732095-2	6,35 %	6,35 %	1 346 762,15	17 674 956,76	-270 784,53	
Pohjois-Karjalan Maakuntaliitto	0927140-5	5,74 %	5,74 %	91 159,92	51 206,11	7 041,32	
Kuntayhtymät yhteensä				4 617 802,84	18 140 950,35	-130 637,81	
Osakkuusuyhteisöt							
Ktoy Liperin palvelukeskus	1761818-1	46,08 %	46,08 %	810 820,26	282 074,35	-32,17	
As Oy Liperin Korsutie 1	2076444-6	27,10 %	0,00 %	140 682,96	38 140,63	0,00	
Osakkuusuyhteisöt yhteensä				951 503,22	320 214,98	-32,17	

Liitetieto 23) Saamisten erittely

	2020		2019	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0,00	8 845,84	0,00	9 040,50
Lainasaamiset	1 407 882,98	0,00	1 432 882,98	0,00
Yhteensä	1 407 882,98	8 845,84	1 432 882,98	9 040,50
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta jäsenenä				
Myyntisaamiset	0,00	247 975,88	0,00	89 200,50
Lainasaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirtosaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	247 975,88	0,00	89 200,50
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00
Saamiset yhteensä	1 407 882,98	256 821,72	1 432 882,98	98 241,00

Liitetieto 24) Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Kela, korvaus työterveyshuollosta	146 195,28	215 312,35	86 843,82	89 990,65
Eu-tuet ja avustukset	91 310,07	36 568,91	41 989,65	0,00
Mela, korvaus lomituskust.	200 000,00	228 000,00	200 000,00	228 000,00
Ely-keskus, palkkatuki	79 245,34	47 864,28	79 245,34	47 864,28
EVOT	42 375,10	47 726,57	0,00	0,00
Valtiokonttori/Sotainvalidit	17 052,83	63 570,08	0,00	0,00
Vaana/ Smartum/Palvelusetelit	1 582 268,21	479 284,30	0,00	0,00
Muut tulojäämät	399 872,32	215 124,22	140 822,15	74 899,69
Siirtosaamiset yhteensä	2 558 319,15	1 333 450,71	548 900,96	440 754,62

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Liitetieto 25) Tase-eräkohtainen erittely oman pääoman lisäyksistä ja vähennyksistä sekä siirroista erien välillä tilikauden aikana

	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Peruspääoma 1.1.	14 982 479,62	14 982 479,62	14 982 479,62	14 982 479,62
Peruspääoma 31.12.	14 982 479,62	14 982 479,62	14 982 479,62	14 982 479,62
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääoma 1.1.	3 172,90	3 172,90	0,00	0,00
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääoma 31.12.	3 172,90	3 172,90	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasto 1.1.	144 293,48	147 480,75	0,00	0,00
Vähennys	-420,97	-3 187,28	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasto 31.12.	143 872,51	144 293,48	0,00	0,00
Muut omat rahastot 1.1.	807 848,87	779 917,85	0,00	0,00
Siirrot rahastoon	40 230,63	66 786,21	0,00	0,00
Siirrot rahastosta	-67 836,27	-38 855,19	0,00	0,00
Muut omat rahastot 31.12.	780 243,23	807 848,87	0,00	0,00
Ed.tilikausien yli/alijäämä 1.1.	10 762 380,01	11 789 235,13	5 055 995,21	3 914 916,53
Muutokset	202 957,43	-119 913,66	-534 597,97	1 141 078,68
Edelliselle tilikaudelle kirjattu pakollinen varaus	0,00	0,00	-350 000,00	
Ed.tilikausien yli/alijäämä 31.12.	10 965 337,44	11 669 321,47	4 171 397,24	5 055 995,21
Tilikauden yli/alijäämä	1 219 758,70	-906 941,46	916 533,81	-534 597,97
Oma pääoma yhteensä	28 094 864,40	26 700 174,88	20 070 410,67	19 503 876,86

Konsernin edellisten tilikausien yli/alijäämästä puuttuu P-K:n pelastuslaitoksen varallaoloriitaan liittyvä pakollinen varaus 350.000 €. Varauksen kanssa omaksi pääomaksi yhteensä muodostuu 27.744.864,40 €

Liitetieto 26) Erittely poistoerosta

Ei verotussyistä tehtyä poistoeroa

Liitetieto 27) Pitkäaikaiset velat

	2020	2019
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	12 970 204,96	6 871 871,50
Lainat julkisyhteisöiltä	861 820,98	902 982,58
Yhteensä	13 832 025,94	7 774 854,08

Liitetieto 28) Joukkovelkakirjalainat

Alle vuoden kuluessa erääntyvät kuntatodistuslainat	Kunta	
	2020	2019
	0,00	0,00
Joukkovelkakirjalainat yhteensä	0,00	0,00

Liitetieto 29) Erittely pakollisiin varauksiin merkityistä eristä

	2020	2019	2020	2019
Eläkevastuuvakuutus	8 268,28	9 148,79	0,00	0,00
Muut pakolliset varaukset				
Potilasvakuutusvaraus	509 920,43	557 142,26	0,00	0,00
Osuus kuntayhtymän alijäämästä	0,00	0,00	890 000,00	0,00
P-K:n pelastuslaitos	0,00	0,00	350 000,00	0,00
Muut pakolliset varaukset	1 900,00	0,00	0,00	0,00
Pakolliset varaukset yhteensä	520 088,71	566 291,05	1 240 000,00	0,00

Konsernin muista pakollisista varauksista puuttuu P-K:n pelastuslaitoksen varallaoloriitaan liittyvä pakollinen varaus 350.000 €

Liitetieto 30) Vieras pääoma

	2020		2019	
	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat	0,00	69 008,02	0,00	55 373,57
Muut velat	19 062,00	0,00	19 062,00	0,00
Siirtovelat	0,00	0,00	0,00	14 873,10
Yhteensä	19 062,00	69 008,02	19 062,00	70 246,67
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Ostovelat	0,00	45 107,10	0,00	68 870,64
Siirtovelat	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	45 107,10	0,00	68 870,64
Velat osakkuus- ja muille omistusyhteisöille				
Ostovelat	0,00	5 847,89	0,00	5 824,54
Yhteensä	0,00	5 847,89	0,00	5 824,54
Vieras pääoma yhteensä	19 062,00	119 963,01	19 062,00	144 941,85

Liitetieto 31) Sekkilimiitti

Ei ole.

Liitetieto 32) Muut velat –erän jakautuminen liittymismaksuihin ja muihin velkoihin

Erä sisältää pelkästään liittymismaksuja.

Liitetieto 33) Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Tuloennakot	782 178,15	314 849,69	608 541,17	268 385,00
Menojäämät				
Lomapalkkavelan ja henkilö- sivukulujen jaksotukset	5 659 608,60	5 541 441,97	2 122 631,00	2 014 384,40
Muut palkkojen ja sivukulujen jaksotukset	764 635,95	886 162,15	653 433,97	678 493,58
Korkojaksotukset	91 785,81	91 041,14	51 992,18	54 184,56
Kunnan osuus työmarkkinatuesta	98 605,98		98 605,98	
Potilasvakuutukset	84 206,12	86 670,83		
Muut menojäämät	803 125,69	801 867,87	117 695,60	231 781,14
Siirtovelat yhteensä	8 284 146,30	7 722 033,65	3 652 899,90	3 247 228,68

Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot

Liitetieto 34) Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin

	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Lainat vakuutus- ja rahoituslaitoksilta	6 449 104,99	7 618 767,95	0,00	0,00
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	23 263 183,00	23 330 457,00		
Lainat julkisyhteisöiltä	14 919,43	17 617,98	0,00	0,00
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	33 384,88	33 384,69		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä	23 296 567,88	23 363 841,69	0,00	0,00

Liitetieto 35) Omasta puolesta annetut vakuudet

Ei ole.

Liitetieto 36) Vakuudet, jotka on annettu samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta

Ei ole.

Liitetieto 37) Muut kuin kohdissa 34-36 annetut vakuudet

Ei ole.

Liitetieto 38) Vuokravastuut

Vuokravastuut

	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Vuokravastuut yhteensä	5 122 805,93	4 284 396,27	1 409 561,37	1 915 471,84
<i>* siitä seuraavalla tilikaudella maksettavat</i>				
Leasingvastuut yhteensä	3 080 055,38	2 155 160,55	763 238,61	705 710,20
<i>* siitä seuraavalla tilikaudella maksettavat</i>				
	208 357,01	88 713,72	0,00	0,00
	99 143,15	40 588,45	0,00	0,00

Korttivastuut

	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Yrityskortit	8 817,33	7 467,82	7 576,91	6 227,40

Liitetieto 39-40) Vastuositoumukset

	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Takaukset samaan konserniin kuuluvien puolesta				
Alkuperäinen pääoma	5 661 844,34	5 596 194,26	3 481 545,66	3 481 545,66
Jäljellä oleva pääoma	3 911 455,53	4 197 208,96	2 286 428,30	2 489 803,95
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	387 541,08	133 709,40	133 709,40	133 709,40
Jäljellä oleva pääoma	268 873,91	24 736,16	15 042,23	24 736,16

Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista

	2020	2019
Kunnan osuus Kuntien takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	80 607 756,00	73 116 478,00
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	50 226,00	48 106,00

Liitetieto 41) Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Arvonlisäveron palautusvastuu	639 384,64	641 504,03	0,00	0,00
Potilasvakuutusvastuut	0,00	669,29	0,00	0,00
Maitoa Markkinoille -säätiö	475 000,00	550 000,00	475 000,00	550 000,00

Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkiota ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot

Liitetieto 42) Henkilöstön lukumäärä palvelualueittain

	2020	2019
Keskushallintopalveut	121	137
Hyvinvointipalvelut	307	310
Elinympäristöpalvelut	99	96
Yhteensä	527	543

Liitetieto 43) Henkilöstökulut

	2020	2019
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	20 973 878,10	21 187 825,56
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	80 962,74	332,83
Henkilöstökulut yhteensä	21 054 840,84	21 188 158,39

Liitetieto 44) Luottamushenkilön palkkioista perityt ja puolueelle tilitetyt luottamushenkilömaksut

	2020	2019
Liperin kokoomus	794,41	838,81
Kristillisdemokraatit, Liperi	286,70	338,65
Keskustapuolueen Liperin kunnallisjärjestö	3 894,83	4 500,09
Liperin sosiaalidemokraatit ry	2 906,53	3 654,96
Perussuomalaiset Liperi	153,85	213,40
Vihreät Pohjois-Karjala ry	297,00	311,10
Liperi-Rääkkylä siniset ry	87,85	112,70
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	8 421,17	9 969,71

Liitetieto 45) Tilintarkastajan palkkiot

	2020	2019
KPMG OY AB		
Tilintarkastuspalkkiot	2 506,42	6 622,39
Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät	7 309,18	3 200,00
Muut palkkiot	3 744,80	1 460,00
Palkkiot yhteensä	13 560,40	11 282,39

Liitetieto 46) Intressitahot

Intressitahoksi määritellään oikeushenkilö, joka on kunnan kanssa määräysvalta- tai osakkuussuhteessa. Lisäksi intressitahoksi katsotaan kunnanjohtaja, kunnanhallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä johtavat viranhaltijat. Intressitahoille vuonna 2020 maksetut suoritukset on käyty läpi ja todettu, että kunnan ja sen intressitahojen väliset liiketoimet perustuvat kilpailutuksiin ja markkinaehtoiisiin sopimuksiin.

Sopimuksista yksi ei ole markkinaehtoinen. Kunta on antanut kokonaan omistamalleen Liperin Vuokratalot Oy:lle lainoja yhteensä 1.382.882,98 €. Lainoista ei peritä korkoa eikä niillä ole maksusuunnitelmaa. Korkojen perimättömyys perustuu valtuuston päätökseen 6.4.2020 / § 9 ja oli ehtona aravalainojen lainaehtojen muutokselle (laina-aikojen pidennys). Lainoille ei ole saatu turvaavaa vakuutta. Kyse on ennen kuntalain 2015 voimaantuloa annetuista lainoista. Kunnan mukaan lainoihin ei sisälly merkittävää taloudellista riskiä.

5. ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

Vesihuoltolaitoksen tuloslaskelma 31.12.2020

	31.12.2020	31.12.2019
Liikevaihto	1 664 285,29	1 642 801,36
Liiketoiminnan muut tuotot	2 900,00	5 089,91
Muut tuet ja avustukset	115,95	0,00
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-189 882,90	-191 413,95
Palvelujen ostot	<u>-549 834,22</u>	-498 415,55
	-739 717,12	-689 829,50
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-200 380,13	-172 782,80
Henkilöstösivukulut		
Eläkekulut	-48 139,56	-44 342,92
Muut henkilösivukulut	<u>-7 869,17</u>	<u>-5 502,23</u>
	-256 388,86	-222 627,95
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-547 359,26	-523 590,28
Liiketoiminnan muut kulut	-12 623,90	-8 883,73
Liikelylijäämä -(alijäämä)	111 212,10	202 959,81
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut rahoitustuotot	1 022,24	605,54
Muut rahoituskulut	0,00	-0,24
Ylijäämä/alijäämä ennen satunnaisia eriä	112 234,34	203 565,11
Ylijäämä/alijäämä ennen varauksia	112 234,34	203 565,11
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	<u>112 234,34</u>	<u>203 565,11</u>

Vesihuoltolaitoksen tase 31.12.2020

VASTAAVAA

		31.12.2020		31.12.2019
PYSYVÄT VASTAAVAT				
Aineettomat hyödykkeet				
Muut pitkävaikutteiset menot	793 001,84	793 001,84	842 150,10	842 150,10
Aineelliset hyödykkeet				
Maa- ja vesialueet	99 184,74		99 184,74	
Rakennukset	1 280 414,75		828 897,98	
Kiinteät rakenteet ja laitteet	5 880 551,54		5 773 884,02	
Koneet ja kalusto	29 777,74		51 832,86	
Keskeneräiset hankinnat	0,00	7 289 928,77	590 637,50	7 344 437,10
Pysyvät vastaavat yhteensä		<u>8 082 930,61</u>		<u>8 186 587,20</u>
VAIHTUVAT VASTAAVAT				
Saamiset				
Lyhytaikaiset saamiset				
Myyntisaamiset	81 479,10		127 805,81	
Muut saamiset	33 544,13		40 067,95	
Siirtosaamiset	129,19	115 152,42	27,36	167 901,12
Rahat ja pankkisaamiset	484 988,04	484 988,04	316 307,13	316 307,13
Vaihtuvat vastaavat yhteensä		<u>600 140,46</u>		<u>484 208,25</u>
VASTAAVAA		<u><u>8 683 071,07</u></u>		<u><u>8 670 795,45</u></u>

VASTATTAVAA

OMA PÄÄOMA

Peruspääoma	6 372 549,92		6 372 549,92	
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-530 068,46		-733 633,57	
Tilikauden yli-/alijäämä	112 234,34		203 565,11	
Oma pääoma yhteensä		5 954 715,80		5 842 481,46

VIERAS PÄÄOMA

Pitkäaikainen				
Liittymismaksut	2 396 417,02	2 396 417,02	2 341 988,02	2 341 988,02

Lyhytaikainen				
Ostovelat	195 456,21		351 514,76	
Muut velat	75 406,56		89 853,85	
Siirtovelat	61 075,48	331 938,25	44 957,36	486 325,97

Vieras pääoma yhteensä		2 728 355,27		2 828 313,99
------------------------	--	---------------------	--	--------------

VASTATTAVAA		<u>8 683 071,07</u>		<u>8 670 795,45</u>
-------------	--	----------------------------	--	----------------------------

Vesihuoltolaitoksen rahoituslaskelma 31.12.2020

		31.12.2020		31.12.2019
TOIMINNAN RAHAVIRTA				
Liikelyljäämä	111 212,10		202 959,81	
Poistot ja arvonalentumiset	547 359,26		523 590,28	
Rahoitustuotot ja -kulut	1 022,24		605,30	
Tulorahoituksen korjauserät	0,00	659 593,60	-2 389,00	724 766,39
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA				
Investointimenot	-443 702,67		-854 871,59	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0,00	-443 702,67	2 500,00	-852 371,59
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA				
		215 890,93		-127 605,20
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA				
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Vaihto-omaisuuden muutos	0,00		21 426,46	
Saamisten muutos	52 748,70		-57 408,79	
Korottomien velkojen muutos	-99 958,72	-47 210,02	202 244,84	166 262,51
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA				
		-47 210,02		166 262,51
VAIKUTUS KUNNAN KASSAVAROIHIIN				
		168 680,91		38 657,31

Muut eriytetyt laskelmat

Kilpailulain 30 d §:n edellyttämät tuloslaskelmat toiminnasta, joka tapahtuu kilpailutilanteessa markkinoilla.

Syksyllä 2019 arvioitiin kilpailulain muutoksen vaatimat muutokset kirjaustunnisteisiin. Silloin arvioitiin, että eriytettävä toiminta on jo hyvin omilla kustannuspaikoillaan ja tuloslaskelmat on helposti johdettavissa suoraan kirjanpidosta. Kunnan ulkoisista myynneistä vuonna 2020 ajettiin raportti, jonka pohjalta tarkasteltiin lain mukaan 1.1.2020 alkaen eriytettävät toiminnot.

Ravitsemuspalveluihin on eriytetty kahden toimipisteen ulkoinen myynti. Ravintokeskuksella on oma kustannuspaikkansa, jolle tuotot ja kulut on kohdistettu aiheuttamisperiaatteen mukaan. Ylämyllyn keittiön kustannukset on kohdistettu ulkoisen ja sisäisen myynnin suhteessa.

Laitoshuoltopalveluilla on oma kustannuspaikkansa, jolle tuotot ja kulut on kohdistettu aiheuttamisperiaatteen mukaan.

RAVITSEMUSPALVELUT

Liikevaihto	1 001 965,17
Liiketoiminnan muut tuotot	14 511,09
Materiaalit ja palvelut	-428 464,54
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-428 464,54
Ostot tilikauden aikana	-428 464,54
Henkilöstökulut	-498 447,64
Palkat ja palkkiot	-397 052,99
Henkilösivukulut	-101 394,65
Eläkekulut	-85 910,87
Muut henkilösivukulut	-15 483,78
Poistot ja arvonalentumiset	-19 364,51
Suunnitelman mukaiset poistot	-19 364,51
Liiketoiminnan muut kulut	-145 328,42
Liikeylijäämä (-alijäämä)	-75 128,85
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	-75 128,85
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	-75 128,85
Tilikauden ylijäämä(alijäämä)	-75 128,85

LAITOSHUOLTOPALVELUT

Liikevaihto	537 706,59
Liiketoiminnan muut tuotot	257,82
Materiaalit ja palvelut	-55 945,71
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-52 945,71
Ostot tilikauden aikana	-52 945,71
Henkilöstökulut	-418 310,46
Palkat ja palkkiot	-346 044,02
Henkilösivukulut	-72 266,44
Eläkekulut	-58 638,60
Muut henkilösivukulut	-13 627,84
Liiketoiminnan muut kulut	-84,20
Liikelylijäämä (-alijäämä)	63 624,04
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	63 624,04
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	63 624,04
Tilikauden ylijäämä(alijäämä)	63 624,04

6. ALLEKIRJOITUKSET JA MERKKINNÄT

TILINPÄÄTÖKSEN PÄIVÄYS JA ALLEKIRJOITUS

LIPERISSÄ 29.3.2021

LIPERIN KUNNANHALLITUS

Karjalainen Mira

Kuittinen Tero

Kaskiniemi Mikko

Koistinen Päivi

Kontkanen Heikki

Kosonen Juha

Kummunmäki Juhani

Kärki Piritta

Pakarinen Tuula

Hämäläinen Pellervo

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Olemme antaneet suorittamastamme tilintarkastuksesta tänään kertomuksen.

LIPERISSÄ ___ / ___ 2021

KPMG Oy Ab

Kaisa Lappalainen
HT, JHT

7. TILINPÄÄTÖSTÄ VARMENTAVAT ASIAKIRJAT

Tilinpäätöstä varmentavat asiakirjat

Tositelajit		2020	
Id	Nimitys		
ALKUSA	Alkusaldot	1 001	1 999
BUD	Talousarvio	2 001	2 999
LBUD	Lisämääräraha/talousarviomuutos	3 001	3 999
MUIST1	Muistio, ulkoinen, Raindance	10 001	13 999
MUIST2	Tileistäpoistot	14 001	14 999
MUIRO2	Muistio, ulkoinen, Rondo	15 001	19 999
MUISIS	Muistio, sisäinen Raindance	20 001	24 999
MUIRS2	Muistio, sisäinen Rondo	25 001	29 999
IRTAIN	Irtaimisto	33 001	33 999
KOMTOS	Käyttöomaisuus	34 001	34 999
KOMMUI	Käyttöomaisuusmuistiot	39 001	39 999
SISRON	Sisäiset laskut, Rondo	40 001	44 999
ZBF	Budjetointitositteet	96 000	96 999
PANKKI	Pankin tiliote	101 001	109 999
PALKAT	Palkat	100 001	100 999
OSTOT	Ostolaskut Rondosta	8 000 001	8 299 999
OMAKSU	Ostomaksut	8 990 001	8 999 999
YMRMAN/MRPMAN	Manuaalisuoritukset	5 110 001	5 199 999
YMRVII/MPRVII	Viitesuoritukset	5 210 001	5 299 999
YMRHYV/MRPHYV	Hyvityslaskujen kuittaus	5 310 001	5 399 999
YMRK/MRPK	Tileistä poisto	5 410 001	5 499 999
YMR10/MRP10	Laskulaji 10	10 000 001	10 999 999
YMR11/MRP11	Laskulaji 11	11 000 001	11 999 999
YMR13/MRP13	Laskulaji 13	13 000 001	13 999 999
YMR14/MRP14	Laskulaji 14	14 000 001	14 999 999
YMR15/MRP15	Laskulaji 15	15 000 001	15 999 999
YMR20/MRP20	Laskulaji 20	20 000 001	20 999 999
YMR21/MRP21	Laskulaji 21	21 000 001	21 999 999
YMR22/MRP22	Laskulaji 22	22 000 001	22 999 999
YMR23/MRP23	Laskulaji 23	23 000 001	23 999 999
YMR26/MRP26	Laskulaji 26	26 000 001	26 999 999
YMR27/MRP27	Laskulaji 27	27 000 001	27 999 999
YMR28/MRP28	Laskulaji 28	28 000 001	28 999 999
YMR29/MRP29	Laskulaji 29	29 000 001	29 999 999
YMR30/MRP30	Laskulaji 30	30 000 001	30 999 999
YMR32/MRP32	Laskulaji 32	32 000 001	32 999 999
YMR44/MRP44	Laskulaji 44	44 000 001	44 999 999
YMR54/MRP54	Laskulaji 54	54 000 001	54 999 999
YMR72/MRP72	Laskulaji 72	72 000 001	72 999 999
YMR75/MRP75	Laskulaji 75	75 000 001	75 999 999
YMR77/MRP77	Laskulaji 77	77 000 001	77 999 999
KLALKU	Konsernin alkusaldot	99 910 001	99 919 999
KLTOT	Konsernin tytär/ky	99 920 001	99 929 999
KLKIRJ	Konsernikirjaukset	99 930 001	99 939 999
KASSA2	Kassa 2	112 001	119 999
LTOS	Liitetietotositteet	1	46

Selvitys käytetyistä kirjanpitokirjoista ja niiden säilytyksestä

TASEKIRJA	Pysyvästi nidottuna
PÄIVÄ- JA PÄÄKIRJAT	10 vuotta sähköisenä
TASE-ERITTELYT	Pysyvästi irtolehdet mapitettuna
TILIPUITTEET	Pysyvästi sidottuna
TILITOSITTEET	10 vuotta irtolehdet mapitettuna tai sähköisenä